

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Deliverable. 4.1.2

Action plan for improved biodiversity capitalization in forested protected area

BIOPROSPECT: Conservation and sustainable capitalization of biodiversity in forested areas

Project title	Conservation and sustainable capitalization of biodiversity in forested areas (BIOPROSPECT)
Call identifier	Interreg V-B "Balkan-Mediterranean 2014-2020" Transnational Cooperation Programme
Project acronym	BIOPROSPECT
Starting date	October 20th, 2017
End date	October 19th, 2019
Funding scheme	European Regional Development Fund (ERDF), Pre-Accession Assistance (IPA) Fund / National Funds
Contract no.	BMP1/2.1/2336/2017
Deliverable no.	4.1.2
Partner	LP1
Deliverable name	Action plan for improved biodiversity capitalization in forested protected area
Work Package	4
Date	

BIOPROSPECT+ Consortium

CO
Democritus University of Thrace - Department of Forestry and Management of the Environment and Natural Resources- Special Account for Research Funds (DUTH/DFMENR/SARF)-Greece

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI

Aristotle University of Thessaloniki-Special Account for Research Funds - Department of Economics (AUTH)-Greece

Exhibition Research Institute (IEE)-Greece

Institute of Applied Biosciences – Centre for Research & Technology Hellas (INAB/CERTH)-Greece

Municipality of Vrapcisht- Republic of North Macedonia

Cyprus University of Technology (CUT/ΤΕΠΑΚ)-Cyprus

AGROBIOINSTITUTE (ABI)-Bulgaria

Maliq Municipality-Albania

Action plan for improved biodiversity capitalization in forested protected area

Authors		
Democritus University of Thrace		
HELLENIC FORESTS G.P		

ABBREVIATIONS

Term	Explanation
EBV	Essential Biodiversity Variable
SCI	Sites of Community Importance
SPA	Special Protection Areas
NCFF	Natural Capital Financing Facility
PAF	Priority Action Framework
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
LAI	Leaf area Index

Πίνακας Περιεχομένων

Κατάλογος πινάκων	8
Κατάλογος εικόνων	9
1 Εισαγωγή	10
2 Περιγραφή της περιοχής μελέτης.....	11
2.1 Γενικά.....	11
2.2 Αβιοτικό Περιβάλλον για το σύνολο του Πάρκου.....	15
2.2.1 Γεωλογία.....	15
2.2.2 Κλίμα και υδρολογία.....	15
2.3 Βιοτικό Περιβάλλον για το σύνολο του Πάρκου.....	18
2.4 Πανίδα	21
2.5 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία για το σύνολο του Πάρκου	23
2.6 Περιγραφή ανά NATURA σύμφωνα με το τρέχον τεύχος των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών που εκπονούνται στη χώρα.....	28
2.6.1 «Βασιλίτσα» (GR1310001)	29
2.6.2 «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή)» (GR1310003)	30
2.6.3 «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008).....	31
2.6.4 Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο - Κατάρα)» (GR2130006)	32
2.6.5 «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» (GR2130001).....	32
2.6.6 «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» (GR2130004).....	33
2.6.7 «Κορυφές Όρους Σμόλικα» (GR2130002).....	34
2.6.8 «Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» (GR2130011)	35
2.6.9 «Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» (GR2130009).....	36
2.6.10 «Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» (GR1310004).....	36
2.6.11 «Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» (GR1310002).....	37
3 Κίνδυνοι που υφίστανται για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες	38
3.1 Γενικά.....	38
3.1.1 Απειλές για τα είδη προτεραιότητας διατήρησης της πανίδας	40
3.2 Περιγραφή πιέσεων και απειλών ανά NATURA.....	43
3.2.1 «Βασιλίτσα» GR1310001.....	43
3.2.2 «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή)» GR1310003.....	44
3.2.3 «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008).....	44
3.2.4 «Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρα)» GR2130006.....	44
3.2.5 «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» GR2130001	44
3.2.6 «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» GR2130004	44
3.2.7 «Κορυφές Όρους Σμόλικα» GR2130002	45

3.2.8	«Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» GR2130011.....	45
3.2.9	«Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» GR2130009	46
3.2.10	«Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» GR1310004	46
3.2.11	«Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» GR1310002	46
3.3	Επιτόπια καταγραφή κυριότερων πιέσεων μετά τις συναντήσεις με τους κυριότερους ενδιαφερόμενους φορείς.....	47
3.3.1	Υλοτόμηση και χρήση βαρέως τύπου μηχανημάτων εντός της προστατευόμενης περιοχής	47
3.3.2	Παράνομη ρίψη απορριμάτων	48
3.3.3	Ανθρωπογενείς δραστηριότητες	50
3.3.4	Έλλειψη σχεδίου ορθολογικής διαχείρισης της βόσκησης-Αλλαγές στις παραδοσιακές πρακτικές κτηνοτροφίας.....	51
3.3.5	Πιέσεις από τουριστικές δραστηριότητες.....	52
3.3.6	Αγροτικές δραστηριότητες	53
4	Άξονες δράσεων	54
4.1	Προστασία και ανάπτυξη στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου μέσω της βελτιωμένης κεφαλαιοποίησης της οικοσυστημικών υπηρεσιών και της βιοποικιλότητας	54
4.2	Υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία για τη βελτιωμένη, αειφόρο κεφαλαιοποίηση της οικοσυστημικών υπηρεσιών και της βιοποικιλότητας	55
4.2.1	Πράσινο Ταμείο	56
4.2.2	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 2014 – 2020	57
4.2.3	Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000	58
4.2.4	Προγράμματα ΕΣΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020	60
4.2.5	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΠΕΠ)	65
4.2.6	Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020	65
4.2.7	Προγράμματα CLLD/ LEADER: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων	66
4.2.8	Το Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον LIFE	67
4.2.9	HORIZON 2020 – Το Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία	68
4.2.10	Δυνατότητες χρηματοδότησης από ιδιωτικές πηγές	69
5	Σχέδιο δράσης για την βελτιωμένη, αειφόρο κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών	70
5.1	Άξονες και προτεινόμενα μέτρα	70
5.2	Οριζόντια μέτρα και διοικητικές δαπάνες για το σύνολο της περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.....	70
5.3	Μέτρα και διοικητικές δαπάνες για κάθε περιοχή Natura	78
5.3.1	Αναμενόμενα αποτελέσματα	78
5.3.2	GR 1310001 Βασιλίτσα.....	79
5.3.3	GR1310003 Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή)	81
5.3.4	GR2130008 Όρος Μιτσικέλι	82
5.3.5	GR2130006 Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρα).....	83
5.3.6	GR2130001 Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου.....	85

5.3.7	GR2130004 Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου	87
5.3.8	GR2130002 Κορυφές Όρους Σμόλικα	89
5.3.9	Πίνακας μέτρων για τη διατήρηση της ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου (GR2130011 Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι/GR2130009 Όρος Τύμφη (Γκαμήλα) /GR1310004 Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας/GR1310002 Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου).....	91
5.4	Πρόσθετα ειδικά ανά είδος μέτρα που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα οικοσυστήματα ή οικοτόπους	92
5.4.1	Αναμενόμενα αποτελέσματα για τα στοχευόμενα είδη του Εθνικού Πάρκου	92
6	Επίδραση του Σχεδίου Δράσης στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας	95
6.1	Επίδραση των οριζοντίων μέτρων στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες στο σύνολο της Περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.....	95
6.2	Επίδραση στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες ανά περιοχή Natura 2000.	104
6.2.1	«Βασιλίτσα» GR1310001.....	104
6.2.2	«Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή» GR1310003.....	106
6.2.3	«Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008).....	109
6.2.4	«Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρα)» GR2130006.....	111
6.2.5	«Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» GR2130001	114
6.2.6	«Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» GR2130004	118
6.2.7	«Κορυφές Όρους Σμόλικα» GR2130002	121
6.2.8	Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι GR2130011 /GR2130009 Όρος Τύμφη (Γκαμήλα) /GR1310004 Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας/GR1310002 Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου).....	124
6.3	Επίδραση στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση ειδών που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα οικοσυστήματα ή οικοτόπους.....	125
7	Οδικός χάρτης για την κατάρτιση ενός καθεστώτος πληρωμών για τους υδατικούς πόρους	129
7.1	Γενικά.....	129
7.2	Τα συστατικά των καθεστώτων πληρωμών.....	130
7.3	Λίστα ελέγχου: δημιουργία δομής πληρωμής στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου .	131
8	Μεθοδολογία παρακολούθησης της καταστασης της βιοποικιλότητας μεσω βιοφυσικής μεταβλητης και μεθοδων τηλεπισκοπησης.....	132
9	Μεθοδολογία παρακολούθησης εφαρμογής μέσω δεικτών	136
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ Αναφορές	137
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	139
	Ανάπτυξη ερωτηματολογίου για την συλλογή απόψεων για τις τοπικές ανάγκες από τους εμπλεκόμενους φορείς διαχείρισης των περιοχών.....	139

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Κατηγορίες οικοσυστημάτων τα οποία σχετίζονται με τις αντίστοιχες ζώνες βλάστησης.	20
Πίνακας 2 Πληθυσμιακά στοιχεία των οικισμών του Εθν. Πάρκου	26
Πίνακας 3 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ"	60
Πίνακας 4 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ" 2014-2020.	61
Πίνακας 5 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ " ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 -2020".	62
Πίνακας 6 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020"	64
Πίνακας 7 Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας	66
Πίνακας 8 Στόχοι του τοπικού πολυταμειακού και πολυτομεακού προγράμματος CLLD/LEADER	66
Πίνακας 9 Προτεινόμενα οριζόντια μέτρα για την περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βορείου Πίνδου	72
Πίνακας 10 Προτεινόμενα οριζόντια μέτρα για τη βελτίωση της κεφαλαιοποίησης της βιοποικιλότητας στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, σύμφωνα με την ταξινόμηση CICES και τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης στο παραδοτέο 4.1.1.	95
Πίνακας 11 Επίγειες μέθοδοι μέτρησης LAI Πηγή: (Fang et all.,2019)	133
Πίνακας 12 Χαρακτηριστικά προϊόντων LAI Μεσαίας Ανάλυσης. Πηγή: (Fang et all.,2019)	134
Πίνακας 13 Παρακολούθησης εφαρμογής μέσω δεικτών των υπηρεσιών που χαρτογραφήθηκαν στο Παραδοτέο 4.1.1	136

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 Χάρτης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου	11
Εικόνα 2 Χάρτης Ζωνών Βλάστησης	21
Εικόνα 3 Χάρτης Δήμου Ζαγορίου	24
Εικόνα 4 Χάρτης Δήμου Κόνιτσας.....	25
Εικόνα 5 Χάρτης χρήσεων γης Corine Land Cover 2018	27
Εικόνα 7 Μεταφορά ξυλείας και χώρος συγκέντρωσης κορμοτεμαχίων	48
Εικόνα 8 Θέσεις απόρριψης απορριμάτων εντός του Εθνικού Πάρκου.....	49
Εικόνα 9 Φάρμες κτηνοτροφίας	50
Εικόνα 10 Αγελάδες εντός του Εθνικού Πάρκου	51
Εικόνα 11 Τουριστική δραστηριότητα στον ποταμό Βοιδομάτη.....	52
Εικόνα 12 Γεωργικές εκτάσεις στην περιοχή του Μετσόβου.....	53
Εικόνα 13 Οι πληρωμές συνδέουν τους παραγωγούς και τους προμηθευτές (ενδιαφερόμενους φορείς) στις υπηρεσίες υδατικών πόρων των υδρολογικών λεκανών. (Από: Smith, M., de Groot, D., and Bergkamp, G. Pay. 2006. Establishing payments for watershed services. IUCN, Gland, Switzerland, 109 pp.)	130
Εικόνα 14 Ο δείκτης Φυλλικής επιφάνειας ως μέτρο παρακολούθησης της υγείας/βιοποικιλότητας του Εθνικού Πάρκου.	135
Εικόνα 15 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	139
Εικόνα 16 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	140
Εικόνα 17 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	141
Εικόνα 18 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	141
Εικόνα 19 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	141
Εικόνα 20 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	142
Εικόνα 21 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	142
Εικόνα 22 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής	143
Εικόνα 23 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο στα ενδιαφερόμενα μέρη μιας προστατευόμενης περιοχής	143
Εικόνα 24 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο στα ενδιαφερόμενα μέρη μιας προστατευόμενης περιοχής	144

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός του παρόντος είναι η ανάπτυξη ενός συνολικού σχεδίου δράσης για «την κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας, μέσω της βελτίωσης της βιοποικιλότητας και των υποστηριζόμενων υπηρεσιών των δασικών οικοσυστημάτων της ευρύτερης περιοχής, αλλά και επιμέρους σχεδίων δράσης για κάθε μια από τις περιοχές Natura.

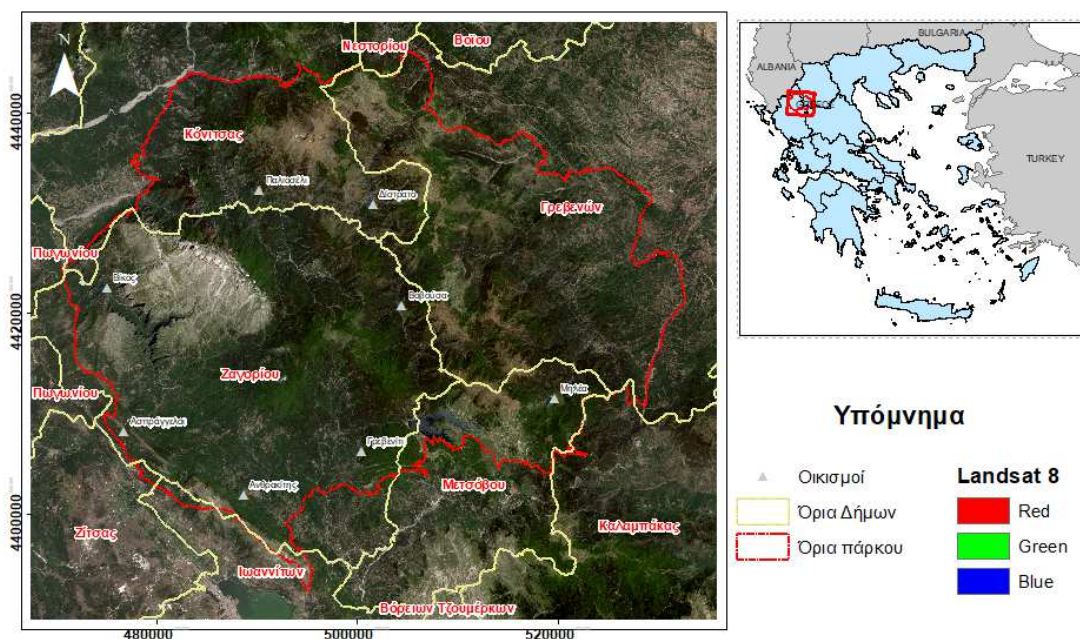
Περιλαμβάνει:

- Την αναλυτική περιγραφή της περιοχής μελέτης (πανίδα, κοινωνικοοικονομικά στοιχεία, διοικητικά, βιοτικό και αβιοτικό περιβάλλον)
- Την αναλυτική περιγραφή των κινδύνων για τη βιοποικιλότητα και εν γένει για τις δασικές οικοσυστημικές υπηρεσίες στο σύνολο του Πάρκου
- Την αναλυτική περιγραφή των κινδύνων για τη βιοποικιλότητα και εν γένει για τις δασικές οικοσυστημικές υπηρεσίες σε κάθε μια από τις περιοχές Natura του Πάρκου
- Χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την επόμενη 5ετία για το σχεδιασμό και υλοποίηση παρεμβάσεων αναφορικά την κεφαλαιοποίηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών στο σύνολο.
- Την σύνδεση των διαχειριστικών εργαλείων και μέσων με τη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να εντοπιστούν οι υπηρεσίες που βελτιώνονται από τα μέτρα του σχεδίου δράσης για το σύνολο του Πάρκου.
- Την σύνδεση των διαχειριστικών εργαλείων και μέσων με τη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να εντοπιστούν οι υπηρεσίες που βελτιώνονται από τα μέτρα του κάθε σχεδίου δράσης για κάθε μια από τις περιοχές Natura του Πάρκου.
- Την εκτίμηση της οικονομικής διάστασης σε επιλεγμένες οικοσυστημικές υπηρεσίες του Πάρκου, από την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του προγράμματος
- Ένα οδικό χάρτη για τη χρήση της πληρωμής για τις υπηρεσίες οικοσυστήματος (Payment for Ecosystem Services -PES) ως μέσο διαχείρισης της περιοχής.
- Αναφορικά με τη μεθοδολογία παρακολούθησης εφαρμογής προτείνεται μια προσέγγιση, στηριζόμενη σε μεθόδους τηλεπισκόπησης και γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών η οποία λαμβάνει υπόψη την κατάλληλη Βασικές Μεταβλητές Βιοποικιλότητας (Essential Biodiversity Variables (EBVs)). Ο όρος αυτός, χρησιμοποιείται ευρέως τα τελευταία χρόνια, για να προσδιορίσει το ελάχιστο εκείνο σύνολο μεταβλητών το οποίο θα επιτρέπει τη συνοπτική αλλά αντιπροσωπευτική περιγραφή ενός Δείκτη (Reyers, Stafford-Smith, Erb, Scholes, & Selomane, 2017).
- Τέλος προτείνεται η παρακολούθηση μέσω επιλεγμένων δεικτών που έχουν αναπτυχθεί στα πλαίσια της πρωτοβουλίας MAES της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

2.1 Γενικά

Το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της οροσειράς της Πίνδου (Εικόνα 1). Διοικητικά ανήκει στις Περιφερειακές Ενότητες Ιωαννίνων και Γρεβενών. Αποτελεί το μεγαλύτερο χερσαίο εθνικό πάρκο της χώρας. Στα όριά του, περιλαμβάνει ολόκληρο το Ζαγόρι, περιοχές της Κόνιτσας και του Μετσόβου, καθώς και το δυτικό τμήμα του Νομού Γρεβενών.

Εικόνα 1 Χάρτης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Τον ορεινό χαρακτήρα του Πάρκου ορίζουν τα βουνά του Σμόλικα (το δεύτερο ψηλότερο βουνό της Ελλάδας, 2.637 μέτρα), της Τύμφης, του Λύγκου, της Βασιλίτσας, του Μιτσικελίου, παρακλάδια του Τσούργιακα και του Όρλιακα, καθώς και τμήμα του Ζυγού, εκεί όπου συναντώνται η Βόρεια και η Κεντρική Πίνδος.

Τα ψηλά βουνά τροφοδοτούν με άφθονα όμβρια και πηγαία νερά χείμαρρους, ρέματα και μεγαλύτερους ποταμούς, με κυριότερους τον Αώο, τον Βοϊδομάτη, τον Βενέτικο και τους παραπόταμους του Άραχθου: Βάρδα και Ζαγορίτικο. Μέσα στην έκταση του Πάρκου κυλούν και δύο παραπόταμοι του Σαραντάπορου: ο Κερασοβίτικος και ο Ζουζουλιώτικος.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ορεινές λίμνες του Πάρκου, οι περίφημες Δρακόλιμνες. Πρόκειται για τις νοτιότερες ορεινές λίμνες της Ευρώπης που έχουν απομείνει από την εποχή των παγετώνων. Η μεγαλύτερη, η Δρακόλιμνη της Τύμφης, βρίσκεται σε οροπέδιο ύψους 2.050 μέτρων. Έχει ελλειψοειδές σχήμα με επιφάνεια 8 περίπου στρέμματα. Τα νερά της είναι καθαρά και το βάθος της μεγάλο. Η λίμνη είναι πολύ φτωχή σε ζωή. Το πιο γνωστό ζώο που ζει στα νερά της είναι ο αλπικός τρίτωνας, υπόλειμμα πιθανόν της εποχής των παγετώνων. Η δεύτερη Δρακόλιμνη είναι του Σμόλικα, γνωστή και ως Ντιβριλίγκα. Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.150, είναι μικρότερη από αυτή της Τύμφης, με επιφάνεια 3 - 4 στρεμμάτων. Έχει, επίσης, μεγάλο βάθος και μικρή βιοποικιλότητα. Μικρότερες, αλλά εξίσου σημαντικές είναι οι λίμνες της Φλέγγας, αλλά και η λίμνη – έλος του Αυγού στη Βάλια Κάλντα.

Εντυπωσιακό στοιχείο του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου είναι επίσης τα φαράγγια και οι χαράδρες: το φαράγγι του Βίκου και η χαράδρα του Αώου στον Νομό Ιωαννίνων, τα φαράγγια Πορτίτσας και Μικρολίβαδου και του Τσούργιακα στον Νομό Γρεβενών.

Το φαράγγι του Βίκου αποτελεί τον κυρίαρχο και πιο εντυπωσιακό γεωμορφολογικό σχηματισμό στο Ζαγόρι. Με άγρια και επιβλητική ομορφιά, πλούσια πανίδα, βλάστηση και χλωρίδα, με χείμαρρους που κατεβαίνουν ορμητικά τις ορθοπλαγιές του, με σπηλιές και απρόσιτα διαζώματα, το φαράγγι του Βίκου, ξεκινώντας από το Τσεπέλοβο, τέμνει τον ορεινό όγκο της Τύμφης και καταλήγει στις πηγές του Βοϊδομάτη. Η κυρίως χαράδρα, με μήκος περί τα 10 χιλιόμετρα, αρχίζει από τη Βίτσα και το Μονοδένδρι και φθάνει ως το χωριό Βίκος. Το φαράγγι του Βίκου αναφέρεται στο Βιβλίο Guinness του 1997, ως το βαθύτερο και το στενότερο του κόσμου, με βάθος 900 μέτρα και άνοιγμα που ποικίλει, από 100 έως 1.100 μέτρα. Η θέα προς το φαράγγι είναι μαγευτική, ιδιαίτερα από το χωριό Βραδέτο (θέση Μπελόη) και από τη θέση Οξυά, πάνω από το Μονοδένδρι.

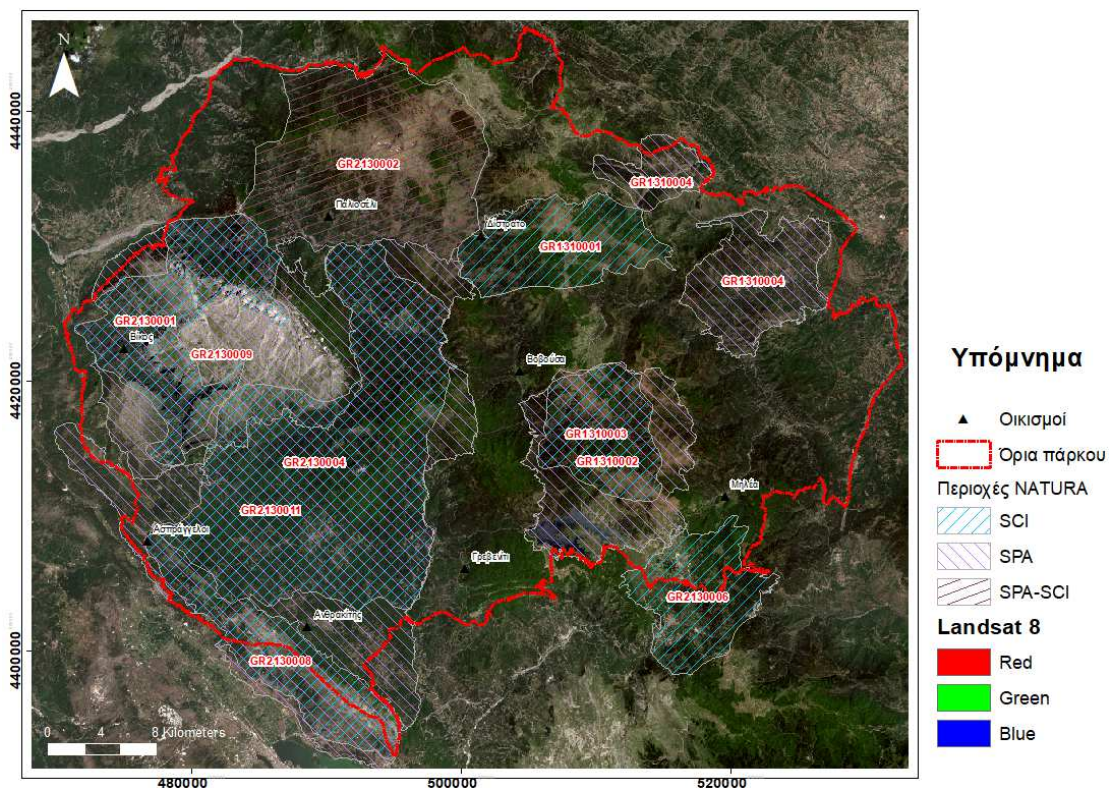
Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι και η χαράδρα μέσα στην οποία κυλά ο ποταμός Αώος. Η χαράδρα του Αώου αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς για δραστηριότητες αναψυχής στη φύση. Περιβάλλεται από τους γκρεμούς της Τύμφης και της Τραπεζίτσας. Το βάθος της είναι περίπου 1.500 μέτρα, το μήκος της 8 χιλιόμετρα, ενώ το πλάτος της κυμαίνεται από 300 έως 2.500 μέτρα. Η χαράδρα ανοίγεται ανάμεσα σε απόκρημνες πλαγιές, όμως υπάρχουν και σημεία όπου μπορεί κανείς να απολαύσει ένα δροσερό μπάνιο. Για να προσεγγίσει κανείς τη χαράδρα, θα πρέπει να ακολουθήσει το σηματοδοτημένο μονοπάτι που ξεκινά από το ιστορικό μονότοξο λίθινο γεφύρι του Αώου, ένα αριστούργημα μαστόρων από την Πυρσόγιαννη (1870). Προστατευμένη ανάμεσα στα απόκρημνα βράχια βρίσκεται και η Μονή Στομίου (1774) που πέρα από την ιστορική της σπουδαιότητα προσφέρει εντυπωσιακή θέα προς τη χαράδρα.

Στον Νομό Γρεβενών, ανάμεσα στα βουνά του Σπηλαίου και της Λυκότρυπας δημιουργείται η κοιλάδα Κάναβη. Ο ποταμός Βενέτικος καταλήγει στο βαθύ φαράγγι της Πορτίτσας. Στην έξοδο του φαραγγιού, βρίσκονται δύο αντικριστοί πολύ ψηλοί κατακόρυφοι βράχοι (περίπου 200 μέτρα). Το λίθινο γεφύρι της Πορτίτσας δρασκειλίζει το ποτάμι, δίδοντας διέξοδο στην επικοινωνία των ντόπιων ανάμεσα στο Σπήλαιο και τον Μοναχίτη. Το δίτοξο γεφύρι, χτισμένο το 1743, είναι ένα από τα πιο όμορφα του Νομού Γρεβενών.

Γνωστό φαράγγι της περιοχής είναι επίσης το φαράγγι του Τσούργιακα, ανατολικά του χωριού Φιλιππαιοί, με τον εντυπωσιακό καταρράκτη του ύψους 10 μέτρων, ενώ ένα ακόμη φαράγγι μεγάλου μήκους βρίσκεται κοντά στο χωριό Μικρολίβαδο. Το φαράγγι του Μικρολίβαδου διακρίνεται για την πλούσια παραποτάμια βλάστηση και τις όμορφες μικρές λιμνούλες, ιδανικές για κολύμπι.

Η περιοχή υπάγεται, σύμφωνα με τον Νόμο 4519/2018, στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βορείου Πίνδου. Η ευρύτερη περιοχή προστατεύεται από Διεθνείς Συμβάσεις, Ευρωπαϊκή και Εθνική Νομοθεσία. Ο «Εθνικός Δρυμός Πίνδου» και συγκεκριμένα ο πυρήνας του, έχει χαρακτηριστεί ως **Βιογενετικό Απόθεμα** με έκταση 3.393 εκτάρια.

Τμήματα της περιοχής εντάσσονται στο **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Natura 2000**.

**Εικόνα 1.2 Χάρτης Περιοχών του Δικτύου Natura 2000
Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (SAC)**

- «Βασιλίτσα» (GR1310001)
- «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή)» (GR1310003)
- «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008)
- «Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο - Κατάρα)» (GR2130006)
- «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» (GR2130001)
- «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» (GR2130004)
- «Κορυφές Όρους Σμόλικα» (GR2130002) (SACSPA).

Ζώνες Ειδικής Προστασίας της Ορνιθοπανίδας (SPA)

- «Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» (GR2130011)
- «Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» (GR2130009)
- «Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» (GR1310004)
- «Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» (GR1310002)

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Χαρακτηρισμοί προστατευόμενων περιοχών (ν. 1650/86, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το ν. 3937/2011):

Εθνικό Πάρκο

Η χερσαία περιοχή των ορεινών όγκων της Βόρειας Πίνδου έχει χαρακτηριστεί το έτος 2005 ως προστατευόμενη περιοχή της κατηγορίας Εθνικό Πάρκο με την επωνυμία «Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου» με το ΦΕΚ 639/Δ/14.06.2005. Με το ίδιο ΦΕΚ έχουν καθοριστεί οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης Ια, Ιβ και Ιγ, οι Ζώνες Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών ΙΙΑ, ΙΙβ, ΙΙγ και ΙΙδ, οι Περιφερειακές Ζώνες Π1, Π2, Π3, και Π4, καθώς και χρήσεις, όροι και περιορισμοί δόμησης.

Εθνικοί Δρυμοί

Ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου "Βάλια Κάλντα" είναι ένας από τους σπουδαιότερους και πιο παρθένους Δρυμούς της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1966 με το Β.Δ. 487/1966 (ΦΕΚ 120/Α'/66) μετά από σχετική εισήγηση της Φιλοδασικής Ένωσης Αθηνών, προκειμένου να προστατευθούν τα αιωνόβια ρόμπολα και μαυρόπευκα της περιοχής, πολλά από τα οποία υπολογιζόταν ότι είχαν τότε ηλικία άνω των 300 ετών. Έχει έκταση περίπου 6.927 εκτάρια και περιλαμβάνει Πυρήνα και Περιφερειακή Ζώνη. Βρίσκεται στην οροσειρά της Πίνδου στα όρια των νομών Γρεβενών και Ιωαννίνων. Περιλαμβάνει την κοιλάδα της Βάλια Κάλντα, η οποία βρίσκεται σε υψόμετρο 1.400 περίπου μέτρων και περιτριγυρίζεται από τα Όρη Λύγκος και Μαυροβούνι (Φλέγκα 2.159 μέτρα) μέχρι και τις κορυφές του Όρους Αυγό (Υψ. 2177 μέτρα).

Ο Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου ιδρύθηκε το 1973 με το ΠΔ 213/1973 (ΦΕΚ 198/Α/1973), με πρωτοβουλία της Γενικής Διεύθυνσης Δασών του Υπουργείου Γεωργίας και σκοπό την προστασία της μοναδικής γεωμορφολογίας, του ιδιαίτερου ορεινού τοπίου και της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας της περιοχής. Στους σκοπούς της ίδρυσης αναφέρεται η αισθητική, ψυχική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, κυρίως με την προώθηση του τουρισμού. Έχει έκταση περίπου 12600 εκτάρια και περιλαμβάνει Πυρήνα και Περιφερειακή Ζώνη.

Καταφύγια άγριας ζωής

- Μετσόβου - Χρυσοβίτσας - Γρεβενιτίου
- Τσούκα Καραλή - Βελόνι (Κρανιάς)
- Ηλιοχωρίου - Βρυσχωρίου Δήμου Τύμφης
- Κυρά Καλή - Τρυπημένη (Μοναστηρίου - Κρανιάς)
- Παλαιομονάστηρο - Μπατεφούρλο (Περιβολίου)
- Βάλια Κύρνα (Σαμαρίνας)
- Πάπιγκο
- Χαράδρα Αώου (Κόνιτσας - Ελεύθερου - Πάπιγκου)
- Πάδες
- Άγιος Αθανάσιος - Σιπίτουρα (Ασπραγγέλων - Ελάτης)
- Φλαμπουραίο - Βοβούσα

Η περιοχή περιλαμβάνει υγροτόπους που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των Ελληνικών Υγροτόπων. Συγκεκριμένα εντάσσονται οι παρακάτω περιοχές:

- Η Τεχνητή Λίμνη Αώου με ονομασία «ΤΛ. ΑΩΟΥ», κωδικό GR213152000 και τυπολογία κατά Ramsar «Τεχνητές λίμνες / Φράγματα».
- Οι Λίμνες Φλέγκας με ονομασία «ΛΙΜΝΕΣ ΦΛΕΓΚΑΣ», κωδικό GR131159000 και τυπολογία κατά Ramsar «Μόνιμες λίμνες γλυκών υδάτων».
- Η Δρακόλιμνη με ονομασία «Λ. ΔΡΑΚΟΛΙΜΝΗ ΤΥΜΦΗΣ», κωδικό GR213157000 και τυπολογία κατά Ramsar «Μόνιμες λίμνες γλυκών υδάτων».

2.2 Αβιοτικό Περιβάλλον για το σύνολο του Πάρκου

2.2.1 Γεωλογία

Οι ορεινοί όγκοι που βρίσκονται στην περιοχή του Βίκου Αώου του Εθνικού Πάρκου συγκροτούνται από ιζηματογενή πετρώματα. Η δημιουργία τέτοιων πετρωμάτων οφείλεται στην καθίζηση ανθρακικών συστατικών από οργανισμούς (όπως κελύφη) που βρίσκονταν στο νερό και στη μετατροπή του ιζήματος που προέκυπτε αργότερα, σε συμπαγές πέτρωμα. Πρόκειται για ασβεστολιθικά πετρώματα που αναδύθηκαν στη συνέχεια από το θαλάσσιο πυθμένα. Κύριο χαρακτηριστικό τέτοιων πετρωμάτων είναι ότι δεν συγκρατούν το νερό, καθώς αυτό ρέει κάθετα μέσα από πόρους και ρωγμές που υπάρχουν στην επιφάνεια τους, διαβρώνοντας το πέτρωμα. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία των καταπληκτικών βαθιών φαραγγιών του Βίκου, του Αώου και του Βοϊδομάτη, ο σχηματισμός πολλών καταβοθρών και σπηλαίων και η απουσία πηγών και ρεμάτων ψηλά στις πλαγιές. Παράλληλα, τα ασβεστολιθικά πετρώματα είναι καταπληκτικές τοποθεσίες για την ανάπτυξη και στήριξη της άγριας ζωής και την άνοιξη ιδιαίτερα καλύπτονται από πλουσιότατη ποικιλία λουλουδιών.

Αντίθετα, το γεωλογικό υπόστρωμα του Δρυμού της Βάλια Κάλντα είναι εκρηξιγενές. Προέρχεται δηλαδή, από την πήξη ρευστού μάγματος που βγήκε από το εσωτερικό της γης. Αποτελείται κυρίως από σερπεντίνη, ένα αργιλικής υφής σκουρόχρωμο (προς το βαθύ πράσινο) ορυκτό, το οποίο δημιουργεί όξινα εδάφη, αδιαπέραστα στο νερό. Οι ιδιότητες αυτές εξηγούν τη διαμόρφωση του ανάγλυφου της περιοχής. Στη Βάλια Κάλντα οι ορεινοί όγκοι έχουν στρογγυλεμένες κορυφές, λιγότερους απότομους βράχους, εκτεταμένα δάση στις πλαγιές και παρουσία πολλών πηγών και ρεμάτων, ενώ σχηματίζονται αρκετές μικρές λίμνες. Αυτά τα πετρώματα σε σύγκριση με τα ασβεστολιθικά, υποστηρίζουν μια πολύ μικρότερη σε αριθμό ειδών χλωρίδα που περιορίζεται όμως σε αρκετά ενδημικά ή σπάνια είδη, προσαρμοσμένα σε αντίξοες συνθήκες.

2.2.2 Κλίμα και υδρολογία

Ο τύπος κλίματος που επικρατεί στην περιοχή μελέτης είναι ο ενδιάμεσος του μεσογειακού και του μεσευρωπαϊκού, με γενικά κρύους χειμώνες και δροσερά και υγρά καλοκαίρια, διαφοροποιείται δε ανάλογα με την υψομετρική ζώνη και επηρεάζεται καθοριστικά από το πολυσχιδές ανάγλυφο του εδάφους. Χαρακτηριστικό είναι ότι η περιοχή δέχεται την υψηλότερη βροχόπτωση στην Ελλάδα, γεγονός που αποτυπώνεται στην εκτεταμένη φυτοκάλυψη. Υψηλότερη βροχόπτωση παρατηρείται στην Τύμφη και στα βουνά του Κεντρικού Ζαγορίου, στο Μέτσοβο, το Ανατολικό Ζαγόρι, το Σμόλικα, ενώ στο Δυτικό Ζαγόρι, την Κόνιτσα και την περιοχή των Γρεβενών παρατηρείται χαμηλότερη βροχόπτωση. Στα μεγάλα υψόμετρα οι χειμώνες είναι πολύ δριμείς με χαμηλές θερμοκρασίες, νεφώσεις, άφθονες βροχές, παγετούς, συχνή χιονόπτωση και παρατεταμένη χιονοκάλυψη που διαρκεί από τον Οκτώβριο έως το Μάιο. Σε χαμηλότερο υψόμετρο το κλίμα γίνεται ηπιότερο, η χιονοκάλυψη διαρκεί λίγες εβδομάδες, οι παγετοί περιορίζονται σημαντικά σε χρονική

διάρκεια από το Νοέμβριο μέχρι τον Απρίλιο, υπάρχει περιορισμένη ηλιοφάνεια και οι βροχές είναι λιγότερες το καλοκαίρι. Η μέση ετήσια θερμοκρασία στα όρια των οικισμών κυμαίνεται από 10 έως 14 βαθμούς Κελσίου, ενώ το ετήσιο θερμοκρασιακό εύρος είναι ιδιαίτερα υψηλό.

Ο προσανατολισμός και το έντονο ανάγλυφο της οροσειράς της Πίνδου, καθώς και η γειτνίαση της με τη θάλασσα, έχει ως αποτέλεσμα την εκδήλωση έντονων ορογραφικών κατακρημνίσεων στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Πάρκου. Οι κατακρημνίσεις εκδηλώνονται σε όλη τη διάρκεια του έτους και τα μηνιαία και ετήσια ύψη βροχής είναι από τα μεγαλύτερα στην Ελλάδα, διαμορφώνοντας καθοριστικά το κλίμα της περιοχής. Το κλίμα της περιοχής περιγράφεται μετά από επεξεργασία μετεωρολογικών δεδομένων κυρίως από δύο μετεωρολογικούς σταθμούς: (Μ.Σ.), της Κόνιτσας (1962-1982) και του Μετσόβου (1961-1990) και παρουσιάζει σύνολα κατακρημνισμάτων από 1.200 έως και 1.800 mm/έτος. Τα μέγιστα βροχοπτώσεων παρουσιάζονται κατά τους χειμερινούς μήνες και οι σταθμοί της Βοβούσας και του Μετσόβου, που βρίσκονται στο δυτικό μέρος του Πάρκου στο νομό Ιωαννίνων, παρουσιάζουν υψηλότερες ποσότητες κατακρημνισμάτων από τις αντίστοιχες του σταθμού Κρανιάς, που βρίσκεται ανατολικά του Πάρκου στο νομό Γρεβενών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατακρημνισμάτων πέφτει υπό μορφή χιονιού μεταξύ Δεκεμβρίου και Μαρτίου, ενώ η μέτρηση του ακριβούς ύψους του είναι πολύ δύσκολη και μάλλον υποεκτιμημένη εξαιτίας των ισχυρών ανέμων που πνέουν στην περιοχή. Επιπλέον θα πρέπει να αναφερθεί πως στο σύνολο των κατακρημνισμάτων συμβάλουν σημαντικά τόσο η ομίχλη όσο και οι παγετοί (παγοκρύσταλλοι), οι ποσότητες νερού των οποίων δεν είναι αμελητέες και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι χρονικά ακανόνιστες, περιορισμένες (20 - 40 mm ανά μήνα) και εμφανίζονται συνήθως υπό μορφή καταιγίδων.

Με την από 16 Ιουλίου του 2010 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ 1383B/2-9-2010 και ΦΕΚ 1572B/28-9-2010 που διορθώνει το Παράρτημα II του προηγούμενου ΦΕΚ) καθορίστηκαν και αποτυπώθηκαν οι 45 Λεκάνες Απορροής Ποταμών της χώρας. Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και της Περιφερειακής του Ζώνης εντοπίζονται τμήματα τριών λεκανών απορροής ποταμών:

Τμήμα της Λεκάνης Απορροής του ποταμού Αώου (GR11)

Τμήμα της Λεκάνης Απορροής του ποταμού Αράχθου (GR14)

Τμήμα της Λεκάνης Απορροής του ποταμού Αλιάκμονα (GR02)

Ένα πλήθος ρεμάτων και ποταμών ρέουν από τις βραχώδεις κορυφές και τις δασώδεις πλαγιές των ορεινών όγκων της περιοχής. Οι ποταμοί Αώος και Βοϊδομάτης καθώς και οι παραπόταμοι του Αραχθού (Μετσοβίτικος, Ζαγορίτικος, Βάρδας), του Αλιάκμονα (Βενέτικος, Πραμόριτσα) και του Σαραντάπορου (Κερασοβίτικος) αποτελούν τα φυσικά όρια της Προστατευόμενης περιοχής της Βόρειας Πίνδου.

Η ευρύτερη υδρολογική λεκάνη του Αώου περιλαμβάνει τις τρεις υπολεκάνες των ποταμών Σαραντάπορου, Αώου και Βοϊδομάτη. Ο ποταμός Αώος ακολουθεί αρχικά βόρεια-βορειοδυτική πορεία διατρέχοντας εκτάσεις της περιοχής του ανατολικού Ζαγορίου, για να ακολουθήσει στη συνέχεια πορεία προς τα δυτικά, διασχίζοντας τα στενά που σχηματίζουν οι ορεινοί όγκοι της Τραπεζίτσας, του Σμόλικα και της Τύμφης. Στη συνέχεια, ενώνεται με τα

νερά του Βοϊδομάτη και ακολούθως στρέφεται βόρεια για να συναντήσει τα νερά του Σαραντάπορου, συνεχίζοντας την πορεία του στη γειτονική Αλβανία (διασυνοριακός ποταμός). Η συμβολή των νερών του Αώου με τους δύο αυτούς ποταμούς γίνεται σε θέσεις εκτός των ορίων του Εθνικού Πάρκου. Σημειώνεται ότι σε αντίθεση με τον Αώο, ο οποίος στο σύνολο σχεδόν του τμήματός του που διασχίζει τη χώρα κινείται εντός των ορίων του Πάρκου, ο Σαραντάπορος κινείται εκτός των ορίων του Πάρκου, με τον παραπόταμό του Κερασοβίτικο να αποτελεί βόρειο σύνορο της προστατευόμενης περιοχής. Ο Αώος, στο αρχικό τμήμα του, δέχεται, επίσης, τα νερά ενός ακόμη παραποτάμου του, του Αρκουδορέματος, νοτιοανατολικά της Βοβούσας.

Ο Αώος, το συνολικό μήκος του οποίου φτάνει τα 260 περίπου χιλιόμετρα, χαρακτηρίζεται ως διασυνοριακός ποταμός, αφού από το συνολικό του μήκος τα 70 περίπου χιλιόμετρα βρίσκονται σε ελληνικό έδαφος, ενώ τα υπόλοιπα 190 περίπου χιλιόμετρα στη γειτονική Αλβανία. Στην περιοχή των πηγών του, βορειοδυτικά του Μετσόβου, και πιο συγκεκριμένα στο οροπέδιο των Πολιτσών, βρίσκεται εγκατεστημένος ο ταμιευτήρας του Υδροηλεκτρικού Σταθμού Πηγών Αώου, γνωστός και ως «Λίμνη Πηγών Αώου». Η τεχνητή λίμνη Πηγών Αώου βρίσκεται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής και σε υψόμετρο 1.350 περίπου μέτρων. Σκοπός της δημιουργίας του Υδροσυστήματος Πηγών Αώου, το οποίο κατασκευάστηκε μεταξύ 1981 και 1990, αποτέλεσε η εκμετάλλευση του νερού των πηγών του ποταμού Αώου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Αναφορικά με τον ποταμό Βοϊδομάτη, το υδρογραφικό δίκτυο του ποταμού αναπτύσσεται περιβάλλοντας από τρεις πλευρές τον ασβεστολιθικό ορεινό όγκο της Τύμφης, διασχίζοντας εν μέρει διασχίζει τις δυτικές περιοχές του, και πιο συγκεκριμένα το τμήμα που βρίσκεται το φαράγγι του Βίκου. Σημειώνεται ότι μέχρι το σημείο όπου βρίσκονται οι κύριες πηγές του ποταμού στο φαράγγι, ο ποταμός διατρέχει τη χαράδρα του Βίκου ως χείμαρρος (περιοδικά νερά).

Η λεκάνη του ποταμού Άραχθου στα όρια της προστατευόμενης περιοχής της Βόρειας Πίνδου περιλαμβάνει τους παραπόταμους του ποταμού, Ζαγορίτικο, Βάρδα και Μετσοβίτικο. Ο Ζαγορίτικος ποταμός, ο οποίος έχοντας προηγουμένως δεχθεί τα νερά του ποταμού Βάρδα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής, συμβάλλει τελικά στο Μετσοβίτικο ποταμό, ο οποίος, αφού προηγουμένως έχει δεχθεί τα νερά της βόρειας και ανατολικής κλιτύς του όρους Λάκμος ή Περιστερί καταλήγει στον ποταμό Άραχθο. Η λεκάνη του ποταμού Αλιάκμονα στα όρια του Πάρκου περιλαμβάνει κυρίως τον ποταμό Βενέτικο, παραπόταμο του Αλιάκμονα, και τους παραποτάμους ή χείμαρρους από τους οποίους αυτός δημιουργείται. Ενδεικτικά, η λεκάνη απορροής του Βενέτικου, του κυριότερου παραπόταμου του Αλιάκμονα, εκτείνεται ανατολικά της οροσειράς του Λύγκου. Αξίζει να αναφερθεί ότι στην περιοχή του Μετσόβου, στην ευρύτερη περιοχή του νότιου και νοτιοανατολικού τμήματος της προστατευόμενης περιοχής, και πιο συγκεκριμένα στα όρια της, συναντώνται οι πέντε κυριότερες υδρολογικές λεκάνες της Ελλάδας (Λεκάνες Αράχθου, Αχελώου, Πηνειού, Αλιάκμονα, Αώου) (Εικόνα 9), και από την περιοχή αυτή πηγάζουν είτε οι ίδιοι οι ποταμοί αυτοί είτε παραπόταμοί τους που συντελούν στη συνέχεια στο σχηματισμό τους. Έτσι, μεταφορικά αλλά χωρίς υπερβολή, η περιοχή του Μετσόβου μπορεί να χαρακτηριστεί ως η υδρολογική καρδιά της χώρας από όπου ξεκινούν οι σημαντικότερες υδρολογικές διεργασίες.

Στην προστατευόμενη περιοχή συναντώνται και οι Δρακόλιμνες της Τύμφης, στο βόρειο τμήμα του ομώνυμου ορεινού όγκου, του Σμόλικα, στη δυτική κλίτη του ομώνυμου

όρους, καθώς και οι λίμνες Φλέγγα στη Φλέγγα Μαυροβουνίου. Οι λίμνες αυτές χαρακτηρίζονται ως αλπικές, ενώ η παράδοση τις συνδέει με την κατοικία δράκων. Στην ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Πίνδου και εκτός των ορίων της περιοχής του Εθνικού Πάρκου και της Περιφερειακής του Ζώνης βρίσκονται ακόμη δύο Δρακόλιμνες, η αλπική λίμνη Βερλίγκα στο όρος Λάκμος και κοντά στις πηγές του ποταμού Αχελώου, νότια του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου, και η αλπική λίμνη Γκιστόβα στο Γράμμο, βόρεια του Εθνικού Πάρκου.

2.3 Βιοτικό Περιβάλλον για το σύνολο του Πάρκου

Η ιδιαίτερη οικολογική αξία του Εθνικού Πάρκου αφορά στην παρουσία πολλών ενδημικών, σπάνιων και προστατευόμενων ειδών φυτών και απειλούμενων ζώων, στα οποία περιλαμβάνονται και όλα σχεδόν τα μεγάλα θηλαστικά της Ελλάδας.

Η μεγάλη ποικιλότητα των ειδών οφείλεται και στην τεράστια ποικιλία ενδιαιτημάτων. Βραχώδεις εξάρσεις, φαράγγια, ορθοπλαγιές, λιθώνες, σπήλαια και βάραθρα που συνθέτουν μια εκπληκτική γεωλογική ποικιλομορφία. Θαμνότοποι, εκτεταμένα ορεινά λιβάδια, μωσαϊκά με κήπους, αγροί και λείψανα αναβαθμίδων και κλαδονομών αναδεικνύουν τα πολιτισμικά τοπία της περιοχής. Ορεινές λίμνες, περιοδικές ξερόλιμνες, υγρολίβαδα, ορεινά ρέματα, ποταμοί και πηγές που κάνουν αισθητή την έντονη παρουσία του νερού. Πυκνά δύσβατα δάση αλλά και αραιές δασικές εκτάσεις προσδίδουν τον δασικό χαρακτήρα της περιοχής.

Η βλάστηση της περιοχής οφείλει τη σημερινή μορφή της σε μια μακρά πορεία εξέλιξης στον χρόνο, με κύριους σταθμούς τη γεωλογική ιστορία του τόπου, την ιδιαίτερη τοπιογραφία, τις κλιματικές συνθήκες, τον ανταγωνισμό των ειδών, αλλά και την ανθρώπινη παρουσία. Οι μεγάλες υψομετρικές διαφορές (από τα 400 έως τα 2.637 μέτρα) συνέβαλαν καθοριστικά στην εξαιρετικά πλούσια ποικιλία φυτών, με είδη τόσο των ευμεσογειακών οικοσυστημάτων στα χαμηλά υψόμετρα και στις προφυλαγμένες από το ψύχος θέσεις, όσο και με είδη προσαρμοσμένα στη σκληρή ζωή που επιβάλλουν το μεγάλο υψόμετρο και η χιονοκάλυψη για μεγάλη διάρκεια του έτους.

Χλωρίδα

Η Πίνδος αποτελεί έναν παράδεισο των φυτών, καθώς στην περιοχή φύεται σχεδόν το 1/3 των περίπου 5.850 ειδών που έχουν καταγραφεί έως σήμερα στην Ελλάδα. Επιπλέον, συστηματικές καταγραφές αποδεικνύουν ότι η περιοχή αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες για την ελληνική και βαλκανική χλωρίδα. Σύμφωνα με τις πρόσφατες έρευνες, μόνο στην Τύμφη φύονται περισσότερα από 1.750 είδη, ενώ ο συνολικός αριθμός ειδών στη Βόρεια Πίνδο εκτιμάται ότι ξεπερνά τα 2.000. Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου εντοπίζονται είδη φυτών τα οποία είναι ενδημικά της Ελλάδας ή της Βαλκανικής Χερσονήσου, είδη που προστατεύονται από την Οδηγία των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ), καθώς και είδη που περιλαμβάνονται στο «Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας» ή προστατεύονται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981.

Στα πιο εντυπωσιακά λουλούδια της Πίνδου περιλαμβάνονται τα πέντε είδη άγριου κρίνου του γένους *Lillium* (λείριο) που στολίζουν τα δάση με τα εντυπωσιακά κόκκινα, ροζ, λευκά και κίτρινα άνθη τους (λείριο το πάλλευκο - *Lillium candidum*, λείριο το χαλκηδονικό - *Lillium chalcedonicum*, λείριο του Χελδράιχ - *Lillium heldraichi*, λείριο το αλβανικό - *Lillium*

albanicum και λείριο το μάρταγον - *Lillium martagon*), οι άγριες τουλίπες (*Tulipa australis*), οι εκρηκτικές παιόνιες (*Paeonia peregrina*), οι εύθραυστοι νάρκισσοι (*Narcissus poeticus*), οι orchidées *Orchis mascula*, *Orchis ustulata*, *Orchis italica*, *Orchis simia*, *Orchis frivaldii*, *Dactylorhiza saccifera*, *Ophrys lutea* κ.ά. (έχουν καταγραφεί έως σήμερα 52 είδη orchidείων), τα διακριτικά γαρύφαλλα του βουνού (*Dianthus* spp.), η γεντιανή η εαρινή (*Gentiana verna*), ο αθάνατος (*Semprevivum marmoreum*), η σαξιφράγκα η σπρουνέριος (*Saxifraga spruneri*), η τριανταφυλλιά χωρίς αγκάθια (*Rosa arundinacea*).

Ορισμένα από τα φυτά της περιοχής είναι σημαντικά εξαιτίας της περιορισμένης εξάπλωσης τους στον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο. Η περιοχή αποτελεί τη μοναδική τοποθεσία στην Ευρώπη όπου φύεται το σπάνιο ασιατικό είδος *Veronica bornmuelleri*, ενώ ο ποταμός Αώος αποτελεί το νοτιότερο όριο της παρουσίας του είδους *Pachychilon pictus*, το οποίο, παρότι πολύ κοινό στην Αλβανία και στην ΠΓΔΜ, θεωρείται σπάνιο για τη χώρα μας, αλλά και για την Ευρώπη. Από τα ενδημικά φυτά της περιοχής, τα είδη *Silene intonsa*, *Saxifraga biflora epirotica*, *Galium sacrorum*, *Hieracium dasycraspedum* και *Hieracium necopinum* φύονται μόνο στον Εθνικό Δρυμό Βίκου - Αώου, ενώ το *Centaurea vlachorum* μόνο στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα είδη *Ramonda serbica*, *Centaurea tymphaea*, *Centaurea rawlowskii*, *Sedum tymphaeum*, *Alyssum heldreichi*, *Silene pindicola*, *Onosma epirotica*, *Minuartia pseudosaxifraga*, *Valeriana crinii*, *Galium sacrorum* κ.ά. τα οποία είναι ενδημικά σε εθνικό ή βαλκανικό επίπεδο. Από τις orchidées ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει το είδος *Orchis* ή *Leucorchis frivaldii*, το οποίο αναφέρεται ως ενδημικό της Βαλκανικής, σπανίζει όμως στις γειτονικές χώρες. Στη Βάλια Κάλντα συναντάται σε μεγάλους πληθυσμούς στις πλαγιές της Φλέγγας.

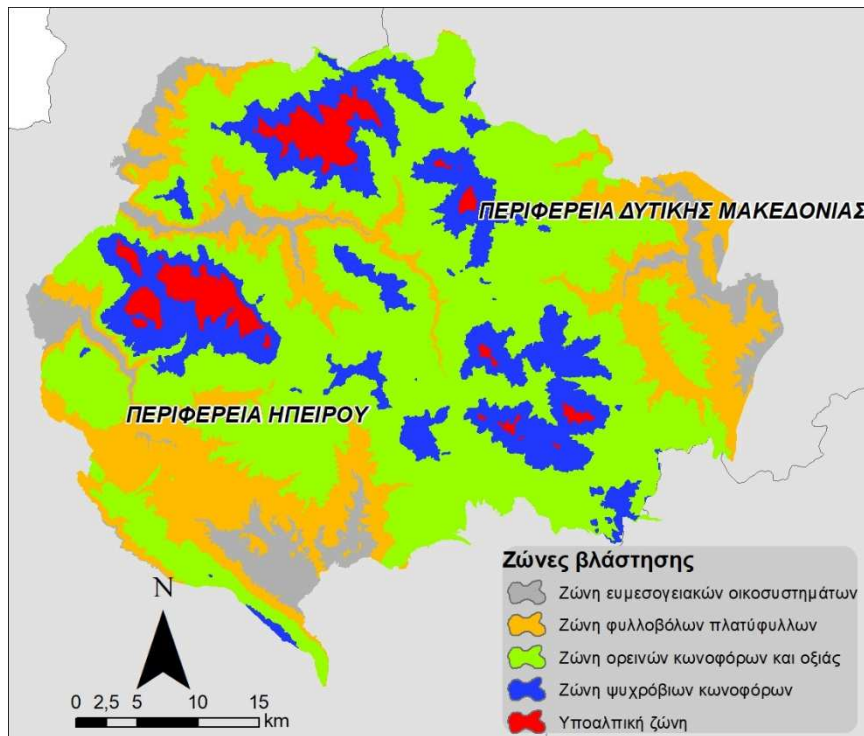
Ξεχωριστού ενδιαφέροντος είναι και η χλωρίδα των οφιολιθικών πετρωμάτων (Σμόλικας, Βασιλίτσα, Λύγκος, Κλέφτες) όπου τα φυτά έχουν προσαρμοσθεί σε εδάφη με υψηλές συγκεντρώσεις μετάλλων, κυρίως μαγνησίου (σερπεντινόφιλα είδη). Ενδεικτικά, αναφέρονται τα είδη *Allysum smolicanum*, *Allium sphaerocephalon*, *Viola albanica*, *Galium ophiolithicum*, *Cerastium smolicanum*, *Centaurea vlachorum* και *Centaurea ptarmicaefolia*.

Ο εντυπωσιακός χλωριδικός πλούτος της περιοχής οφείλεται κατά κύριο λόγο στις μεγάλες υψομετρικές διαφορές, το ανάγλυφο των ορεινών συγκροτημάτων και τις κατά τόπους ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής. Μόνο στην περιοχή του Ζαγορίου έχουν καταγραφεί 34 τύποι οικοτόπων εκ των οποίων οι 24 περιλαμβάνονται στην κοινοτική οδηγία 92/43 για την «διατήρηση των οικοτόπων και ειδών χλωρίδας και πανίδας». Οι οικοτόποι που προστατεύονται από αυτή την οδηγία είναι τα δάση μαύρης πεύκης, τα μικτά δάση οξιάς-μαύρης πεύκης και πλατύφυλλης δρυός-μαύρης πεύκης.

Στην περιοχή διακρίνονται οι παρακάτω κατηγορίες οικοσυστημάτων, τα οποία σε μια οριζόντια διάταξη αντιστοιχούν με αντίστοιχες ζώνες βλάστησης:

Πίνακας 1 Κατηγορίες οικοσυστημάτων τα οποία σχετίζονται με τις αντίστοιχες ζώνες βλάστησης.

ΖΩΝΗ	ΧΛΩΡΙΔΑ
<p>Ζώνη ευμεσογειακών οικοσυστημάτων: Βρίσκονται σε χαμηλότερα υψόμετρα (400 μέχρι 750 m).</p>	<p>Επικρατούν οι αείφυλλοι και σκληρόφυλλοι θάμνοι {η αριά (<i>Quercus ilex</i>), το πουρνάρι (<i>Quercus coccifera</i>), το φυλίκι (<i>Phillyrea latifolia</i>), το σχίνο (<i>Pistacia terebinthus</i>) κ.ά.}. Δίπλα από τα ποτάμια συναντάμε και την χαρακτηριστική παραποτάμια βλάστηση από πλατάνια (<i>Platanus orientalis</i>), ιτιές (<i>Salix</i> sp.) και σκλήθρα (<i>Alnus glutinosa</i>).</p>
<p>Ζώνη φυλλοβόλων πλατύφυλλων (750 έως 1.000m)</p>	<p>Σε αυτή τη ζώνη κυριαρχούν οι βελανιδιές με 9 διαφορετικά είδη (<i>Quercus</i> ssp.) όπως η πλατύφυλλη δρυς (<i>Quercus frainetto</i>), η ευθύφλοια δρυς (<i>Quercus cerris</i>) κ.ά. Τα οικοσυστήματα αυτά δέχονται τη μεγαλύτερη επέμβαση του ανθρώπου. Με τη μείωση όμως του πληθυσμού και την εγκατάλειψη των καλλιεργειών ή των βοσκοτόπων, τα δάση και οι θαμνώνες επεκτείνονται σταδιακά με αποτέλεσμα την αλλοίωση της βιοποικιλότητας μέσω της ανάπτυξης ορισμένων ειδών χλωρίδας και παράλληλα της εξαφάνισης κάποιων άλλων ειδών.</p>
<p>Ζώνη ορεινών κωνοφόρων και οξιάς (1.000 έως τα 1.600 m)</p>	<p>Επικρατούν μεικτά ή αμιγή δάση μαύρου πεύκου (<i>Pinus nigra</i>), ελάτης (<i>Abies borisii-regis</i>) και οξιάς (<i>Fagus sylvatica</i>), ενώ στα ίδια υψόμετρα συναντάται η ορεινή άρκευθος (<i>Juniperus feotidisimma</i>) και το θαμνώδες πυξάρι (<i>Buxus sempervirens</i>).</p>
<p>Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων (1.600 έως 2.000 m)</p>	<p>Καλύπτει το ανώτερο υψομετρικά όριο που μπορούν να φθάσουν δάση (1.600 με 2.000 m). Εδώ συναντάμε τη λευκόδερμη πεύκη (<i>Pinus leucodermis</i>), γνωστότερη ως ρόμπολο, που σχηματίζει συστάδες δένδρων σε ομαλές και απότομες πλάγιες σε όλα τα βουνά της Βόρειας Πίνδου και κυρίως στην περιοχή της Βάλια Κάλντα.</p>
<p>Υποαλπική ζώνη (πάνω από τα 2.000 m)</p>	<p>Βρίσκονται τα λιβάδια των ψηλών κορυφών (υποαλπικά λιβάδια). Οι εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη δένδρων, παρά μόνο μικρών θάμνων όπως ένα υποείδος κέδρου (<i>Juniperus communis nana</i>) καθώς και ποώδους βλάστησης. Στην υποαλπική επικρατεί το κλίμα της τούνδρας με μικρό καλοκαίρι (2 μήνες) και μακρύ χειμώνα. Η περιοχή καλύπτεται με παχύ στρώμα χιονιού από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο. Τα τελευταία ίχνη του λειώνουν τον Ιούνιο. Οι σκληρές κλιματολογικές συνθήκες σε αυτή τη ζώνη έχουν αναπτύξει ανθεκτικά φυτά μικρού ύψους λόγω ανέμων. Εδώ συναντάμε άγρια λαχανευόμενα είδη όπως η τσουκνίδα (<i>Urtica dioica</i> και <i>U. urens</i>) και οι νάνες (<i>Chenopodium bonus-henricus</i>) κυρίως σε παλιές εγκαταλειμμένες στρούγκες, καθώς και τα ραδίκια (<i>Taraxacum officinale</i>).</p>

Εικόνα 2 Χάρτης Ζωνών Βλάστησης

Πλούσια είναι και η μυκοχλωρίδα του Πάρκου (συγκαταλέγεται στις πιο πλούσιες της Ελλάδας). Το όξινο και υγρό έδαφος των δασών της Βάλια-Κάλντα, καθώς και τα εκτεταμένα δάση πεύκων, ελάτων, δρυός και οξιάς του Ζαγορίου και των χωριών των Γρεβενών, αποτελούν ιδανικό υπόστρωμα για την ανάπτυξη μιας εντυπωσιακά μεγάλης ποικιλίας μανιταριών με πολλά καταγεγραμμένα είδη.

2.4 Πανίδα

Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου έχουν καταγραφεί 291 είδη σπονδυλόζων: 60 είδη θηλαστικών, 186 είδη πουλιών, 30 είδη ερπετών, 14 είδη αμφιβίων και 17 είδη ψαριών.

Μεγαλόπρεπα θηλαστικά, εμβληματικά του Εθνικού Πάρκου όπως η καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*) που διατηρεί στην Πίνδο τον μεγαλύτερο πληθυσμό της Ελλάδας, ο λύκος (*Canis lupus*), το αγριογούρουνο (*Sus scrofa*), ο αγριόγατος (*Felix silvestris*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*), η βίδα (*Lutra lutra*) και το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) που επίσης συγκεντρώνει στην περιοχή τον μεγαλύτερο ελληνικό πληθυσμό του, δίδουν ζωή στα δάση και στους απότομους γκρεμούς της περιοχής. Μικρότερα σε μέγεθος είδη, όπως ο σκαντζόχοιρος (*Erinaceus europaeus*), οι νυχτερίδες, το κουνάβι (*Martes* sp.), ο ασβός (*Meles meles*), οι μωξοί (*Glis glis*) και οι μυγαλές (*Crocidura* sp.) συμπληρώνουν τον κατάλογο θηλαστικών του Εθνικού Πάρκου. Επίσης, στην περιοχή υπάρχουν ενδείξεις για σποραδική παρουσία του λύγκα (*Lynx lynx*), του μεγαλύτερου αιλουροειδούς της Ευρώπης.

Αρπακτικά πουλιά, όπως ο παγκοσμίως απειλούμενος με εξαφάνιση ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), σύμβολο του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου, ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), ο φιδαιτός (*Circus gallicus*), αποτελούν τα πιο

εμβληματικά αρπακτικά του Εθνικού Πάρκου. Επίσης, παλαιότερα στις κορυφές υπήρχαν όρνια (*Gyps fulvus*) και κάποια άτομα γυπαετών (*Gyrapetus barbatus*).

Είδη των αγροτικών οικοσυστημάτων αντικατοπτρίζουν την ποικιλία του τοπίου και των ενδιαιτημάτων της περιοχής. Κεφαλάδες (*Lanius spp.*), Πελαργοί (*Ciconia ciconia*), Κιρκινέζια (*Falco naumanni*), απειλούμενα σε παγκόσμιο επίπεδο, επισκέπτονται την περιοχή και τα ορεινά λιβάδια κατά τη θερινή περίοδο και πριν από τη μετανάστευση.

Στους ποταμούς, στα ρέματα, στις λίμνες και στους νερόλακκους, τρέφονται μαυροπελαργοί (*Ciconia nigra*) που φωλιάζουν σε απομονωμένα χαμηλά και υγρά δάση ή φαράγγια στο Ζαγόρι, στον Βενέτικο και στη Βάλια Κάλντα.

Στις απότομες πλαγιές εμφανίζονται εκατοντάδες κιτρινοκαλιακούδες (*Pyrrhocorax graculus*) και κοκκινοκαλιακούδες (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*). Στα ορεινά λιβάδια, απαντά ο κορυδαλλός των ψυχρών λιβαδιών, η χιονάδα (*Eremophila alpestris*) και ο χιονόστρουθος (*Montinfrigilla nivalis*) στα λιβάδια της Τύμφης.

Τον δασικό χαρακτήρα του Πάρκου καταδεικνύει η παρουσία διαφόρων ειδών δρυοκολάπτη. Τα ώριμα δάση πεύκης και κυρίως οι θέσεις σε απότομες πλαγιές με πολλά ξερά δένδρα αποτελούν κατάλληλο ενδιαίτημα για τον κοινό στα δάση της Βάλια Κάλντα μαύρο δρυοκολάπτη (*Dryocopus martius*). Στο Εθνικό Πάρκο απαντούν επίσης σπάνιοι στην Ελλάδα δρυοκολάπτες, όπως ο σταχτής δρυοκολάπτης (*Picus canus*), ο λευκονώτης (*Dendrocopos leucotos*), αλλά και είδη πιο κοινά, όπως ο πευκοδρυοκολάπτης (*Dendrocopos major*) και ο πράσινος δρυοκολάπτης (*Picus viridis*).

Όσον αφορά στα ερπετά, τα περισσότερα είδη εντοπίζονται στους αείφυλλους σκληρόφυλλους θαμνώνες των χαμηλότερων υψομέτρων του Πάρκου. Η μεσογειακή χελώνα (*Testudo hermanni*), η κρασπεδοχελώνα (*Testudo marginata*), η σαΐτα (*Coluber najadum*), το σπιτόφιδο (*Elaphe situla*), το ασινόφιδο (*Coronella austriaca*) οι οχιές (*Vipera ammodytes* και *V. ursinii*), τα νερόφιδα (*Natrix natrix* και *N. tessellata*) και η κερκυραϊκή σαύρα (*Algyroides nigrpunctatus*) είναι ορισμένα από τα πιο κοινά είδη, ενώ η αμμόσαυρα (*Lacerta agilis*) και ο αστρίτης (*Vipera berus*), αν και κοινά στην Κεντρική Ευρώπη, είναι σπάνια στην Ελλάδα, όπου βρίσκεται και το νοτιότερο όριο της εξάπλωσής τους.

Στις ορεινές λιμνούλες ζουν οι χαρακτηριστικοί τρίτωνες ή αλλιώς «δρακάκια» (π.χ. *Triturus alpestris*). Στα υγρά μέρη μπορεί κανείς να δει μαυροκίτρινες σαλαμάνδρες (*Salamandra salamandra*). Στα ρέματα και σε άλλα σημεία με νερό ζουν βάτραχοι όπως ο πράσινος φρύνος (*Bufo viridis*), ο χωματόφρυνος (*Bufo bufo*), η μπομπίνα (*Bombina variegata*), ο βάτραχος των ρυακιών (*Rana graeca*) και ο ευκίνητος βάτραχος (*Rana dalmatina*).

Στους ποταμούς της περιοχής ζουν 17 είδη ψαριών. Από αυτά, ο πινδοβίνος (*Oxyhoemacheilus pindus*) είναι τοπικό ενδημικό είδος που απαντά μόνο στον ποταμό Αώο και πουθενά αλλού στον κόσμο. Στον Αώο και τους παραποτάμους του απαντά και ο σπάνιος για την Ελλάδα χειλάς (*Pachychilon pictum*). Περισσότερο γνωστά είδη ψαριών είναι η πέστροφα (*Salmo trutta*), ο κέφαλος των γλυκών νερών (*Leuciscus cephalus*), το συρτάρι (*Chondrostoma nasus*) και η μπριάννα (*Barbus peloropnesius*). Η πέστροφα προτιμά κρύα, διαυγή και πλούσια σε οξυγόνο νερά και πετρώδη πυθμένα. Ο κέφαλος των γλυκών νερών

και το συρτάρι προτιμούν λιγότερο κρύα νερά με ικανοποιητική περιεκτικότητα σε οξυγόνο, μέτρια θολερότητα και χαλικιώδη πυθμένα.

Η υψηλή οικολογική αξία της περιοχής υποδηλώνεται, επίσης, και από την παρουσία σημαντικών ειδών ασπονδύλων, όπως ο ελαφοκάνθαρος (*Lucanus cervus*) και πολλά είδη λεπιδόπττερων (πεταλούδες).

2.5 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία για το σύνολο του Πάρκου

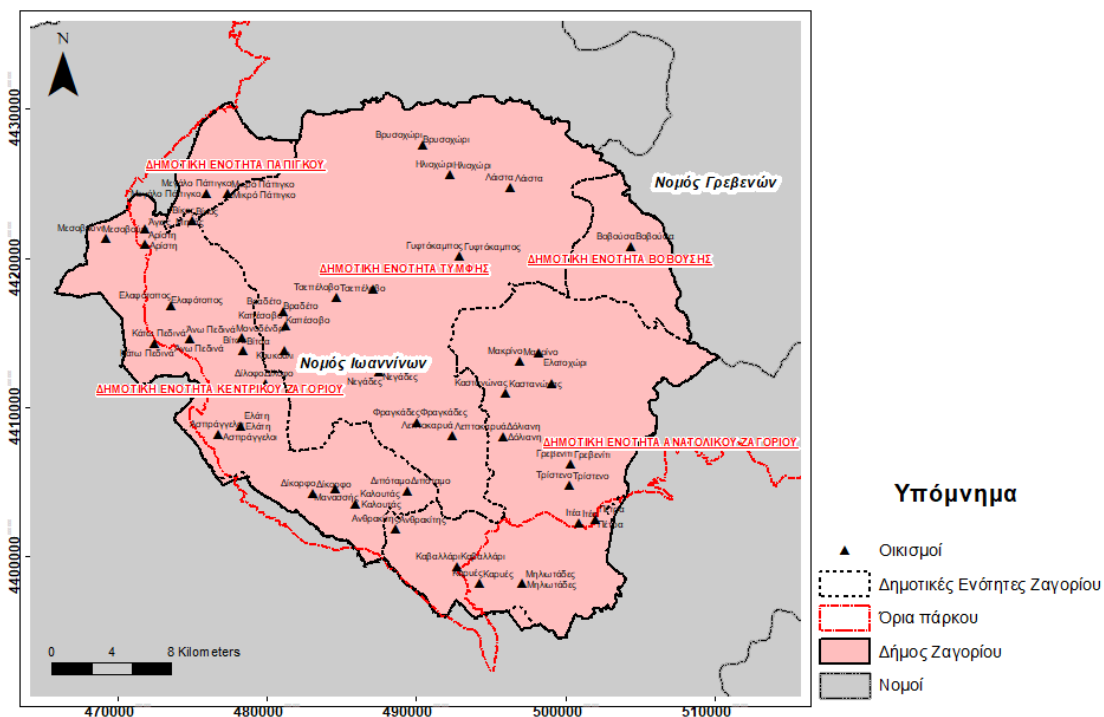
Η προστατευόμενη περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου ανήκει στις Περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας και περικλείει ένα αρκετά μεγάλο τμήμα του Νομού Ιωαννίνων και το δυτικό τμήμα του Νομού Γρεβενών.

Στο Εθνικό Πάρκο υπάρχουν πέντε διακριτές ανθρωπογεωγραφικές ενότητες, τα όρια των οποίων δεν ανταποκρίνονται σε επίσημες διοικητικές διαιρέσεις και οι οποίες συνίστανται από ομάδες ανθρώπων με κοινά χαρακτηριστικά καθώς και αρκετά ανεπτυγμένη την αίσθηση της κοινής καταγωγής και ιστορικής πορείας. Οι πέντε ανθρωπογεωγραφικές ενότητες οι οποίες ξεχωρίζουν στην περιοχή του Πάρκου δεν έχουν μόνο ανθρωπογεωγραφική διάσταση, αλλά ταυτόχρονα ιστορική και πολιτισμική, δημιουργώντας ένα παζλ παραδόσεων, ανθρωπογενών επιδράσεων, πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων και ξεχωριστού φυσικού πλούτου. Οι ενότητες αυτές κατά σειρά, ανάλογα με την επιφάνεια την οποία καλύπτουν στο πλαίσιο της περιοχής, είναι:

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων διακρίνονται 3 ανθρωπογεωγραφικές ενότητες:

1. Η περιοχή του Ζαγορίου με 41 χωριά από τα 46 συνολικά
2. Η περιοχή της Κόνιτσα με 13 χωριά από τα 43 χωριά
3. Η περιοχή της Μηλιάς και Χρυσοβίτσας από το Μέτσοβο

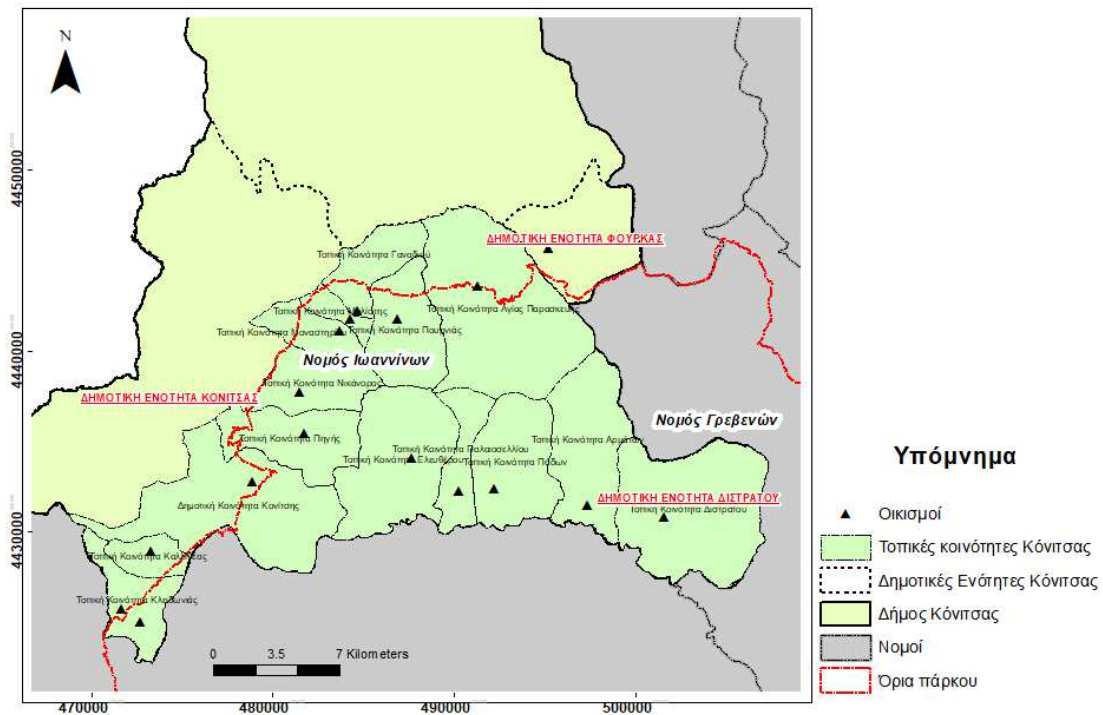
Το Ζαγόρι αποτελείται από 46 χωριά, εκ των οποίων τα 41 ανήκουν στα όρια του Εθνικού Πάρκου. Όλα τους είναι διάσπαρτα στη λεκάνη απορροής των ποταμών Βοϊδομάτη, Αώου, Βάρδα και Ζαγορίτικου. Με μια έκταση περίπου 1.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, το Ζαγόρι διακρίνεται σε τρεις επιμέρους ενότητες το Δυτικό, το Κεντρικό και το Ανατολικό.

Εικόνα 3 Χάρτης Δήμου Ζαγορίου

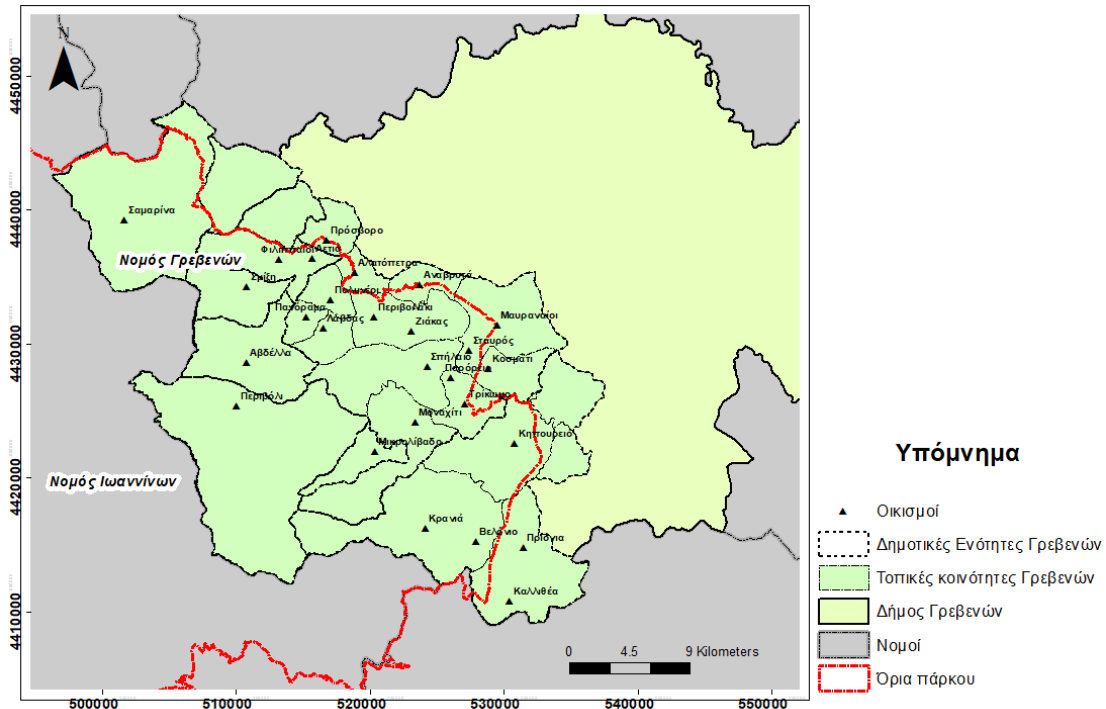
Το Μέτσοβο, σε υψόμετρο 1.110 m βρίσκεται στο νότιο τμήμα της λεκάνης απορροής του ποταμού Μετσοβίτικου, παραπόταμου του Άραχθου. Γύρω του κυριαρχούν οι ορεινοί όγκοι του Περιστερίου, του Ζυγού και του Λύγκου. Από τα χωριά του Μετσόβου, στο Εθνικό Πάρκο ανήκουν οι τοπικές κοινότητες της Μηλιάς και της Χρυσοβίτσας.

Η Κόνιτσα είναι χτισμένη στους πρόποδες του όρους Τραπεζίτσα δίπλα στον ποταμό Αώο, στη δυτική έξοδο της ομώνυμης χαράδρας. Δυτικά της πόλης, ο εύφορος κάμπος βρίσκεται ανάμεσα στα βουνά Προφήτης Ηλίας, Τραπεζίτσα, Λαπάτος ή Λάζαρος, Κούλα, Βίγλα και Νεμέρτσικα. Στο Εθνικό Πάρκο ανήκουν 13 από τα 43 χωριά της περιοχής.

Εικόνα 4 Χάρτης Δήμου Κόνιτσας

Στην Περιφεριακή Ενότητα Γρεβενών υπάρχουν 22 τοπικές κοινότητες που οριοθετούνται εντός του Εθνικού Πάρκου

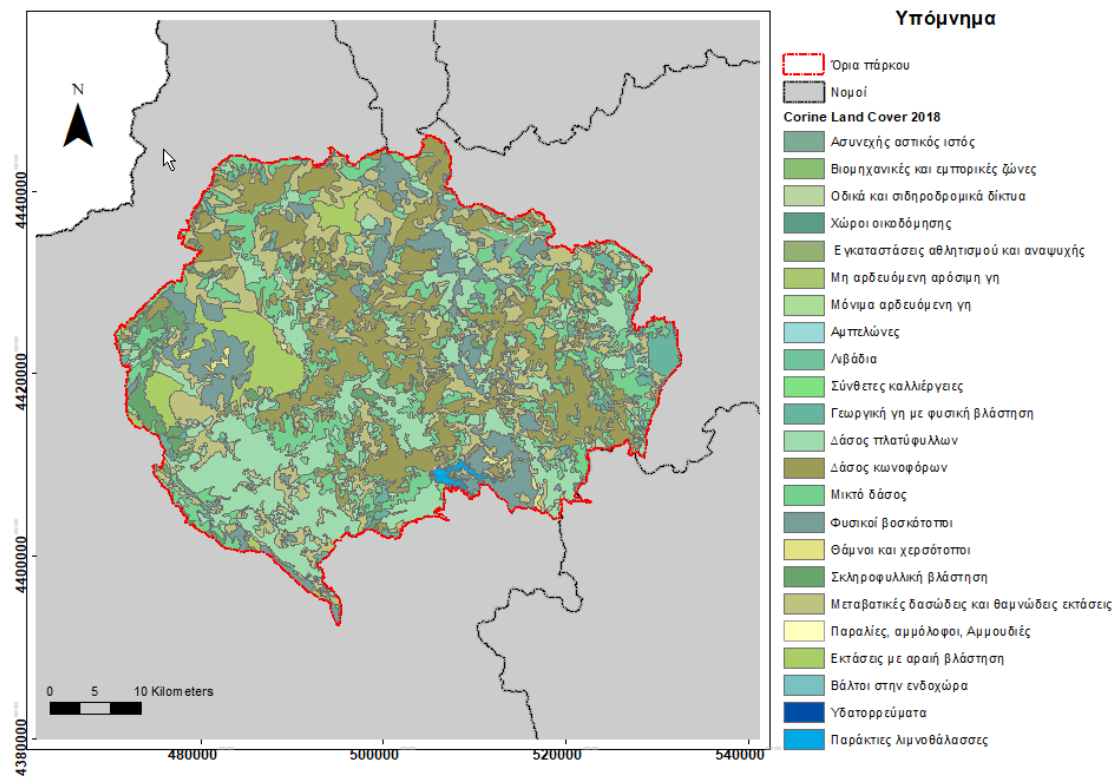
Εικόνα 1.6 Χάρτης Τοπικών Κοινοτήτων Γρεβενών

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο πληθυσμός ανά τοπική κοινότητα σύμφωνα με την απογραφή του 2011 (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ).

Πίνακας 2 Πληθυσμικά στοιχεία των οικισμών του Εθν. Πάρκου

ΔΗΜΟΙ/ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΙ/ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Κόνιτσα	6362	Καστανώννας	30
Μέτσοβο	6196	Μακρίνο	36
Άγιος Μηνάς	19	Πέτρα	153
Αρίστη	128	Τρίστενο	71
Βίκος	26	Φλαμπουράρι	70
Μεσοβούνι	29	Αγία Παρασκευή	13
Μικρό Πάπιγκο	56	Άρματα	30
Μεγάλο Πάπιγκο	211	Γαναδιό	32
Άνω Πεδινά	144	Δίστρατο	278
Ασπράγγελοι	165	Ελεύθερο	75
Βίτσα	102	Κλειδωνιά	11
Βραδέτο	21	Μόλιστα	23
Βρυσχώρι	90	Μοναστήρι	17
Δίκορφο	33	Νικάνωρ	38
Δίλοφο	24	Πάδες	31
Διπόταμο	20	Παλαιοσέλι	45
Ελάτη	49	Πηγή	101
Ελαφότοπος	51	Πουρνιά	35
Ηλιοχώρι	31	Αβδέλλα	280
Τσεπέλοβο	261	Κρανιά	385
Φραγκάδες	77	Περιβόλι	21
Καλουτάς	23	Σαμαρίνα	378
Καπέσοβο	51	Σμίξη	454
Κάτω Πεδινά	41	Αλατόπετρα	76
Κήποι	86	Ανάβρυτα	23
Κουκούλι	39	Βελόνι	12
Λάιστα	60	Ζιάκας	145
Λεπτοκαρυά	32	Κηπουρειό	206
Μάνασσης	26	Λάβδας	49
Νεγάδες	19	Μαυραναίοι	159
Σκαμνέλι	95	Μικρολίβαδο	56
Μονοδένδρι	129	Μοναχίτι	98
Ανθρακίτης	70	Πανόραμα	32
Βοβούσα	115	Παρώρειο	12
Γρεβενίτι	193	Πολυνέρι	85
Δεμάτι	43	Πρόσβορο	39
Δόλιανη	55	Σπήλαιο	187
Ελατοχώρι	71	Σταυρός	52
Ιτέα	70	Τρίκωμο	116
Καβαλλάρι	78	Φιλιππαιοί	145
Καρυές	119	Μηλιά	396
Χρυσοβίτσα	446		

Στην Εικόνα 5 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι χρήσεις γης στην περιοχή της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου, όπως καθορίζονται από το πρόγραμμα Corine Landcover για το έτος 2018.

Εικόνα 5 Χάρτης χρήσεων γης Corine Land Cover 2018

Κύριες ασχολίες των κατοίκων της προστατευόμενης περιοχής της Βόρειας Πίνδου αποτελούν η κτηνοτροφία και η υλοτομία (δασική εκμετάλλευση και δασική παραγωγή), ο τουρισμός αναπτύσσεται με σταθερό ρυθμό, ενώ η γεωργία στην περιοχή μπορεί να χαρακτηριστεί ως δευτερεύουσα δραστηριότητα. Ο πρωτογενής τομέας αποτελούσε και αποτελεί ακόμη και σήμερα ως ένα βαθμό τον ακρογωνιαίο λίθο της οικονομίας της ευρύτερης περιοχής. Στον τομέα της ζωικής παραγωγής, η κτηνοτροφία και ιδίως η αιγοπροβατοτροφία συνιστούν βασική δραστηριότητα του κλάδου, ενώ η βοοτροφία εκτατικής, κυρίως, μορφής παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ανάπτυξη στην περιοχή. Αναφορικά με τη γεωργία, ενδιαφέρον παρουσιάζει η καλλιέργεια, οπωροκηπευτικών, οσπρίων, καλαμποκιού, σιταριού. Χαρακτηριστική είναι και η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας αλλά και της βιολογικής κτηνοτροφίας. Σημειώνεται ότι, λόγω και του ιδιαίτερου ανάγλυφου της ευρύτερης περιοχής, μια μεγάλη πλειοψηφία των εκμεταλλεύσεων είναι μικτές (γεωργοκτηνοτροφία) κυρίως στην περιοχή του Πάρκου προς την πλευρά των Ιωαννίνων, ενώ χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σημαντική είναι η παρουσία αμιγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή της Γόργιανης του Νομού Γρεβενών.

Ο δευτερογενής τομέας μπορεί να ειπωθεί ότι βρίσκεται σε μειονεκτική θέση, ωστόσο υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξής του, τόσο σε ότι αφορά στη μεταποίηση και τυποποίηση των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, όσο και σε άλλους κλάδους, όπως η επεξεργασία ξυλείας και η εξόρυξη.

Ο τριτογενής τομέας χαρακτηρίζεται ανεπτυγμένος στην ευρύτερη περιοχή της περιοχής μελέτης, με την παροχή υπηρεσιών στο συγκεκριμένο παραγωγικό τομέα να στηρίζεται κυρίως σε κλάδους όπως το λιανικό εμπόριο που εμφανίζει σημαντική χωρική διασπορά στην ευρύτερη περιοχή, τα εστιατόρια και ξενοδοχεία, με περιορισμένη ωστόσο

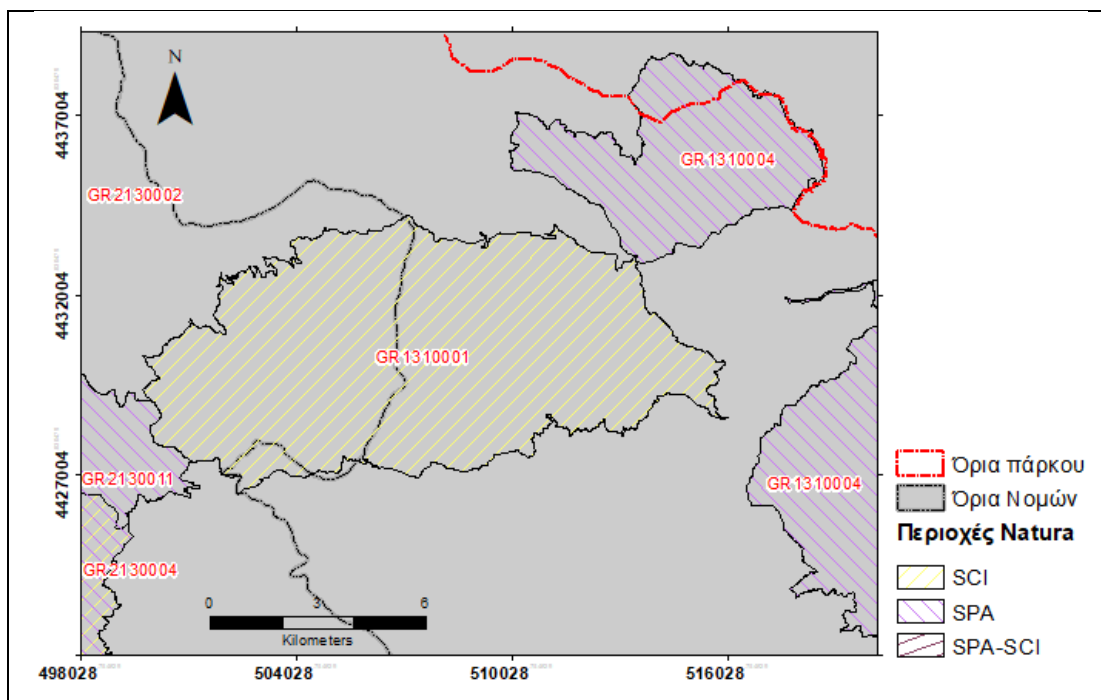
διασπορά κυρίως γύρω από τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, και σε λουπές υπηρεσίες εγκατεστημένες αποκλειστικά σχεδόν στην Κόνιτσα και το Μέτσοβο, οικισμοί οι οποίοι βρίσκονται ωστόσο εκτός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενα. Πιο συγκεκριμένα, ο τουρισμός θεωρείται, σήμερα, για την ευρύτερη περιοχή σημαντικός οικονομικός πόρος. Αναφορικά με την παροχή καταλυμάτων, προκύπτει ότι ένα σημαντικό ποσοστό του συνόλου των καταλυμάτων των Νομών Ιωαννίνων και Γρεβενών βρίσκεται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου, με το ξενοδοχειακό δυναμικό στην ευρύτερη περιοχή του Πάρκου να εντοπίζεται κυρίως στην περιοχή του Μετσόβου, της Κόνιτσας και του δυτικού και κεντρικού Ζαγορίου όσον αφορά στο Νομό Ιωαννίνων και στην ευρύτερη περιοχή της Βασιλίτσας και του Εθνικού Δρυμού Πίνδου όσον αφορά στο Νομό Γρεβενών. Σημαντική είναι η προσφορά δυνατοτήτων για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σαν αποτέλεσμα κυρίως του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Χαρακτηριστικά, μορφές τουρισμού όπως ορειβασία, αναρρίχηση, ορεινή πεζοπορία, καγιάκ, ράφτινγκ, ιππασία, σπηλαιολογία, το αλεξίπτωτο πλαιγιάς εμφανίζουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης στην περιοχή.

2.6 Περιγραφή ανά NATURA σύμφωνα με το τρέχον τεύχος των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών που εκπονούνται στη χώρα

Στην Ελλάδα έχουν ενταχθεί συνολικά 446 περιοχές (ΥΑ 50743/2017, ΦΕΚ 4432/Β/2017) στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000. Από αυτές, 265 περιοχές έχουν οριστεί ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) σύμφωνα με την Οδηγία των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) και 207 έχουν χαρακτηριστεί ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για τα πτηνά (Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ).

Η εθνική διαδικασία χαρακτηρισμού των ελληνικών ΤΚΣ ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) ξεκίνησε με τον νόμο 3937/2011. Η επικαιροποίηση του εθνικού καταλόγου του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000 αποτέλεσε προϊόν του έργου «Εποπτεία και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα», το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ, στο πλαίσιο του ΕΠ ΕΠΠΕΡΑΑ (ΕΣΠΑ 2007-2013) και υλοποιήθηκε από το Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΕΝ το διάστημα 2014-2015. Η ένταξη των νέων περιοχών και η επικαιροποίηση του εθνικού καταλόγου θεσμοθετήθηκε με την ΚΥΑ 50743 (ΦΕΚ Β' 4432/2017) «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000». Στα όρια του Εθνικού Πάρκου Βορείου Πίνδου χωροθετούνται 7 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης Στην περιοχή οριοθετούνται 4 Ζώνες Ειδικής Προστασίας.

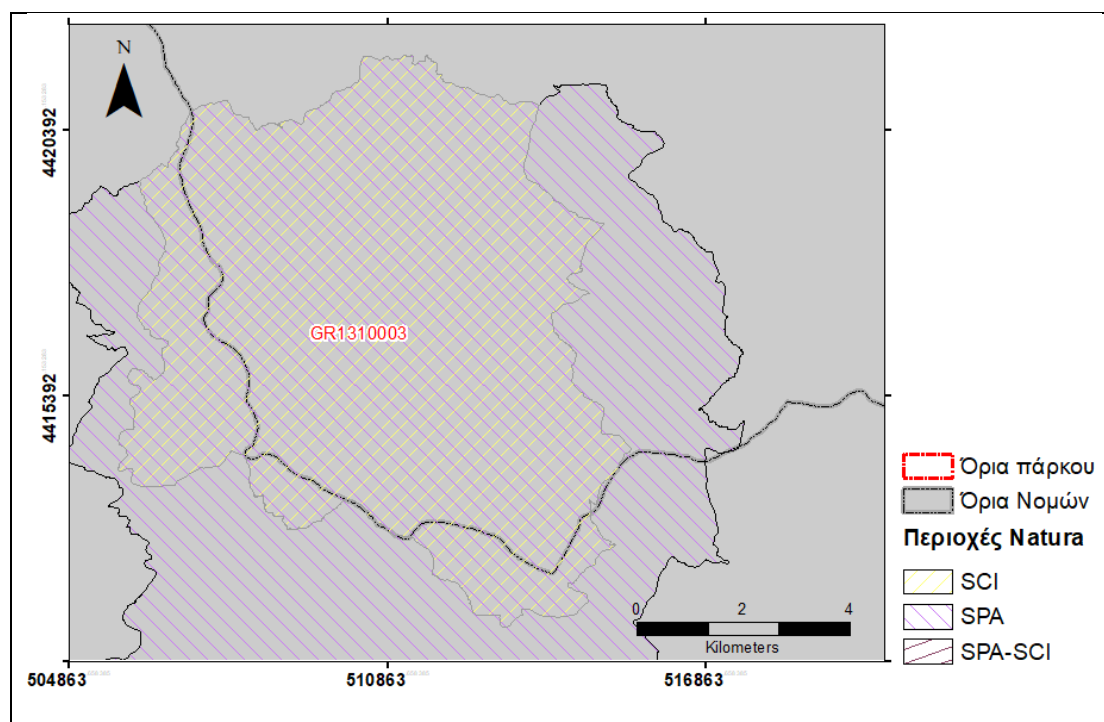
2.6.1 «Βασιλίτσα» (GR1310001)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στην περιοχή απαντούν 10 τύποι οικοτόπων, εκ των οποίων 3 είναι προτεραιότητας. Παρουσιάζουν εξαιρετική έως καλή αντιπροσωπευτικότητα, εξαιρετική έως καλή διατήρηση και εξαιρετική έως καλή συνολική αξία. Αναλυτικά απαντούν: Ασβεστούχοι αλπικοί λειμώνες, Στεπόμορφοι-βραχώδεις ανωδασικοί λειμώνες, Υπο-ηπειρωτικοί στεπόμορφοι λειμώνες (τύπος προτεραιότητας), Χλωώδεις διαπλάσεις με *Nardus* διαφόρων ειδών (τύπος προτεραιότητας), Αλκαλικοί χαμηλοί τυρφώνες, Δάση οξιάς της φυτοκοινωνίας *Luzulo-Fagetum*, Δάση οξιάς της φυτοκοινωνίας *Asperulo-Fagetum*, Ελληνικά δάση οξιάς με *Abies borisii-regis* (*Abieti-Fagetum*), Δάση ορεινών κωνοφόρων με μαυρόπευκα (τύπος προτεραιότητας) και Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου. Το όρος Βασιλίτσα είναι ένας σημαντικός βιότοπος για σπάνια θηλαστικά (αρκούδα, βίδα, αγριόγιδο) ενώ τα υποαλπικά λιβάδια της περιοχής αποτελούν σημαντικές κυνηγετικές περιοχές για αρπακτικά πουλιά. Σε κάποια από τα τρεχούμενα νερά αυτής της περιοχής υπάρχουν αξιόλογοι πληθυσμοί άγριας πέστροφας (*Salmo macrostigma*). Γενικά έχουν καταγραφεί: Θηλαστικά: 1 είδος προτεραιότητας του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43 και 1 είδος του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου. Αμφίβια / Ερπετά: 2 είδη του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43 και ένα είδος που προστατεύεται βάσει Διεθνών Συμβάσεων. Ιχθυοπανίδα: 3 είδη του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43, 4 είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου και 1 είδος που προστατεύεται βάσει Διεθνών Συμβάσεων. Ασπόνδυλα: 1 ενδημικό είδος. Όσον αφορά την άγρια χλωρίδα, στην περιοχή απαντούν 47 σημαντικά είδη εκ των οποίων 12 είναι ελληνικά ενδημικά, 1 προστατεύεται από την Συνθήκη της Βέρνης, 7 είδη περιλαμβάνονται στο Κατάλογο του Παγκόσμιου Κέντρου Προστασίας και Καταγραφής και / ή στον Ευρωπαϊκό Κόκκινο Κατάλογο, 5 είδη προστατεύονται από το ΠΔ 67/81, 1 είναι σπάνιο στην Ελλάδα, 19 είναι ενδημικά των Βαλκανίων και, τέλος, 2 είδη έχουν την κύρια περιοχή εξάπλωσης τους στα Βαλκάνια επεκτεινόμενα και προς την Τουρκία ή την Ιταλία.

2.6.2 «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή» (GR1310003)

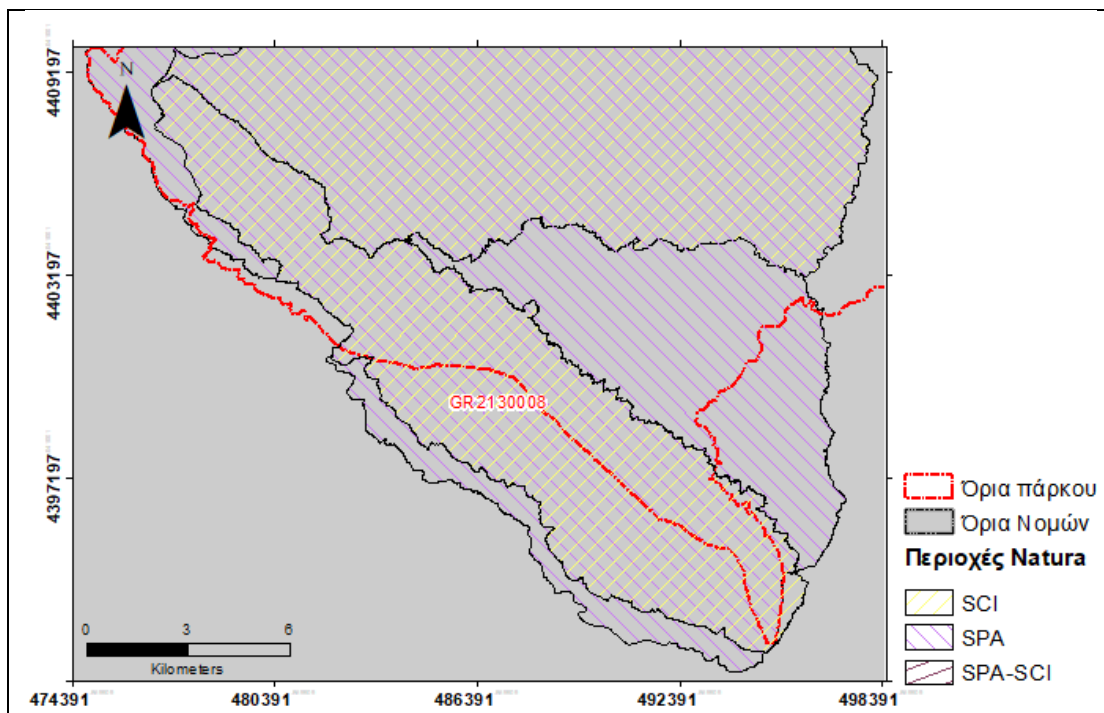

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου είναι ένα αντιπροσωπευτικό τμήμα της οροσειράς της Πίνδου και είναι από τους πιο σημαντικούς Δρυμούς της Ελλάδας. Βρίσκεται σε μία απομονωμένη περιοχή της ΝΔ Μακεδονίας στο ΒΑ τμήμα της οροσειράς της Πίνδου. Ιδρύθηκε το 1966 και χαρακτηρίζεται από πυκνά δάση με *Pinus nigra* και *Fagus sylvatica*, βραχώδεις κορυφογραμμές, υψηλές κορυφές (περίπου 2000 μ.), μόνιμους-ορμητικούς χειμάρρους, πολλές πηγές και ορεινές λίμνες. Ο πυρήνας περιλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα της κοιλάδας της Βάλια Κάλντα και τις πλαγιές των γύρω κορυφών οι οποίες σχηματίζουν ένα πέταλο γύρω από την Βάλια Κάλντα αφήνοντας προς τα δυτικά ένα άνοιγμα. Από την κοιλάδα αρχίζουν δύο μικρά ορεινά ρέματα (Ρέμα Σαλατούρας, Ζεστό Ρέμα), τα οποία συναντούν ένα μεγαλύτερο ρέμα, το Αρκουδόρεμα-παραπόταμος του Αώου. Το Αρκουδόρεμα εμπλουτίζεται επιπρόσθετα και από άλλα μικρότερα ρέματα των νότιων πλαγιών της κοιλάδας. Στην περιοχή υπάρχουν ακόμα τρεις μικρές ορεινές λίμνες, η Λάκκος (υψόμετρο 1750 μ.), που βρίσκεται στα δυτικά του περάσματος Διάσελο Σταυρός, και άλλες δυο που βρίσκονται βόρεια της κορυφής Φλέγκα σε υψόμετρο περίπου 1930 μ. Το δάσος με μαυρόπευκα είναι ο τύπος βλάστησης που επικρατεί στην περιοχή. Εκτείνεται από το Αρκουδόρεμα στα 1300μ. και φθάνει μέχρι τα 1700 μ. Το δάσος με *Fagus sylvatica* καλύπτει τις βόρειες πλαγιές μέχρι τα 1800 μ. Μεταξύ των ατόμων μαύρης πεύκης και οξιάς απαντούν διάσπαρτα άτομα *Abies borisii regis*. Πολύ σημαντική είναι και η παρουσία της *Pinus heldreichii* η οποία εμφανίζεται συνήθως ως μεμονωμένα άτομα από τα 1500 μ. μέχρι τις κορυφές. Οι ξηρές περιοχές και τα χαμηλότερα σημεία της κοιλάδας κυριαρχούνται από *Buxus sempervirens*. Οι συνολικά 8 τύποι οικοτόπων (εκ των οποίων 1 προτεραιότητας) παρουσιάζουν γενικά εξαιρετική έως καλή αντιπροσωπευτικότητα, καλή διατήρηση και καλή συνολική αξία. Αναλυτικά απαντούν οι εξής τύποι οικοτόπων: Ορεινά και Μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους, Σταθερές διαπλάσεις με *Buxus sempervirens* των ασβεστολιθικών βραχωδών κοιτών. Απόκρημνα ορεινά βράχια της Κεντρικής Ελλάδας, Δάση οξιάς της φυτοκοινωνίας *Luzulo-Fagetum*, Δάση οξιάς της φυτοκοινωνίας *Asperulo-Fagetum*, Ελληνικά δάση οξιάς με *Abies borisii regis*, Δάση ορεινών κωνοφόρων με μαυρόπευκα (τύπος προτεραιότητας) και Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη της Μεσογείου. Η περιοχή αποτελεί καταφύγιο για πολλά είδη φυτών και ζώων. Πολλά είδη ενδημικά της Βαλκανικής χερσονήσου υπάρχουν επίσης στην περιοχή. Έχουν καταγραφεί 28 ενδημικά είδη χλωρίδας, 1 είδος που προστατεύεται βάσει Διεθνών Συμβάσεων και 61 είδη που, είτε προστατεύονται από το ΠΔ 67/81, είτε παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η πανιδική αξία αυτής της περιοχής αντικατοπτρίζεται στην παρουσία 10 ειδών που αναφέρονται στο Παράρτημα II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43. Μεταξύ αυτών η καφέ αρκούδα είναι είδος προτεραιότητας της Οδηγίας. Το αγριόγιδο είναι βαλκανικό

ενδημικό υπο είδος και ζει στις βόρειες πλαγιές των κορυφών Αυτιά, Φλέγκα, Καπετάν Κλειδί και τις δυτικές πλαγιές της κορυφής Κακοπλεύρι, που είναι πολύ απότομες και βραχώδεις. Επίσης ζει σε περιοχές με δάση οξιάς. Οι τρεις μικροί ποταμοί που διασχίζουν τον Δρυμό έχουν πολύ καθαρά νερά και αποτελούν καλά διατηρημένους βιότοπους για την βίδα. Αξιοσημείωτη είναι και η παρουσία της οχιάς ορεινών λιβαδιών (*Vipera ursinii*). Αναλυτικά έχουν καταγραφεί: Θηλαστικά: 1 είδος προτεραιότητας και 4 είδη του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43, 6 είδη του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου, 6 είδη που προστατεύονται βάσει Διεθνών Συμβάσεων. Αμφίβια/Ερπετά: 4 είδη του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43, 13 είδη που προστατεύονται βάσει Διεθνών Συμβάσεων. Ψάρια: 1 είδος του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43, Ασπόνδυλα: 1 είδος που προστατεύεται από το ΠΔ 67/81. Τέλος η παρουσία 24 ειδών πουλιών του Παραρτήματος I της Κοινοτικής Οδηγίας 79/409, 34 μεταναστευτικών ειδών και ενός είδους του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου δικαιολογεί την κατάταξη της περιοχής στις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ) και τον χαρακτηρισμό της ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (SPA)

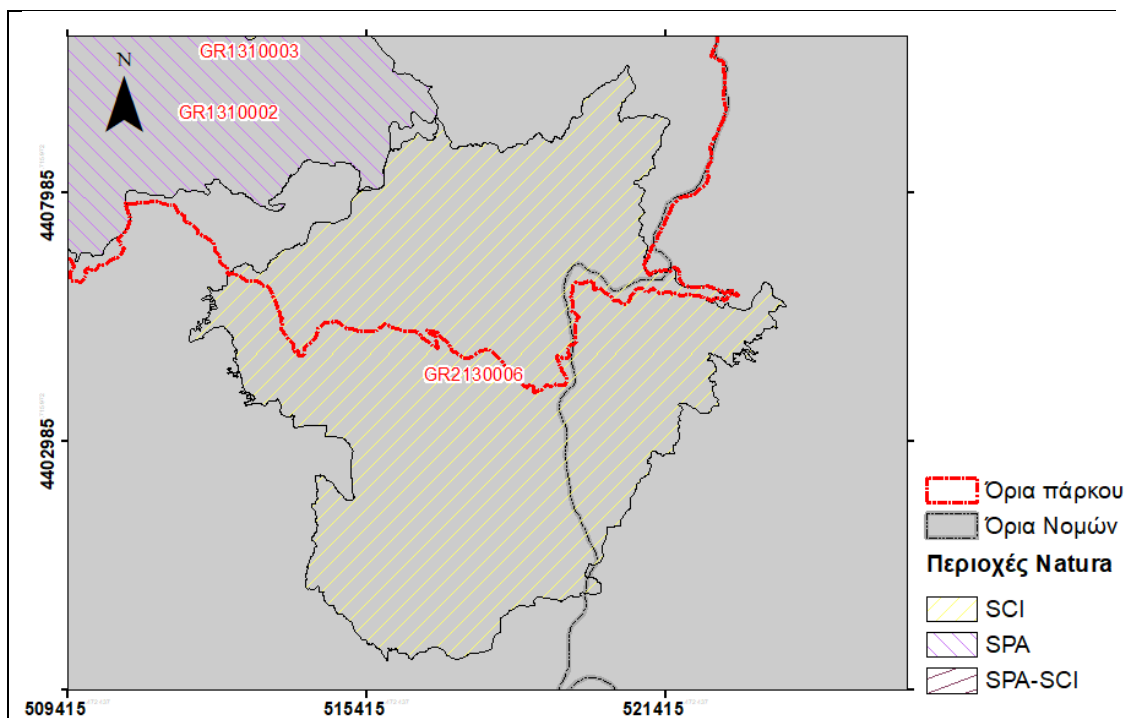
2.6.3 «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι ανατολικές πλαγιές του Μιτσικελίου με τα πυκνά δάση φυλλοβόλων, πλατύφυλλων κυρίως ειδών φιλοξενούν σημαντικούς αριθμούς ζαρκαδιών. Ιδιαίτερης σημασίας μπορεί να θεωρηθεί το καταφύγιο θηραμάτων Ασπραγγέλων, όπου η γενική απαγόρευση του κυνηγιού για περισσότερα από 20 χρόνια συνέτεινε στην εγκατάσταση και αναπαραγωγή ζαρκαδιών.

2.6.4 Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο - Κατάρρα) (GR2130006)

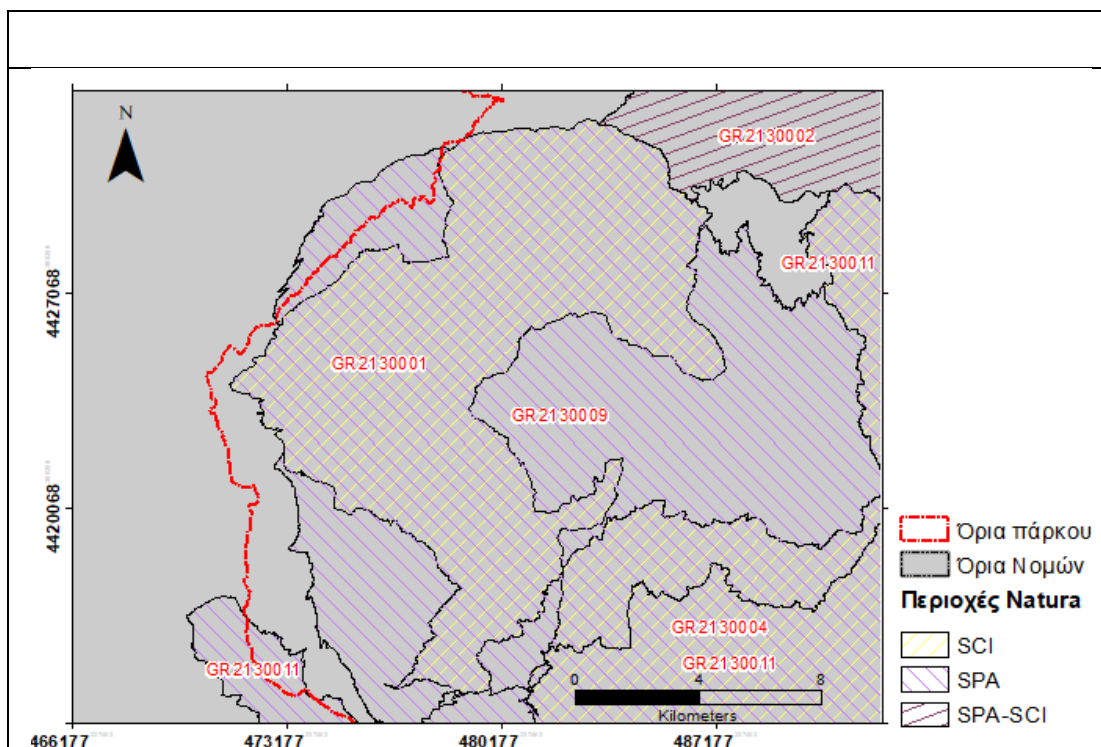

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Αποτελεί το φυσικό όριο μεταξύ Βόρειας και Νότιας Πίνδου, αλλά και το κυριότερο πέρασμα από την Ήπειρο στη Θεσσαλία. Αποτελείται κυρίως από φλύσχη και σερπεντίνες.

Είναι μια περιοχή πολύ σημαντική για ορισμένα θηλαστικά όπως η αρκούδα (*Ursus arctos*), ο λαγός (*Lepus europaeus*) και ο δενδρομυξός (*Dryomys nitedula*).

2.6.5 «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» (GR2130001)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο πυρήνας περιλαμβάνει το φαράγγι του Βίκου, που έχει μήκος περίπου 10 χιλιόμετρα και έχει κάθετα βράχια με ύψος εκατοντάδες μέτρα. Η περιοχή ξεκινάει ανάμεσα στα χωριά Μονοδένδρι και Κουκούλι και τελειώνει κοντά στο χωριό Βίκος. Στο φαράγγι ρέει ένας χείμαρρος, που στο τέλος του φαραγγιού γίνεται ποτάμι μόνιμης ροής (Βοϊδομάτης). Η περιφερειακή ζώνη είναι μεγαλύτερη και περιλαμβάνει το φαράγγι του Αώου, η περιοχή των χωριών Μικρό Πάπιγκο και Μεγάλο Πάπιγκο, όπως και μια στενή ζώνη γύρω από το φαράγγι του Βίκου.

Η χαράδρα του Αώου βρίσκεται μεταξύ των βουνών Τραπεζίτσα και Γκαμήλα και σχηματίζεται από τον ποταμό Αώο. Αρχίζει πολύ κοντά στην Κόνιτσα και έχει μήκος 10 χιλιόμετρα, 8 χλμ από τα οποία περιλαμβάνονται στο Εθνικό Πάρκο. Η βόρεια πλευρά της Γκαμήλας αποτελείται από κατακόρυφες πλαγιές και υψηλές κορυφές, που υψώνονται πάνω από τη χαράδρα του Αώου.

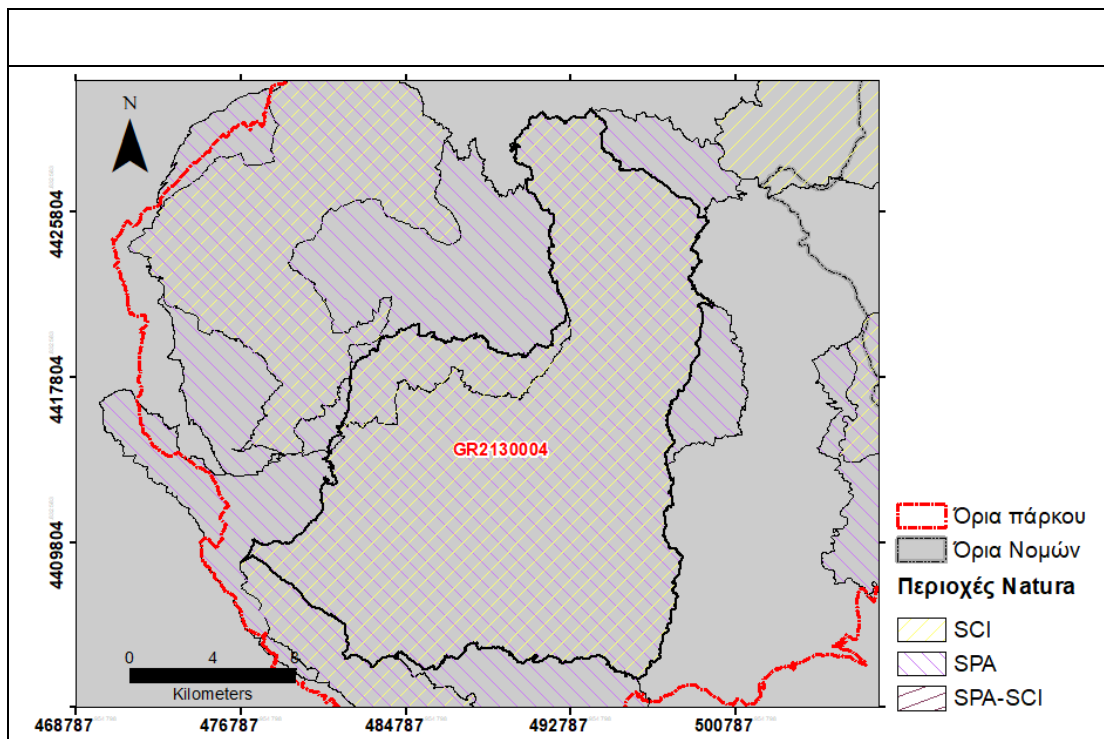
Μικρά ρέματα τρέχουν από τις κορυφές προς τα κάτω στον ποταμό Αώο. Στην περιοχή, υπάρχει επίσης μια ενδιαφέρουσα μικρή κοιλάδα που ονομάζεται "Λάκα του Τσουμάνη" και πιο ψηλά, μια μικρή μόνιμη ορεινή λίμνη, που ονομάζεται "Δρακολίμνη".

Διάφοροι τύποι βλάστησης απαντώνται στην περιοχή. Υπάρχουν παρόχθια δάση με *Salix*, *Alnus*, *Populus* και *Platanus*, σκληρόφυλλοι θαμνώνες και δάση είτε φυλλοβόλων και κωνοφόρων δένδρων ή μικτά δάση.

Η ποικιλία των φυλλοβόλων δένδρων στη ζώνη των μικτών δασών είναι εκπληκτική. *Ostrya carpinifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Carpinus betulus*, *Carpinus orientalis*, *Juglans regia*, *Tilia tomentosa*, πολλά είδη *Acer* (*Acer campestre*, *Acer pseudoplatanus* κλπ.) και πολλά άλλα είδη δέντρων καλύπτουν σημαντικές περιοχές. Σχηματισμοί της *Aesculus hippocastanum*, *Juglans regia* και *Fraxinus excelsior* απαντώνται στις στενές, ζεστές, υγρές σκιασμένες χαράδρες και απότομες πλαγιές της ζώνης της οξιάς.

Η γεωγραφική απομόνωση της περιοχής, η σχετικά μικρή ανθρώπινη επίδραση και η μεγάλη διακύμανση των βιοτόπων και των μικροκλιματικών συνθηκών ευνοούν την ανάπτυξη διαφορετικών φυτικών ειδών. Έτσι, η περιοχή είναι ένα μέρος, όπου απαντώνται και προστατεύονται πολλά σπάνια είδη, ενώ κάποια είδη θεωρούνται απειλούμενα ταχά. Η χαράδρα του Αώου παραμένει σε σχεδόν παρθένα κατάσταση και στα εκτεταμένα δάση της μπορούμε να βρούμε κάθε είδος ελληνικού δένδρου, καθώς και πιο σπάνια φυτά και τα ζώα από ό, τι στο φαράγγι του Βίκου.

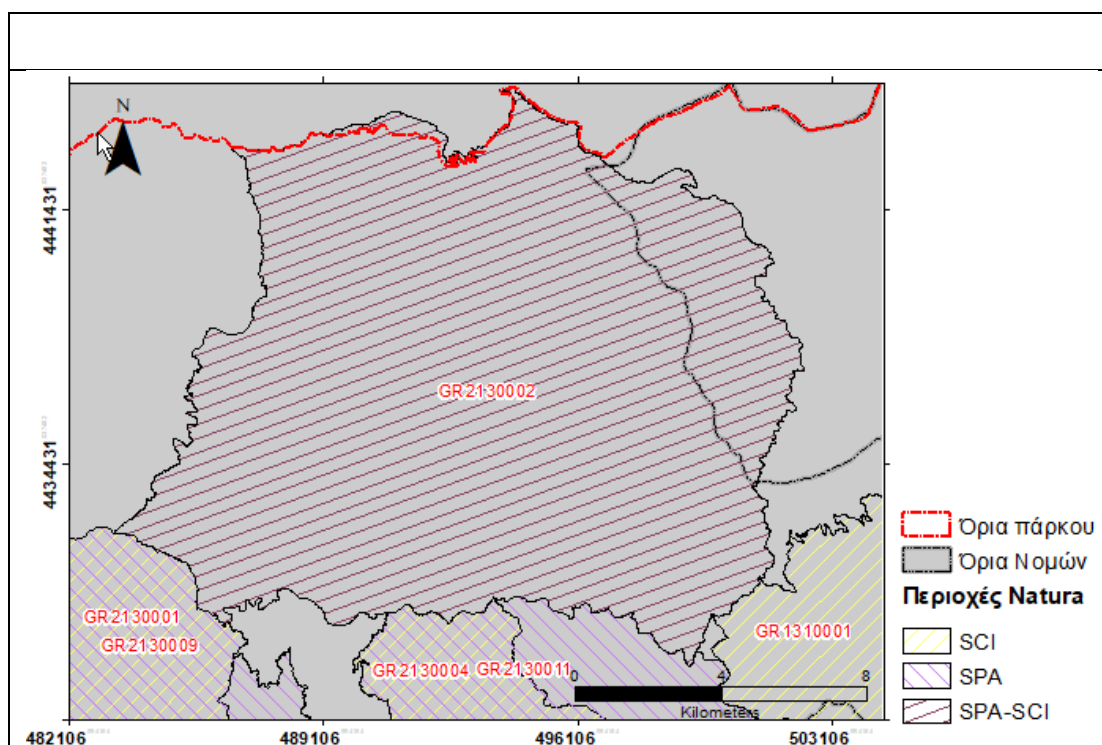
2.6.6 «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» (GR2130004)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Σημαντικός βιότοπος για το ζαρκάδι μπορεί να χαρακτηριστεί η περιοχή που ορίζεται από τους οικισμούς Ελάτη- Δίκορφο- Καλουτά- Διπόταμο- Λεπτοκαρυά- Φραγκάδες- Νεγάδες- Κήποι και η οποία περιλαμβάνει εκτεταμένες, λοφώδεις εκτάσεις δρυοδάσους που εναλλάσσεται με βοσκοτόπια ή ξέφωτα.

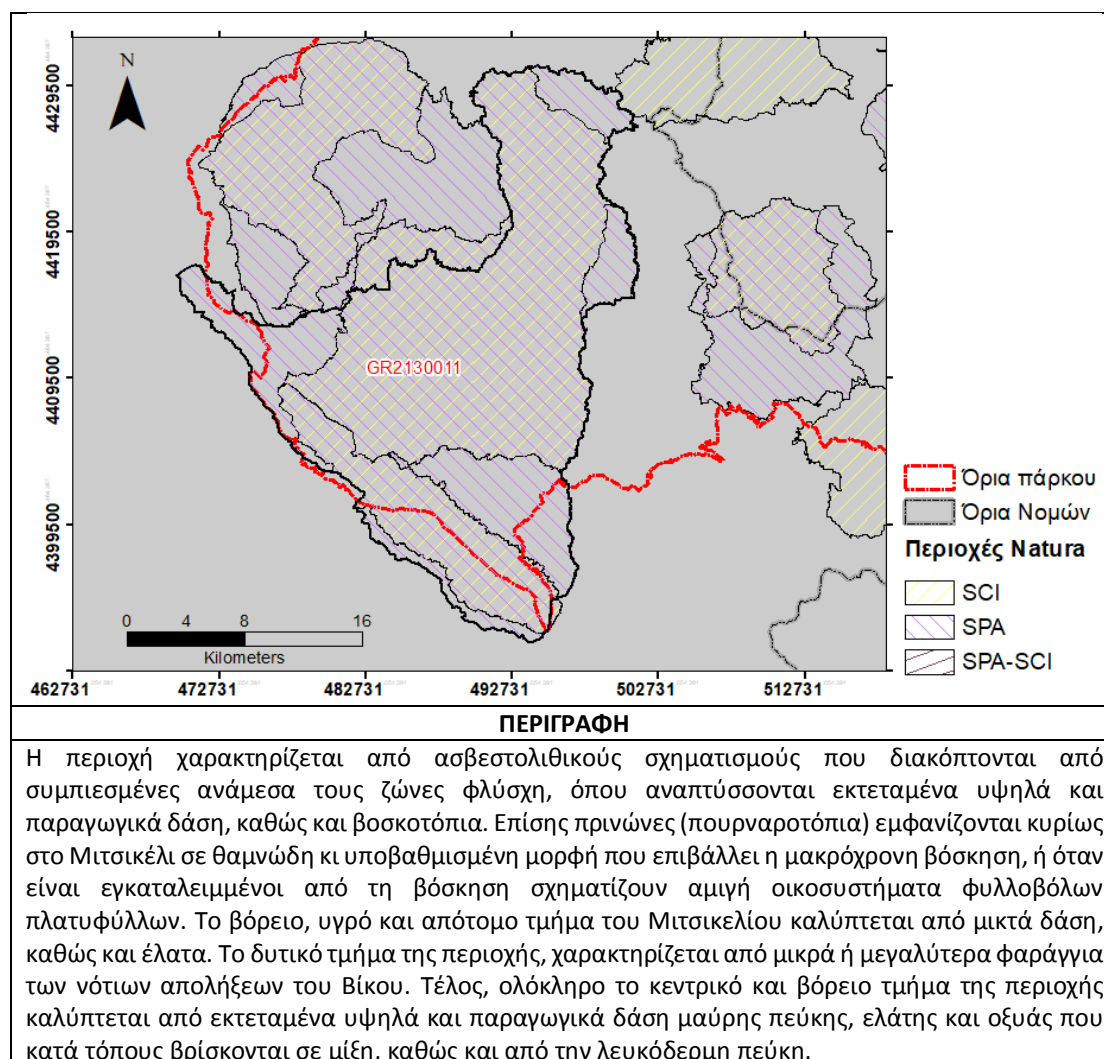
2.6.7 «Κορυφές Όρους Σμόλικα» (GR2130002)

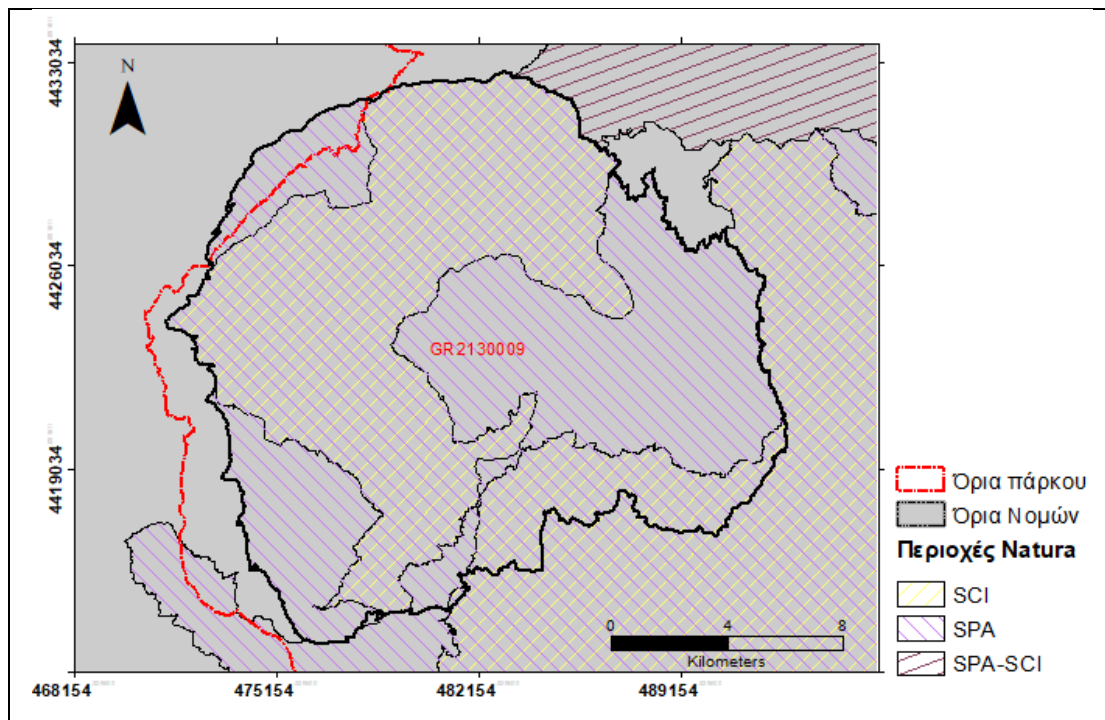
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Απόμακρη οροσειρά που διασχίζεται από τους ποταμούς Αώο και Βοϊδομάτη. Η περιοχή καλύπτεται από δάση πλατύφυλλων, κωνοφόρων και μεικτά δάση και εκτεταμένους υπαλπικούς λειμώνες στα μεγαλύτερα υψόμετρα. Σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα αρπακτικά, αλπικά και δασικά είδη. Στα αναπαραγόμενα είδη περιλαμβάνονται τέσσερα από τα 10 είδη στην Ευρώπη που περιορίζονται (όταν αναπαράγονται) στην Ευρασιακή υψηλή ορεινή διάπλαση.

2.6.8 «Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» (GR2130011)

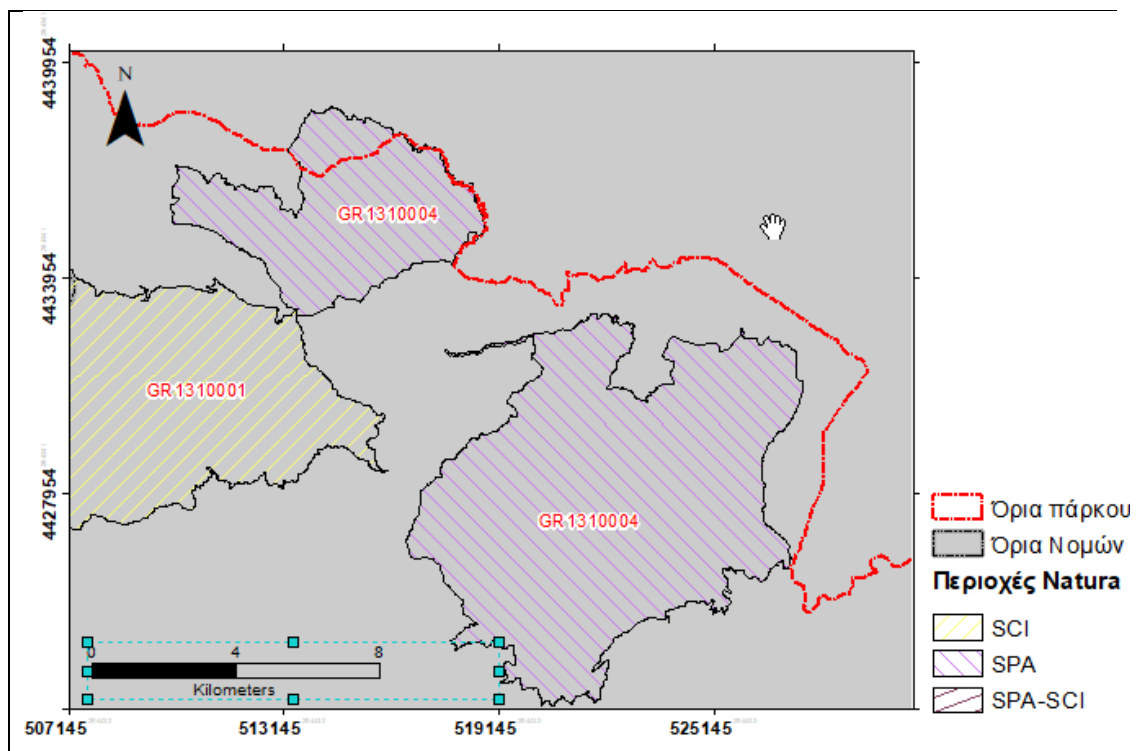
2.6.9 «Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» (GR2130009)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Εντός της ΖΕΠ GR2130009 αναμένεται να απαντώνται τουλάχιστον 130 είδη ορνιθοπανίδας για τα οποία περιλαμβάνονται εντός της ΖΕΠ τα κατάλληλα ενδιαιτήματα (δρυοδάσος, θαμνώδεις εκτάσεις, κωνοφόρα δάση, βραχώδεις εκτάσεις και υγροτοπικές εκτάσεις).

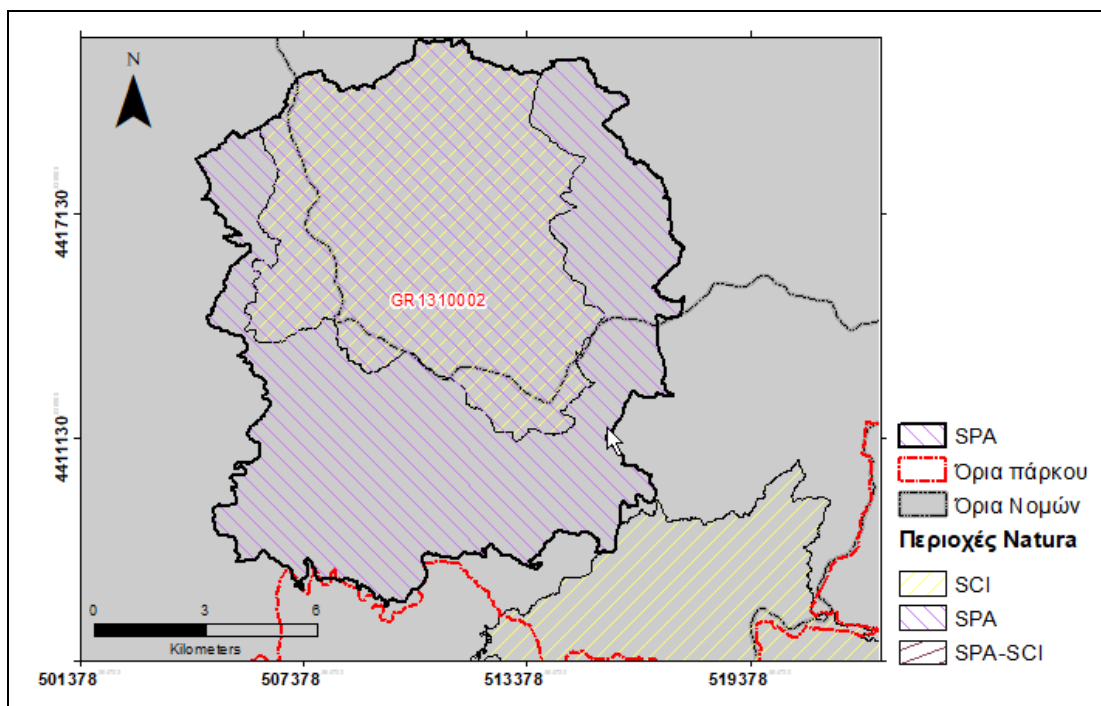
2.6.10 «Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» (GR1310004)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από βραχώδεις εκτάσεις με ορθοπλαγιές και φαράγγια στη λεκάνη απορροής του Βενέτικου ποταμού. Η βλάστηση περιλαμβάνει δρυοδάση, μικτά αείφυλλα και δάση Μαύρης Πεύκης (*Pinus nigra*). Υπάρχουν επίσης εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες και λιβάδια. Σημαντική περιοχή για είδη των δασών και των βοσκοτόπων. Το σημαντικότερο στοιχείο της περιοχής είναι η ύπαρξη μεγάλων ορθοπλαγιών και φαραγγίων όπου φωλιάζουν σημαντικοί πληθυσμοί αρπακτικών πουλιών. Ανάμεσα στα σημαντικά είδη πουλιών που απαντώνται στην περιοχή είναι η Ασπροπάρης, το Χρυσογέρακο, ο Πετρίτης, ο Φιδαετός, ο Μαυροπελαργός και η Βουνοσταχτάρα. Στην περιοχή έχει καταγραφεί ένα ζευγάρι Ασπροπάρη στην περιοχή Μοναχτίου - Τρικώμου.

2.6.11 «Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» (GR1310002)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο, με κορφές πάνω από 2.000 μ. Το τοπίο χαρακτηρίζουν δάση κωνοφόρων και οξυάς, λιβάδια στο εσωτερικό της κοιλάδας, ποτάμια και μικρές λίμνες κοντά στις κορυφές. Στα χαμηλότερα μέρη (ως τα 1.700 μ.) κυριαρχούν δάση Μαύρης Πεύκης, κατά τόπους υπάρχουν δάση οξυάς (*Fagus silvatica*), τα ξέφωτα διατηρούν λιβάδια και θαμνώνες, ενώ στις ψηλότερες κορφές κυριαρχούν τα ρόμπολα (*Pinus heldreichii*). Σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα αρπακτικά και δασικά είδη. Είδος παγκοσμίου ενδιαφέροντος για την περιοχή είναι ο Βασιλαετός (*Aquila heliaca*) ο οποίος είναι μη-αναπαραγόμενος επισκέπτης.

3 ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΥΦΙΣΤΑΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

3.1 Γενικά

Βλάστηση – Χλωρίδα – Οικότοποι Όλα τα οικοσυστήματα της περιοχής έχουν υποστεί στο παρελθόν και μερικά υφίστανται ακόμη και σήμερα μια έντονη επίδραση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η περιοχή ήταν κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας αλλά και μετά την απελευθέρωση μια από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της ορεινής ζώνης. Η ενάσκηση της γεωργίας γίνονταν εκτατικά με εκχερσώσεις δασών (ξερογκιάσματα), καλλιέργεια 3 - 5 ετών και αγρανάπαυση "μπαίρια" επί σειρά ετών με αποτέλεσμα η απαιτούμενη γεωργική έκταση να είναι πολλαπλάσια εκείνης που θα ικανοποιούσε τις ετήσιες ανάγκες. Αυτό είχε ως συνέπεια την εκχέρωση μεγαλύτερης επιφάνειας δασών.

Η βοσκή μόνιμη στις χαμηλότερες περιοχές, νομαδική στις ορεινές, συνετέλεσε επίσης στην υποβάθμιση και συχνά οδήγησε στην κατάρρευση των δασικών αλλά και των υπαλπικών οικοσυστημάτων. Οι λαθροϋλοτομίες και γενικά η ληστρική εκμετάλλευση των δασικών οικοσυστημάτων ήταν επίσης μια βασική αιτία υποβάθμισης τους. Πριν από μερικές δεκαετίες το ξύλο ήταν σχεδόν η μόνη ενεργειακή πηγή ενώ εύρισκε μια σειρά χρήσεων ως ξύλο οικοδομών, επιπλοποιίας, κατασκευής γεωργικών εργαλείων, στην βαρελοποιία, ξυλογλυπτική κ.λ.π. Η ληστρική αυτή εκμετάλλευση αποτέλεσε μια ακόμη αιτία υποβάθμισης. Σημαντικό ρόλο έπαιξαν επίσης οι δασικές πυρκαγιές, οι οποίες προκαλούνταν κυρίως από τους νομάδες κτηνοτρόφους για απόκτηση καλύτερης χορτονομής, και οι οποίες, σε συνδυασμό με την υπερβολική βόσκηση, οδήγησαν στην καταστροφή πολλών δασικών οικοσυστημάτων.

Όλα αυτά είχαν ως συνέπεια την τρομακτική διάβρωση των εδαφών, τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας τους και την εμφάνιση πολλών καταστρεπτικών χειμάρρων. Μετά όμως τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και το τέλος του εμφυλίου πολλά χωριά εγκαταλείφθηκαν από τους κατοίκους τους με αποτέλεσμα τα σφύζοντα άλλοτε από ζωή Ζαγοροχώρια και Βλαχοχώρια να έχουν σχεδόν ερημώσει. Η εγκατάλειψη των χωριών είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση μέχρι εκμηδενισμού της ανθρώπινης πίεσης στα φυσικά οικοσυστήματα, τα οποία άρχισαν να ανορθώνονται βαθμιαία και ήδη τα περισσότερα έχουν ανορθωθεί και επανακτήσει έναν υψηλό βαθμό σταθερότητας. Ένα άλλο φαινόμενο που παρατηρείται έντονα είναι η φυσική επανεγκατάσταση του δάσους στις γυμνές περιοχές και τους εγκαταλειμμένους αγρούς με πρόσκοπα οικοσυστήματα κυρίως Μαύρης πεύκης. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι να αυξηθεί το ποσοστό δασοκάλυψης στο 57% δηλαδή σε ένα από τα μεγαλύτερα της χώρας μας.

Ειδικότερα:

Στη ζώνη του Πρίνου οι συχνές αποψιλωτικές υλοτομίες στο παρελθόν για την απόληψη ξύλου σε συνδυασμό με τις πυρκαγιές, οι οποίες είναι συχνές σε αυτή τη ζώνη και ιδίως με τη βοσκή των γιδιών, οδήγησαν στη διάβρωση και υποβάθμιση του εδάφους, η οποία συνοδεύτηκε με την υποβάθμιση της βλάστησης.

Στη ζώνη της Δρυός επίσης οι αποψιλωτικές υλοτομίες, οι οποίες επαναλαμβάνονται ανά 25-30 έτη σε συνδυασμό με την έντονη βοσκή και την κλαδονομή που ασκούνταν στο παρελθόν παρατηρείται επίσης μια έντονη διάβρωση και υποβάθμιση του εδάφους.

Στα οικοσυστήματα της Μαύρης πεύκης που είναι και τα επικρατέστερα στην περιοχή μελέτης, εμφανίζεται επίσης έντονη διάβρωση και υποβάθμιση του εδάφους η οποία οφείλεται στις ληστρικές υλοτομίες του παρελθόντος και στην υπερβόσκηση. Μετά από μια περίοδο ηρεμίας, στην οποία άρχισε η ανόρθωση των οικοσυστημάτων και βελτίωση του εδάφους τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται πάλι μια υποβάθμιση, ιδιαίτερα στα δάση των Γρεβενών η οποία οφείλεται στις έντονες υλοτομίες, υπερκαρπώσεις, και στη χρήση βαριών μηχανημάτων στη συγκομιδή του ξύλου. Για τα οικοσυστήματα της Μ. πεύκης σημαντικός κίνδυνος είναι και η φωτιά.

Οι ληστρικές επιλογικές υλοτομίες (για ειδικές χρήσεις) στα οικοσυστήματα της Οξιάς σε συνδυασμό με τη βοσκή οδήγησαν σε μια οικολογική και γενετική υποβάθμισή τους.

Η μεγαλύτερη και πλέον ανησυχητική υποβάθμιση και διάβρωση παρατηρείται στα υπολιβαδικά οικοσυστήματα της υποαλπικής περιοχής. Ιδιαίτερα στις περιοχές Περιβολίου-Αβδέλας και Σαμαρίνας. Με τη μεταβολή του τρόπου μεταφοράς των ζώων από τα χειμαδιά στα θερινά βοσκοτόπια, η οποία γίνεται σήμερα με φορτηγά αυτοκίνητα, τα κοπάδια φθάνουν πολύ νωρίς στην υποαλπική περιοχή, πριν προλάβει να αναπτυχθεί το χόρτο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη διάβρωση και υποβάθμιση του εδάφους.

Οι επιδράσεις στην ενάσκηση της κτηνοτροφικής και ιδιαίτερα της νομαδικής κτηνοτροφίας περιορίζεται κυρίως στην περιοχή των πυρήνων της Βάλια Κάλντας και του Βίκου - Αώου όπου εξακολουθεί να ενασκείται παραδοσιακή κτηνοτροφική ενασχόληση με τη μορφή ποιμενικής κτηνοτροφίας.

Τα οικοσυστήματα που υπάρχουν σήμερα στην περιοχή της Βάλια Κάλντα έχουν υποστεί στο παρελθόν σημαντικές ανθρώπινες επιδράσεις (λαθροϋλοτομίες, πυρκαγιές, έντονη βόσκηση σε βαθμό υπερβόσκησης) με αποτέλεσμα να εμφανίζουν σαφή φαινόμενα υποβάθμισης (διάβρωση εδάφους, ακαταστασία στη δομή του δάσους, έλλειψη αναγέννησης κλπ.). Η διάνοιξη τρακτεροδρόμων, εκτός προδιαγραφών ΥΠΑΑΤ, στις δασικά εκμεταλλεύσιμες εκτάσεις για τη διευκόλυνση της μετατόπισης των προϊόντων δημιουργεί κατά κανόνα διατάραξη στο οικοσύστημα με συνέπειες κύρια στην παραγωγικότητα των εδαφών, επιφανειακή διάβρωση.

Το προτεινόμενο φράγμα της ΔΕΗ στο κεντρικό ρέμα (αρκουδόρεμα) του πυρήνα του δρυμού έχει σοβαρές οικολογικές επιπτώσεις όχι μόνο για το δρυμό της Βάλια Κάλντα αλλά και για το δρυμό Βίκου-Αώου γιατί με τη δέσμευση και παροχέτευση του νερού του αρκουδορέματος σε συνδυασμό με την κατασκευή του φράγματος του Αώου, του οποίου οι συνέπειες είναι ήδη εμφανείς (έλλειψη νερού του Αώου μέχρι τη Βοβούσα), θα μειωθεί πάρα πολύ η παροχή του ποταμού με συνέπειες σημαντικές για την οικολογική ισορροπία όχι μόνο του υδάτινου οικοσυστήματος του ποταμού αλλά και όλης της περιοχής και ιδιαίτερα των παρόχθιων οικοσυστημάτων υδροχαρών ειδών, τα οποία κυριολεκτικά σφύζουν από ζωή, ιδιαίτερα της ορνιθοπανίδας η οποία χάρις κυρίως στα παρόχθια οικοσυστήματα είναι πάρα πολύ πλούσια σε είδη.

Ιδιαίτερα σοβαρή θα είναι η επίδραση στο μικτό δάσος Οξιάς - Ελάτης - Μαύρης πεύκης - Λευκόδερμης πεύκης και Δασικής πεύκης που βρίσκεται ακριβώς ανάντη του σχεδιαζόμενου φράγματος και το οποίο θα κατακλυσθεί. Πρόκειται για ένα μοναδικό οικοσύστημα σε ότι σύνθεση από δενδρώδη είδη.

Σε ότι αφορά τη χλωρίδα της περιοχής, πλην των παραπάνω, σημαντικό ρόλο παίζει το κρίσιμο μέγεθος του πληθυσμού κάποιων ειδών. Το μικρό μέγεθος ενός πληθυσμού είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα διατήρησης και αποκατάστασης ειδών σε όλο τον κόσμο. Σε αυτό συμβάλλει η υπερβόσκηση που οδηγεί στη μεταβολή της δομής και της χλωριδικής σύνθεσης των φυτοκοινωνιών και εμποδίζει την αναγέννηση. Επιπρόσθετα η ανεξέλεγκτη συλλογή βολβών, ανθών κλπ. από διάφορους συλλέκτες, (φυτοσυλλογές) ή επισκέπτες ή ακόμη και εμπορική εκμετάλλευση κάποιων ειδών (*Crocus robertianus* C. Brickell κ.ά.) αποτελούν πιθανή απειλή στους ήδη μικρούς πληθυσμούς κάποιων ειδών.

Τέλος ο οικότοποι των ποταμών με περιοδική ροή και η υγρόφιλη βλάστησή τους υποβαθμίζονται από την παράνομη ρίψη απορριμμάτων σε θέσεις κοντά στους γειτονικούς οικισμούς.

3.1.1 Απειλές για τα είδη προτεραιότητας διατήρησης της πανίδας

3.1.1.1 Θηλαστικά

Η παρουσία του λύκου, δημιουργούσε και δημιουργεί ανησυχία και φόβο στους αγροτικούς πληθυσμούς, με αποτέλεσμα το είδος να υφίσταται έντονη καταδίωξη. Σοβαρή παράπλευρη συνέπεια της προβληματικής συμβίωσης λύκου –ανθρώπου στην Ελλάδα, είναι η παράνομη εφαρμογή από τους κτηνοτρόφους, δηλητηριασμένων δολωμάτων (φόδες) σε πολλές περιοχές με παρουσία λύκου, με πολύ συχνό αποτέλεσμα την απώλεια και άλλων ειδών.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η αρκούδα στην περιοχή, αλλά και γενικότερα στη χώρα μας είναι η διάσπαση – κατακερματισμός των βιοτόπων της κυρίως από αναπτυξιακά έργα όπως οι οδικές αρτηρίες, οι ορεινοί δρόμοι και οι ταμιευτήρες νερού - υδατοφράγματα, η συνεχής πύκνωση του δικτύου των δασικών – κτηνοτροφικών δρόμων που έχει ως αποτέλεσμα τη διευκόλυνση της εισόδου του ανθρώπου σε απροσπέλαστους παλιότερα βιοτόπους – καταφύγια για το είδος, αυξάνοντας την όχληση αλλά και τον κίνδυνο άμεσης θανάτωσης από λαθροθηρία, η εγκατάλειψη της ορεινής κτηνοτροφίας, που περιορίζει τις πηγές τροφής αλλά και τους κατάλληλους βιοτόπους για το είδος, η προβληματική σχέση με κτηνοτροφία και μελισσοκομία, η οποία όμως μπορεί να βελτιωθεί, εάν ληφθούν κατάλληλα μέτρα διαχείρισης. Προβληματική θα μπορούσε να γίνει μελλοντικά η σχέση της αρκούδας με τους επισκέπτες του Πάρκου.

Η βίδαρα χρειάζεται να υπάρχουν καλοί πληθυσμοί ψαριών σε μια περιοχή για να μπορεί να επιβιώσει. Εκτός από την καθαρότητα των νερών, σημαντική για τη βίδαρα είναι και η παραποτάμια βλάστηση, ιδιαίτερα τα μεγάλα δέντρα που προσφέρουν καταφύγιο και θέσεις φωλεοποίησης ανάμεσα στις ρίζες τους. Προβληματική είναι η σχέση της βίδρας με τις υδατοκαλλιέργειες εσωτερικών νερών, αφού όπως είναι φυσικό, το είδος προσελκύεται από τις μεγάλες συγκεντρώσεις ψαριών, στις δεξαμενές των ιχθυοτροφείων. Η παρουσία της βίδρας είναι δείκτης καθαρών νερών, και υγιών πληθυσμών ψαριών –αμφιβίων – καραβίδων. Επομένως, ένα από τα βασικά μέτρα διαχείρισης για τα είδος, θα πρέπει να είναι η διασφάλιση καλής ποιότητας επιφανειακών νερών, καθώς και η αποτροπή λαθραλιείας στην περιοχή, ιδίως με μέσα που βλάπτουν το ευρύτερο υδάτινο οικοσύστημα.

Για το Ζαρκάδι η βασικότερη απειλή είναι η λαθροθηρία.

Το Αγριόγιδο τα τελευταία χρόνια έχει αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής έρευνας από επιστήμονες που ζουν στην ευρύτερη περιοχή. Ο πλέον άμεσος κίνδυνος που αντιμετωπίζει το αγριόγιδο, είναι η λαθροθηρία, Πρόβλημα επίσης δημιουργείται από τη συνεχή αύξηση της παρουσίας του κοινού στην ορεινή και αλπική ζώνη, κατάσταση που αυξάνει την όχληση και περιορίζει τον κατάλληλο βιότοπο για το αγριόγιδο.

3.1.1.2 Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων

Αποτελεί το μεγαλύτερο και το σημαντικότερο εντοπισμένο πρόβλημα του Εθνικού Πάρκου που υπονομεύει κάθε άλλη προσπάθεια προστασίας των αρπακτικών πουλιών αφού π.χ. ένα και μόνο κρούσμα μπορεί να εξολοθρέψει μια ολόκληρη αποικία Όρνιων (π.χ. αποικία Βίκου). Η δραστηριότητα αυτή εκτιμάται ότι βρίσκεται πάλι σε έξαρση και ευθύνεται τόσο ιστορικά για την εξαφάνιση εμβληματικών ειδών (π.χ. Γυπαετός), όσο και για την παρούσα τραγική μείωση του πληθυσμού του Ασπροπάρη και του Χρυσαιτού. Η περίοδος της χρήσης τους την άνοιξη συμπίπτει με την έναρξη της αναπαραγωγής για τα περισσότερα απειλούμενα είδη ενώ το φθινόπωρο με την διασπορά των νεαρών ακόμη και από γειτονικές βαλκανικές χώρες όπου γίνονται ήδη πολύχρονες προσπάθειες πληθυσμιακής αποκατάστασης των γυπών (π.χ. Κροατία, Σερβία). Αποκατάσταση των πληγέντων πληθυσμών είναι δυνατή αλλά μόνο με εφαρμογή πολυδάπανων και πολύ χρονοβόρων προγραμμάτων. Όπως έχει προαναφερθεί, η χρήση των δηλητηρίων συνδέεται με την παρουσία του λύκου και επομένως η διαχείριση θα πρέπει να στοχεύει τόσο στην επιβολή του νόμου, για την εξάλειψη των παράνομων δολωμάτων, αλλά και στον περιορισμό του αιτίου του προβλήματος, με την παροχή εναλλακτικών πρακτικών προστασίας του κτηνοτροφικού κεφαλαίου (ο ελληνικός ποιμενικός αποτελεί διαπιστωμένα τη βέλτιστη λύση).

3.1.1.3 Λαθροθηρία, άμεση θανάτωση προστατευόμενων ειδών & υπερκάρπωση των θηραμάτων

Η δραστηριότητα αυτή πλήττει κυρίως μεγάλα αρπακτικά πουλιά (πρόσφατες περιπτώσεις αφορούν τον Φιδαιτό και τον Χρυσαιτό) και τα θηραματικά είδη (π.χ. Πετροπέρδικα, Τρυγόνι), αλλά σε πιο μεγάλο βαθμό τα προστατευόμενα είδη οπληγοφόρων θηλαστικών, κυρίως το αγριόγιδο και το ζαρκάδι. Για τα τελευταία η λαθροθηρία αποτελεί τη βασική αιτία υποβάθμισης των πληθυσμών τους στην ευρύτερη περιοχή και μόνο η πάταξη του φαινομένου θα μπορούσε να επιτρέψει την μακρόχρονη διατήρηση βιώσιμων πληθυσμών τους στο χώρο του Πάρκου. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι η λαθροθηρία θεωρείται σαν κύρια απειλή για είδη που φώλιαζαν ιστορικά εδώ και έχουν πλέον εξαφανιστεί (π.χ. Λυροπετεινός, Αγριόκοτα). Σύμφωνα με παλαιότερες εκτιμήσεις αποτελεί μία από τις σοβαρότερες απειλές στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου και για τα μεταναστευτικά καθώς και τα ξεχειμωνιάζοντα είδη πτηνών. Σχετικά με τη φύλαξη, αυτή μάλλον κρίνεται ελλιπής, ενώ σχετικά με την αιφορική κάρπωση και την ορθολογική διαχείριση των θηραμάτων και των Καταφυγίων Άγριας Ζωής συντάσσεται ήδη μελέτη διαχείρισής τους. Η αποκατάσταση των θηραματικών πληθυσμών θεωρείται σχετικά εύκολη μέσω ειδικών διαχειριστικών δράσεων, εφόσον βέβαια παταχθεί οριστικά το πρόβλημα της λαθροθηρίας.

3.1.1.4 Εγκατάλειψη παραδοσιακών γεωργικο-κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων

Η ένταση, η έκταση και η επίδραση του προβλήματος αυτού στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου πρέπει να θεωρούνται ιδιαίτερα μεγάλες αναφορικά με τα είδη προτεραιότητας για διατήρηση, αφού τα περισσότερα σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα ανθρωπογενή οικοσυστήματα (βοσκότοποι και γεωργικές εκτάσεις). Έρευνα σειράς ιστορικών δορυφορικών εικόνων δείχνει ότι το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στην ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων και σκληρόφυλλων θάμνων, των ορεινών λιβαδιών και των γεωργικών περιοχών γύρω από τα χωριά, ενώ άλλη έρευνα δείχνει ότι επηρεάζει κυρίως τα είδη των αγροτικών περιοχών που εξαφανίζονται στην βόρεια Ευρώπη από την εντατικοποίηση της αγροτικής παραγωγής. Η περαιτέρω μείωση της εκτατικής νομαδικής κτηνοτροφίας πιστεύεται ότι θα έχει δραματική επίδραση τόσο στα πουλιά όλων των τύπων των λιβαδιών οικοσυστημάτων όσο και στα περισσότερα αρπακτικά πουλιά που κυνηγούν στις ανοιχτές εκτάσεις. Αποκατάσταση των περιοχών αυτών είναι αρκετά δύσκολη αλλά δυνατή σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, δεδομένης της εφαρμογής κατάλληλης αγροτικής πολιτικής

3.1.1.5 Οι δασικές πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές αποτελούν έναν ακόμη κίνδυνο για την πανίδα και ορνιθοπανίδα εξαφανίζοντας για χρόνια τη δενδρώδη βλάστηση από τις περιοχές που αυτά χρησιμοποιούν για βιότοπο, τροφή και προστασία. Δασικές πυρκαγιές έχουν εκδηλωθεί και πρόσφατα στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντα, θέση «Μπαϊτάνι», καθώς σε μεγάλο μέρος του Σμόλικα και της Βασιλίτσας, περίπου 8.000 στρέμματα, με άγνωστες συνέπειες. Οι μικρές όμως, ελεγχόμενες φωτιές, που μεγαλώνουν την ποικιλία του τοπίου και των μορφών βλάστησης, λειτουργούν θετικά για την βιοποικιλότητα όλων των ειδών και των κυρίως των αρπακτικών και των εντομοφάγων ειδών προτεραιότητας. Έτσι η φωτιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διαχειριστικό εργαλείο, εάν βρίσκεται υπό έλεγχο. Δυστυχώς η περιοχή δεν είναι δυνατόν, με το ελάχιστο δυναμικό των υπευθύνων υπηρεσιών, να ελεγχθεί και έτσι ο κίνδυνος για ξέσπασμα πυρκαγιών ελλοχεύει και γίνεται ολοένα και μεγαλύτερος, δεδομένης και της κλιματικής αλλαγής, αλλά και της εγκατάλειψης των χωριών και της εκτατικής κτηνοτροφίας. Η αποκατάσταση των καμμένων περιοχών είναι πολύ αργή.

3.1.1.6 Υπερεκμετάλλευση των δασών

Η εντατική εκμετάλλευση του δάσους που συνίσταται στην υλοτομία υπέργηρων δέντρων, στην εντατικοποίηση της δασικής εκμετάλλευσης με τη δημιουργία πυκνού δασικού οδικού δικτύου και τρακτεροδρόμων, τη χρήση βαρέων μηχανημάτων, τον καθαρισμό του υπορόφου από τους θάμνους και την απομάκρυνση κουφαλερών, νεκρών ιστάμενων και πολύκλαδων δέντρων, σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί εντός του Εθνικού Πάρκου έχουν ήδη δημιουργήσει προβλήματα στους δρυοκολάπτες και πιθανά και σε άλλα είδη που φωλιάζουν σε ώριμα δέντρα και συστάδες. Με την εξαφάνιση των ειδών αυτών εγκυμονούνται σοβαροί κίνδυνοι για την υγεία του δάσους και γενικότερα για την διατήρηση της βιοποικιλότητά του. Η αποκατάσταση των δασών στην αρχική τους μορφή είναι πολλές φορές αδύνατη ή πάρα πολύ χρονοβόρα.

3.1.1.7 Αναπτυξιακά έργα

Πολλά έργα είναι ασυμβίβαστα με την προστασία της απειλούμενης πανίδας και ορνιθοπανίδας, όπως βιομηχανικές χρήσεις του χώρου π.χ. με την εγκατάσταση ανεμογεννητριών και πυλώνων υψηλής τάσης. Τέτοια έργα προτείνονται τόσο εντός της

περιοχή του Εθνικού Πάρκου όσο και στην περιφέρειά του, πιθανόν όμως να προκαλούν θανατηφόρα ατυχήματα κύρια στα αργοκίνητα μεγαλόσωμα πουλιά (π.χ. γύπες, αετοί, πελαργοί κ.α) που μπορεί να προσκρούουν σε αυτά, ιδιαίτερα όταν ανεμοπορούν σε άσχημες καιρικές συνθήκες. Επίσης τα υδροηλεκτρικά φράγματα και τα συνοδευτικά έργα προσέγγισης πολλές φορές σε ευαίσθητες και απομονωμένες περιοχές δημιουργούν προβλήματα στα αντίστοιχα είδη που σχετίζονται με τα υδάτινα οικοσυστήματα. Αρνητική επίδραση έχει και η διάνοιξη πλήθους ορεινών δρόμων και ιδιαίτερα στα πλέον δύσβατα σημεία όπως τα φαράγγια, οι βραχοπλαγιές κτλ. Τέλος τα λατομεία έχουν πολλές φορές καταστρεπτικές συνέπειες στις θέσεις φωλιάσματος των απειλούμενων ειδών αρπακτικών πουλιών, ενώ έργα ανάπτυξης και ανάδειξης όπως και αναψυχής εάν δεν χωροθετηθούν σωστά δημιουργούν πολλές φορές μεγάλη όχληση. Η υποβάθμιση των περιοχών που έχουν πληγεί από τα αναπτυξιακά έργα, είναι πολλές φορές μη αναστρέψιμη ή πολύ δαπανηρότερη από την κατασκευή των ίδιων των έργων

3.1.1.8 Όχληση από την σύγχρονη αναψυχή

Η συνεχής αύξηση του αριθμού των ορεινών αγώνων έχει προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις σε πολλά από τα μέρη της περιοχής που αποτελούν τόπους προορισμού των οικοτουριστών. Ο ελλιπής σχεδιασμός και η λάθος διαχείριση αυτών των δραστηριοτήτων μπορεί να έχει επιπτώσεις και να προκαλέσει μεγάλη όχληση στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής.

3.1.1.9 Καταστροφή των υγροτοπικών εκτάσεων

Μια ακόμη απειλή σε μικρότερο όμως βαθμό από τις προηγούμενες και κυρίως για τα λίγα είδη που εξαρτώνται άμεσα από αυτές. Η καταστροφή και υποβάθμιση των εκτάσεων αυτών απειλεί άμεσα σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό τα μεταναστευτικά είδη. Η αποκατάσταση είναι σχετικά εύκολη αν και πολυδάπανη.

3.1.1.10 Διευκόλυνση της πρόσβασης

Οι συνεχείς διανοίξεις νέων δρόμων στα δασικά συμπλέγματα, στα ορεινά λιβάδια και στις υδροχαρείς ζώνες αλλά και η ασφαλτόστρωση του δασικού οδικού δικτύου, αποτελεί σοβαρό κίνδυνο που δεν λαμβάνεται συχνά υπόψη. Η πύκνωση του οδικού δικτύου έχει ως αποτέλεσμα την μεγέθυνση όλων των άλλων απειλών όπως της ενόχλησης, της λαθροθηρίας, της εντατικοποίησης της δασοπονίας, της αύξησης των κρουσμάτων των δασικών πυρκαγιών. Ο έλεγχος της πρόσβασης είναι η μόνη λύση για την μείωση της επίδρασης της απειλής αυτής.

3.2 Περιγραφή πιέσεων και απειλών ανά NATURA

3.2.1 «Βασιλίτσα» GR1310001

«Βασιλίτσα» (GR1310001)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)• Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα• Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)

- Κατασκευή ή ανάπτυξη δεξαμενών και φραγμάτων
- Παράνομο κυνήγι/θανάτωση

3.2.2 «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή» GR1310003

«Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή» (GR1310003)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες) • Παράνομο κυνήγι/θανάτωση • Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας) • Εισβλητικά ξενικά είδη

3.2.3 «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008)

«Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Υπερ-βόσκηση ή υπο-βόσκηση • Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες) • Παράνομο κυνήγι/θανάτωση • Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων

3.2.4 «Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρρα)» GR2130006

Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο - Κατάρρα)» (GR2130006)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Παράνομο κυνήγι/θανάτωση • Υπερ-βόσκηση ή υπο-βόσκηση • Προβληματικά ιθαγενή είδη • Κατασκευή ή τροποποίηση (π.χ. στέγασης και οικισμών) σε υφιστάμενους αστικούς ή χώρους ψυχαγωγίας

3.2.5 «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» GR2130001

«Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» (GR2130001)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Συγκομιδή αλιευμάτων (επαγγελματική, ερασιτεχνική) που προκαλεί μείωση πληθυσμών ειδών/θηραμάτων και όχληση των ειδών • Αλλαγές στο έδαφος και την επιφάνεια των γεωργικών περιοχών • Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης) • Προβληματικά ιθαγενή είδη • Παράνομο κυνήγι/θανάτωση • Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη

3.2.6 «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» GR2130004

«Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» (GR2130004)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ

- Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)
- Παράνομο κυνήγι/θανάτωση
- Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη
- Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)

3.2.7 «Κορυφές Όρους Σμόλικα» GR2130002

«Κορυφές Όρους Σμόλικα» (GR2130002)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάλειψης της εκτατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας • Εξορυκτικές δραστηριότητες: λατομεία-ορυχεία • Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα • Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων για έλεγχο "επιβλαβών" θηλαστικών • Επέκταση - εντατικοποίηση ετήσιων καλλιεργειών • Εντατικής μορφής και σταβλισμένη κτηνοτροφία • Κατασκευή δρόμων όλων των κατηγοριών, καθώς και σιδηροδρομικών γραμμών • Δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (κυνήγι, υλοτομία, αλιεία, συλλογή φυτών και καυσόξυλων • Αποψιλωτικές υλοτομίες • Ακατάλληλη διαχείριση δασών • Οχλούσες δραστηριότητες αναψυχής • Μεταβολές στη συχνότητα και ένταση δασικών πυρκαγιών

3.2.8 «Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» GR2130011

«Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι» (GR2130011)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάλειψης της εκτατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας • Εξορυκτικές δραστηριότητες: λατομεία-ορυχεία • Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα • Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων για έλεγχο "επιβλαβών" θηλαστικών • Επέκταση - εντατικοποίηση ετήσιων καλλιεργειών • Εντατικής μορφής και σταβλισμένη κτηνοτροφία • Κατασκευή δρόμων όλων των κατηγοριών, καθώς και σιδηροδρομικών γραμμών • Δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (κυνήγι, υλοτομία, αλιεία, συλλογή φυτών και καυσόξυλων • Αποψιλωτικές υλοτομίες • Ακατάλληλη διαχείριση δασών • Οχλούσες δραστηριότητες αναψυχής • Μεταβολές στη συχνότητα και ένταση δασικών πυρκαγιών

3.2.9 «Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» GR2130009

«Όρος Τύμφη (Γκαμήλα)» (GR2130009)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάλειψης της εκτατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας• Εξορυκτικές δραστηριότητες: λατομεία-ορυχεία• Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα• Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων για έλεγχο "επιβλαβών" θηλαστικών• Επέκταση - εντατικοποίηση ετήσιων καλλιεργειών• Εντατικής μορφής και σταβλισμένη κτηνοτροφία• Κατασκευή δρόμων όλων των κατηγοριών, καθώς και σιδηροδρομικών γραμμών• Δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (κυνήγι, υλοτομία, αλιεία, συλλογή φυτών και καυσόξυλων• Αποψιλωτικές υλοτομίες• Ακατάλληλη διαχείριση δασών• Οχλούσες δραστηριότητες αναψυχής• Μεταβολές στη συχνότητα και ένταση δασικών πυρκαγιών

3.2.10 «Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» GR1310004

«Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας» (GR1310004)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Κατασκευή δρόμων όλων των κατηγοριών, καθώς και σιδηροδρομικών γραμμών• Εντατικής μορφής και σταβλισμένη κτηνοτροφία• Εξορυκτικές δραστηριότητες: λατομεία-ορυχεία• Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα• Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων για έλεγχο "επιβλαβών" θηλαστικών• Δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (κυνήγι, υλοτομία, αλιεία συλλογή φυτών και καυσόξυλων• Ακατάλληλη διαχείριση δασών• Αποψιλωτικές υλοτομίες• Κατασκευή φραγμάτων και παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας, αρδευτικών δικτύων• Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάλειψης της εκτατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

3.2.11 «Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» GR1310002

«Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου» (GR1310002)
ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα• Παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων για έλεγχο "επιβλαβών" θηλαστικών• Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και χρήσεων γης, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάλειψης της εκτατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

- Εντατικής μορφής και σταβλισμένη κτηνοτροφία
- Οικιστική ανάπτυξη, αστική ή εκτός σχεδίου, νόμιμη ή αυθαίρετη
- Εξορυκτικές δραστηριότητες: λατομεία-ορυχεία
- Δραστηριότητες που προκαλούν όχληση (κυνήγι, υλοτομία, αλιεία, συλλογή φυτών και καυσόξυλων
- Ρύπανση από αγροχημικά που απορρέουν στους υδάτινους αποδέκτες, υφαλμύρωση αποδεκτών
- Επέκταση - εντατικοποίηση ετήσιων καλλιεργειών
- Κατασκευή δρόμων όλων των κατηγοριών, καθώς και σιδηροδρομικών γραμμών

3.3 Επιτόπια καταγραφή κυριότερων πιέσεων μετά τις συναντήσεις με τους κυριότερους ενδιαφερόμενους φορείς

Σε συνέχεια τις επικοινωνίας με τους φορείς της περιοχής, πραγματοποιήθηκε επιτόπια επίσκεψη σε διαφορετικές περιοχές Natura ώστε να εντοπιστούν πιέσεις και απειλές για τα υφιστάμενα επίπεδα βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών. Ενδεικτικές εικόνες παρουσιάζονται στη συνέχεια. Γενικότερα, τα οικοσυστήματα της περιοχής εμφανίζουν ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενώ και η διαχείρισή και η προστασία τους από τις αρμόδιες αρχές είναι ικανοποιητικά. Το γεγονός αυτό είναι θετικό, καθότι επιτρέπει την εστίαση μέτρων σε ένα σχέδιο δράσης σε δραστηριότητες που έχουν κυρίως αναπτυξιακό-κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα.

Μια ειδική κατάσταση που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια των επισκέψεων και χρήζει αναφοράς είναι η εκτεταμένη παρουσία κοπαδιών αγελάδων σε διάφορες περιοχές του Πάρκου.

Προφανώς αυτό προκύπτει από την αντικατάσταση των παραδοσιακών κοπαδιών αιγοπροβάτων γεγονός που μελλοντικά μπορεί να δημιουργήσει διάφορα προβλήματα σε περιοχές υψηλής περιβαλλοντικής αξίας του Εθνικού Πάρκου. Λόγω του μεγέθους των αγελάδων, του τρόπου συλλογής της τροφής αλλά και της δυνατότητας να μένουν σε περιοχές με υψηλά υψόμετρα μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μέσα στο έτος, δύναται να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και ειδικότερα στην ανάπτυξη και την αναπαραγωγή σημαντικών φυτικών ειδών, στον άμεσο ανταγωνισμό με προστατευόμενα είδη πανίδας, την ρύπανση των υδάτων των ορεινών λιμνών που αποτελούν κλειστά και εύθραυστα οικοσυστήματα κλπ..

Επίσης παρατηρήθηκε έλλειψη ικανοποιητικής υποδομής (εγκαταστάσεων ποτισμού, ενσταβλισμού των ζώων) στην προστατευόμενη περιοχή που επιτείνει τα αρνητικά στοιχεία που επισημάνθηκαν

3.3.1 Υλοτόμηση και χρήση βαρέως τύπου μηχανημάτων εντός της προστατευόμενης περιοχής

Εικόνα 6 Μεταφορά ξυλείας και χώρος συγκέντρωσης κορμοτεμαχίων

3.3.2 *Παράνομη ρίψη απορριμάτων*

Εικόνα 7 Θέσεις απόρριψης απορριμάτων εντός του Εθνικού Πάρκου

3.3.3 Ανθρωπογενείς δραστηριότητες-έλλειψη ενημερωμένου σχεδίου διαχείρισης (π.χ. βόσκησης)

Εικόνα 8 Φάρμες κτηνοτροφίας

3.3.4 Έλλειψη σχεδίου ορθολογικής διαχείρισης της βόσκησης-Αλλαγές στις παραδοσιακές πρακτικές κτηνοτροφίας

Εικόνα 9 Αγελάδες εντός του Εθνικού Πάρκου

3.3.5 Πιέσεις από τουριστικές δραστηριότητες

Εικόνα 10 Τουριστική δραστηριότητα στον ποταμό Βοιδομάτη

3.3.6 Αγροτικές δραστηριότητες

Εικόνα 11 Γεωργικές εκτάσεις στην περιοχή του Μετσόβου

4 ΞΕΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

4.1 Προστασία και ανάπτυξη στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου μέσω της βελτιωμένης κεφαλαιοποίησης της οικοσυστημικών υπηρεσιών και της βιοποικιλότητας

Οι προτάσεις ανάπτυξης για τη βελτιωμένη, αειφόρο κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών που απαιτείται να εφαρμοστούν στη Βόρεια Πίνδο θα πρέπει να είναι συμβατές με τις εξής αρχές προστασίας:

- Τη διατήρηση στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος που είναι μοναδικά σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- Τη διατήρηση στοιχείων και χαρακτηριστικών του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που χαρακτηρίζουν την ταυτότητα της περιοχής.
- Την υποστήριξη της ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.
- Την ανταπόκριση της Ελλάδας σε διεθνείς δεσμεύσεις όσον αφορά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων, η φυσική εξέλιξη των οικοσυστημάτων, η οικονομικότητα και η ευελιξία των μέτρων αποτελούν ένα σύνολο αρχών που θα πρέπει να διέπουν ένα γενικότερο σχέδιο προστασίας και ανάπτυξης της περιοχής. Το φυσικό περιβάλλον και οι κοινωνικές διαδικασίες θα πρέπει να θεωρούνται μια ενότητα και να υπάρχει μεταξύ τους μια ισορροπία. Οι γενικοί αυτοί στόχοι αποτελούν το πλαίσιο δράσης και δίνουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της περιοχής σε μακροπρόθεσμη βάση. Ακόμη οι ευκαιρίες για συνεχή έρευνα και περιβαλλοντική εκπαίδευση στην περιοχή θεωρούνται επίσης σημαντικές. Οι προτάσεις για την προστασία και την ανάπτυξη της περιοχής πρέπει να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα περιβάλλοντος σε σχέση με τις κοινωνικές δραστηριότητες, και να διευθετούν τη διάταξη των κοινωνικών δραστηριοτήτων στο χώρο. Η ενιαία και ταυτόχρονη θεώρηση φυσικού περιβάλλοντος και κοινωνικών δραστηριοτήτων αποφεύγει τους διαφορετικούς κινδύνους που συνεπάγεται η πρόταξη ενός από τα δύο αυτά διαφορετικά στοιχεία του άλλου. Οι κίνδυνοι αυτοί κινούνται στην περίπτωση της απόλυτης περιβαλλοντικής θεώρησης από την απαγόρευση κάθε παραγωγικής δραστηριότητας ως, στην αντίθετη περίπτωση, της υπαγωγής του περιβάλλοντος σε μια αυστηρά οικονομικά αναπτυξιακή διαδικασία, στην υπερεκμετάλλευση των λοιπών φυσικών πόρων της περιοχής, στοιχείο που χωρίς να εξασφαλίζει απαραίτητα την ανασυγκρότηση των κοινωνικών διαδικασιών οδηγεί στην αποδιάρθρωση και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Η ορθολογική διαχείριση της περιοχής πρέπει να στηρίζεται στην αξιολόγηση των πραγματικών δυνατοτήτων της ως προς τις λειτουργίες που επιτελούν σήμερα οι επιμέρους βιότοποι. Πρέπει, επίσης, να συμπεριλάβει τις αυξανόμενες ανάγκες και προσδοκίες του κοινωνικού συνόλου για αειφόρο (βιώσιμη) ανάπτυξη. Όπως είναι άλλωστε γνωστό, οι αλόγιστες ανθρώπινες δραστηριότητες εις βάρος των φυσικών οικοσυστημάτων οδηγούν στην καταστροφή της παραγωγικής βάσης (υποβάθμιση εδαφών, ρύπανση, έλλειψη νερών), συρρικνώνουν τις δυνατότητες ανάπτυξης άλλων δραστηριοτήτων και, παράλληλα με την ανεξέλεγκτη οικιστική ανάπτυξη, αποτελούν την κυριότερη αιτία υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος. Ο έλεγχος των δραστηριοτήτων αυτών (πολεοδομικός σχεδιασμός, αναδιάρθρωση του πρωτογενή τομέα, διαχείριση χρήσης νερού κ.α.) αποτελεί βασική

προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των φυσικών πόρων και την εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης.

Πρέπει να επισημανθεί πως η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος σε καμία περίπτωση δεν αποσκοπεί στην απομάκρυνση του ανθρώπου από τη φύση. Βασική επιδίωξη αποτελεί η συνύπαρξη και η κατανόηση της αλληλεξάρτησης μεταξύ προστασίας και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών σχέσεων του ανθρωπογενούς με το φυσικό περιβάλλον έχει ιδιαίτερη σημασία, ιδιαίτερα στην Β. Πίνδο όπου συνυπάρχουν ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (αρχιτεκτονική, ιστορία, πολιτισμός, μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, αγροκτηνοτροφικά ορεινά τοπία κ.λ.π.) με αντίστοιχα του φυσικού περιβάλλοντος (σπάνια και ενδημική χλωρίδα, σημαντικοί οικότοποι, προστατευόμενα είδη πανίδας, αξιόλογοι γεωλογικοί σχηματισμοί κ.λ.π.)

Συνεπώς η υποστήριξη της ανάπτυξης πρέπει να γίνεται με τέτοιους όρους που να διασφαλίζουν την προστασία και διατήρηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ανεξάρτητα από τις άλλες δραστηριότητες αλλά ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη των υπολοίπων δραστηριοτήτων, με τις οποίες βρίσκεται κατ' ανάγκη σε μια δυναμική σχέση.

Επίσης θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να αναπτύξουν σχέσεις συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες της περιοχής (συνευθύνη στην διαχείριση), αφού όπως δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε οι κάτοικοι των περιοχών αυτών είναι οι κύριοι χρήστες του ορεινού χώρου.

Έχοντας σαν σκοπό την προστασία, την ανάδειξη και την συμβατή αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με τις παρεμβάσεις και τις προτάσεις που θα γίνουν τη βελτιωμένη, αειφόρο κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών θα πρέπει να διασφαλίζεται:

- Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του ορεινού τοπίου,
- Η διατήρηση και ενίσχυση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων,
- Η οργάνωση και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την προώθηση εναλλακτικών δραστηριοτήτων με μικρότερη περιβαλλοντική επιβάρυνση.
- Η συνέχεια και η ενίσχυση της δυναμικής αλληλεξάρτησης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Η ανάδειξη και στήριξη των στοιχείων του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που χαρακτηρίζουν την περιοχή (αρχιτεκτονική, οικονομικές δραστηριότητες, πολιτισμός).
- Η επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης.

4.2 Υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία για τη βελτιωμένη, αειφόρο κεφαλαιοποίηση της οικοσυστημικών υπηρεσιών και της βιοποικιλότητας

Η διοίκηση και διαχείριση της Προστατευόμενης Περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου έχει ενταχθεί στην αρμοδιότητα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου με βάση το νόμο υπ' αριθμ. 4519/20.02.2018 «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) και άλλες διατάξεις».

Οι πόροι του Φορέα Διαχείρισης είναι:

α) επιχορήγηση από τις πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία καταβάλλεται στην αρχή κάθε έτους. Η επιχορήγηση καταβάλλεται κάθε έτος αφού πρώτα ο ΦΔΠ τηρήσει τις υποχρεώσεις της παρ. 3 του άρθρου 41 του ν. 4129/2013 (Α' 52),

β) έκτακτες επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις, που δίδονται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων,

γ) επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις που μπορεί να δίδονται από τον προϋπολογισμό άλλων Υπουργείων, το Πράσινο Ταμείο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα,

δ) πόροι που διατίθενται από το Περιφερειακό και τα Τομεακά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ) και λοιποί πόροι προερχόμενοι από ταμεία ή άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ή διεθνών οργανισμών,

ε) έσοδα από τις δραστηριότητές τους που είναι σύμφωνες με τους σκοπούς τους, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από προϊόντα που παράγουν ή εκμεταλλεύονται, εισιτήρια, ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών και άλλες οικοτουριστικές δραστηριότητες, έντυπες ή ηλεκτρονικές εκδόσεις, πώληση υλικών, προβολή και εκμετάλλευση οπτικοακουστικού υλικού και, γενικότερα, από την εκμετάλλευση και προβολή του προστατευτέου αντικειμένου,

στ) πρόσοδοι από την εκμετάλλευση της περιουσίας τους, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, κάθε είδους τακτικές ή έκτακτες εισφορές και χορηγίες φυσικών ή νομικών προσώπων,

ζ) έσοδα από προγραμματικές συμβάσεις που μπορεί να συνάπτουν με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η) ποσά από κάθε άλλη νόμιμη και συμβατή με το σκοπό τους δραστηριότητα, τα οποία εγκρίνονται από το Δ.Σ.,

θ) έσοδα από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία,

ι) έσοδα από κάθε πρόστιμο και τέλος για τα οποία προβλέπεται η απόδοσή τους στους ΦΔΠ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ιδίως από την αξιοποίηση και διαχείριση υδατικών, δασικών και λιβαδικών εκτάσεων, καθώς και των παραγόμενων από αυτά πόρων

4.2.1 Πράσινο Ταμείο

Η βασική δομή των χρηματοδοτικών προγραμμάτων του Πράσινου Ταμείου περιλαμβάνει:

i) άξονες προτεραιότητας που εξειδικεύουν την εθνική περιβαλλοντική στρατηγική,

ii) μέτρα που εξειδικεύουν τους άξονες προτεραιότητας και

iii) δράσεις που εξειδικεύουν τα μέτρα και στα οποία εντάσσονται τα έργα που υλοποιούν οι δικαιούχοι.

Η χρηματοδότηση γίνεται αποκλειστικά μέσω των προγραμμάτων, για τα οποία δημοσιεύεται πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Περίληψη των χρηματοδοτικών προγραμμάτων και των επί μέρους στοιχείων του (όπως κατηγορίες δράσεων, χρονοδιάγραμμα, οικονομικός προγραμματισμός, κατηγορίες δικαιούχων κλπ.) καταχωρείται στην ιστοσελίδα του Πράσινου Ταμείου.

Η χρηματοδότηση μιας δράσης από το Πράσινο Ταμείο, μπορεί να συνδυάζεται και με χρηματοδότηση από άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

Οι Πόροι του Πράσινου Ταμείου είναι:

- Πράσινοι Πόροι: υπέρ του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών

Σχεδίων, «Ειδικού Φορέα Δασών» ειδικού κωδικού «Ταμείο Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου»

- Πόροι από τις εισφορές των διανομέων ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων διανομής και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 9 του ν. 3855/2010 (Α' 95).

- Κάθε άλλο τέλος, φόρος, δασμός, εισφορά, έσοδα ή πόροι που έχουν θεσμοθετηθεί εν όλω ή εν μέρει υπέρ του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων

Τέλος, τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής έργων προσδιορίζονται και εξειδικεύονται σε κάθε πρόσκληση και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη φύση και το είδος του προγράμματος. Γενικά, τα κριτήρια αφορούν στην καταλληλότητα και επάρκεια του υποψήφιου φορέα διαχείρισης και στην καταλληλότητα και σκοπιμότητα της δράσης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται μεταξύ άλλων, τα τυπικά προσόντα του φορέα, η επάρκεια πόρων (ανθρώπινων, οικονομικών, κλπ.), η συνάφεια του αντικείμενου του φορέα με περιβαλλοντικές δράσεις, κλπ. Παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη η επιλεξιμότητα, η ωριμότητα, η οικονομική βιωσιμότητα, το κοινωνικό όφελος, και η συνεκτικότητα της δράσης με εθνικές και κοινοτικές πολιτικές.

Το Πράσινο Ταμείο χρηματοδοτεί προγράμματα που, με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, στοχεύουν:

Προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη

Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Στήριξη της εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας

4.2.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 2014 – 2020

Δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται όλες οι πάγιες και άυλες επενδυτικές δραστηριότητες του Δημοσίου, οι οποίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης επενδυτικής και γενικότερα της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής στοχεύουν στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Οι Δημόσιες επενδύσεις υλοποιούνται από τη Βουλή, τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες και τις Περιφερειακές Ενότητες, καθώς και από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρείες του Δημοσίου και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) και καλύπτονται οργανωτικά, διοικητικά και χρηματοδοτικά από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας.

Το ΠΔΕ 2017–2020 έχει ως στόχο να συνοδεύσει τη δημοσιονομική προσπάθεια με αναπτυξιακές δράσεις συμβάλλοντας στην ενίσχυση της οικονομίας και στη στήριξη της κοινωνικής συνοχής. Οι διαθέσιμοι πόροι κατά την περίοδο 2017–2020 για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων στους τομείς των υποδομών, της επιχειρηματικότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της Αυτοδιοίκησης, για την ολοκλήρωση των έργων ΕΣΠΑ 2007–2013 και για την ικανοποίηση των στόχων απορρόφησης του ΕΣΠΑ 2014–2020 ανέρχονται συνολικά σε 27,5 δισ. ευρώ.

Βασικός στόχος του ΠΔΕ είναι η κατανομή των περιορισμένων πόρων κατά τρόπο που να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα ώστε η χώρα να τεθεί σε σταθερή τροχιά ανάπτυξης. Βασικός δημοσιονομικός στόχος στην εκτέλεση του ΠΔΕ είναι η επίτευξη της απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 (ΕΣΠΑ, Αγροτικής Ανάπτυξης, Αλιείας και Θάλασσας κ.λπ.) για την εξασφάλιση της εισροής της κοινοτικής συνδρομής και η ολοκλήρωση των έργων της παλαιάς περιόδου 2007 – 2013 ώστε να πραγματοποιηθεί επιτυχώς το κλείσιμο προγραμμάτων και έργων δίχως την απώλεια πόρων. Σημαντική είναι και η υλοποίηση των προγραμμάτων του εθνικού σκέλους για την προώθηση των αναπτυξιακών στόχων των Φορέων του ΠΔΕ, λαμβάνοντας υπόψη και τυχόν συνέργεια με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα.

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) εντάσσονται ενέργειες και δράσεις, που εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων φορέων και χρηματοδοτούνται σε βάρος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.

4.2.3 Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000

Με το ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ (PRIORITY ACTION FRAMEWORK) PAF καθορίζονται οι προτεραιότητες για τη χρηματοδότηση του εθνικού δικτύου NATURA 2000, σε εφαρμογή του άρθρου 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ και εστιάζοντας στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την προστασία της Βιοποικιλότητας έως το 2020.

Η χρηματοδότηση των περιοχών του δικτύου NATURA 2000 θα πραγματοποιηθεί τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω ενός νέου πολυετούς οικονομικού πλαισίου, όσο και από εθνικά και ιδιωτικά μέσα. Ο πρωταρχικός στόχος των Ευρωπαϊκών Οδηγιών 92/43/ΕΚ και 2009/ 147/ΕΕ (για τους Οικοτόπους και τα Πουλιά αντίστοιχα) είναι

να διασφαλίσουν την καλή κατάσταση διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει τεθεί ο στόχος της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας μέσω της ανάπτυξης της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα στην ΕΕ με ορίζοντα το 2020 (COM(2011) 244) και του Παγκόσμιου Σχεδίου για τη Βιοποικιλότητα 2011-2020 (10η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Βιοποικιλότητα CoP10, Ναγκόγια 2010).

Βασικό εργαλείο για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η σωστή διαχείριση του Δικτύου NATURA 2000. Το άρθρο 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ αφορά εξολοκλήρου το κόστος των σχεδιαζόμενων μέτρων και τη χρηματοδότησή τους. Στο άρθρο αυτό προβλέπονται τα ακόλουθα βήματα για την εξασφάλιση συγχρηματοδότησης:

1. Καθορισμός των δράσεων που χρειάζονται συγχρηματοδότηση. Κατά περίπτωση, τα Κράτη-Μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή τις εκτιμήσεις τους σχετικά με τα ποσά που κρίνουν αναγκαία στα πλαίσια της κοινοτικής συγχρηματοδότησης προκειμένου να μπορέσουν να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 6.1 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ.

2. Καθορισμός των αναγκαίων μέτρων και του κόστους αυτών

Τα απαραίτητα μέτρα στους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας για τους οποίους ζητείται συγχρηματοδότηση και το συνολικό κόστος που συνεπάγονται αυτά, προσδιορίζεται από την Επιτροπή.

3. Εκτίμηση της απαραίτητης χρηματοδότησης. Η Επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, εκτιμά το αναγκαίο ποσό της χρηματοδότησης που απαιτείται για την εφαρμογή των μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη συγκέντρωση στο έδαφος του Κράτους-Μέλους φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας ή/και ειδών προτεραιότητας και τις σχετικές επιβαρύνσεις που συνεπάγονται για κάθε κράτος τα απαιτούμενα μέτρα.

4. Θεσπίση ενός Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας (ΠΔΠ). Όταν ένας Τόπος Κοινοτικής Σημασίας έχει χαρακτηριστεί Ειδική Ζώνη Διατήρησης και λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη εκτίμηση, η Επιτροπή θεσπίζει ένα πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν και απαιτούν συγχρηματοδότηση. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τους διαθέσιμους δυνάμει των συναφών κοινοτικών πράξεων χρηματοδοτικούς πόρους.

Στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για έναν «Προϋπολογισμό για την Ευρώπη μέχρι το 2020» αναφέρεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα χρηματοδοτήσει τα Κράτη-Μέλη μέσα από ένα πολυετές οικονομικό πλαίσιο, εστιάζοντας στην επίτευξη της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την προστασία της Βιοποικιλότητας έως το 2020. Για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική η διαχείριση και αποκατάσταση των περιοχών NATURA 2000.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, και σε εφαρμογή του Άρθρου 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, τα Κράτη-Μέλη θα πρέπει να καταρτίσουν ένα «Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας» για τη χρηματοδοτική περίοδο 2021-2027, για το σύνολο του εθνικού δικτύου NATURA 2000

4.2.4 Προγράμματα ΕΣΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ΕΣΠΑ για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020 είναι τα ακόλουθα:

- Αποτελείται από επτά (7) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων των Προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία) που αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.
- Περιλαμβάνει δεκατρία (13) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ένα για κάθε μια από τις Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας.
- Περιλαμβάνει έντεκα (11) Θεματικούς Στόχους (ΘΑ), που εξειδικεύονται ανά πρόγραμμα σε Επενδυτικές Προτεραιότητες και Ειδικούς Στόχους.

Ακολουθεί μια βασική περιγραφή των Τομεακών, των Περιφερειακών προγραμμάτων που δύναται να αξιοποιηθούν και σχετίζονται με τη δυνατότητα χρηματοδότησης δράσεων επιχειρηματικότητας και βιοποικιλότητας σε προστατευόμενες περιοχές.

Πίνακας 3 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ".

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ"			
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΑΠ01. Ανάπτυξη επιχειρηματικότητα με τομεακές προτεραιότητες	01 - Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και την τεχνολογία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας κ ανάπτυξης και του τομέα της 3βάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά	1.1 Αύξηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και συνεργασιών για την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση

		τεχνολογίας στην κοινωνική και οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοικτή καινοτομίες εξειδίκευσης.	
ΑΠ03. Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας	06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.	6c - Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.	3.5 - Ανάπτυξη ή/ και προώθηση οικονομικής δραστηριότητας που βασίζεται στο φυσικό κεφάλαιο και την πολιτιστική κληρονομία της Ελλάδας με επίκεντρο τον Τουρισμό.

Πίνακας 4 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ" 2014-2020.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΑΠ11. Εφαρμογή στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης & διαχείρισης κίνδυνων	Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων.	18. Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας στην κλιματική αλλαγή.	Δράση 1 - Μελέτες για τις επιπτώσεις και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Δράση 2 - Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση των φθοριούχων αερίων που βλάπτουν τη στοιβάδα του όζοντος. Δράση 3 - Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας των Δασών.
ΑΠ12. Στρατηγικές και δράσεις προώθησης της ενσωμάτωσης	6δ. Προστασία & αποκατάσταση της βιοποικιλότητας κ του εδάφους κ προαγωγής των υπηρεσιών των	21. Βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης και αποκατάστασης του φυσικού	Δράση 3 - Ολοκλήρωση του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και

<p>του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου</p>	<p>οικοσυστημάτων μέσω και του Δικτύου Natura 2000 και των "πράσινων" υποδομών.</p>	<p>περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.</p>	<p>διαχειριστικών δομών περιοχών του δικτύου Natura 2000. Δράση 4 - Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των Περιοχών Natura 2000. Δράση 5 - Σχέδια Δράσης / Διαχείρισης οικοτόπων/ ειδών και περιοχών NATURA 2000. Δράση 6 - Διαχειριστικά μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τα εισβάλλοντα είδη. Δράση 7 - Συμβολή στη διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος. Δράση 8 - Διατήρ γενετικών πόρων.</p>
<p>ΑΠ14 Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος – προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων</p>	<p>6δ. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προαγωγής των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων μέσω και του Δικτύου Natura 2000 και των "πράσινων" υποδομών.</p>	<p>6c - Διατήρηση προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.</p>	<p>Δράση 31 - Εφαρμογή της διαχείρισης οικοτόπων / ειδών και περιοχών Natura 2000 για τη μετρήσιμη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης. Δράση 32 - Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση για τη διατήρηση της Βιοποικιλότητας.</p>

Πίνακας 5 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ " ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 -2020".

<p>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 -2020</p>		
<p>ΜΕΤΡΑ</p>	<p>ΥΠΟΜΕΤΡΑ</p>	<p>ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ</p>
<p>M01 - Δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης</p>	<p>1.1 Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις απόκτησης δεξιοτήτων. 1.1.1 Δράσεις κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για</p>	<p>18. Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας στην κλιματική αλλαγή.</p>

	νέους γεωργούς και μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.	
M07 - Βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές	<p>7.1 Εκπόνηση Θεματικών Σχεδίων Διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας (συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφίας) σε προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (ή Εθνικά Πάρκα στα οποία έχουν ενταχθεί οι περιοχές Natura 2000 με τις περιφερειακές ζώνες αυτών) οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικές εκτάσεις με γεωργική γη (καλλιεργούμενες εκτάσεις και βοσκότοποι).</p> <p>7.6 Μελέτη μαζί με την διαφοροποίηση δράσεων για την προστασία της φυσικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων σε αγροτικά οικοσυστήματα και σε τοπικό επίπεδο επικεντρώνοντας σε γεωργικές εκτάσεις με ιδιαίτερη αξία όπως Γεωργική Γη Υψηλής Φυσικής Αξίας (HNV).</p>	
M10 - Γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα	<p>10.1 Ενισχύσεις σε γεωπεριβαλλοντικό - κλιματικές δεσμεύσεις.</p> <p>10.2 Διατήρηση και βιώσιμη χρήση και ανάπτυξη των γενετικών πόρων στη γεωργία.</p>	<p>Δράσεις που περιλαμβάνουν 5ετείς δεσμεύσεις με δυνατότητα ετήσιας παράτασης. 10.1: Προστασία της Άγριας Ορνιθοπανίδας. Περιβαλλοντική αναβάθμιση υποβαθμισμένων βοσκοτόπων</p> <p>10.2: Συνδυασμός γεωργοπεριβαλλοντικών κλιματικών δράσεων του ΠΑΑ. 2014-2020</p>
M12- Ενισχύσεις στο πλαίσιο Natura 2000 και της Οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα	<p>12. 1 Αποζημίωση για γεωργικές περιοχές του δικτύου Natura 2000.</p> <p>12. 2 Αποζημίωση για δασικές περιοχές του δικτύου Natura 2000.</p>	
M16- Συνεργασία	<p>16.5 Στήριξη για ανάληψη κοινής δράσης με σκοπό τον μετριασμό των επιπτώσεων και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στήριξη για κοινές προσεγγίσεις σε περιβαλλοντικά έργα και</p>	

	αναπτυσσόμενες περιβαλλοντικές πρακτικές.	
M19- Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤΚ Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων	Προπαρασκευαστική στήριξη. Στήριξη για την υλοποίηση πράξεων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων. Προετοιμασία και υλοποίηση δραστηριοτήτων συνεργασίας στο πλαίσιο τοπικής δράσης. Στήριξη για λειτουργικά έξοδα και συντονισμό.	

Πίνακας 6 Τομεακά, περιφερειακά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας και δράσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στις προστατευόμενες περιοχές- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020".

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020"		
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΑΠ)	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΜΕΤΡΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑΣ & ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΘΑ)
ΑΠ02. Προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτική ως προς την χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας	3. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και ενίσχυσης των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια.	03. Μετατροπή σε συστήματα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου και βιολογική υδατοκαλλιέργεια.
	4. Προώθηση της υδατοκαλλιέργειας με υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και προώθηση της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων, καθώς και της δημόσιας υγείας και ασφάλειας.	1. Υδατοκαλλιέργεια που παρέχει περιβαλλοντικές υπηρεσίες.
	5. Ανάπτυξη επαγγελματικής κατάρτισης, νέων επαγγελματιών δεξιοτήτων και δια βίου εκπαίδευσης.	01. Προώθηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της δικτύωσης.
ΑΠ04. Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής	1. Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και παροχή στήριξης της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες	Στήριξη για προπαρασκευή Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης. Δραστηριότητες συνεργασίας.

	<p>και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένης της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας</p>	
--	--	--

4.2.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΠΕΠ)

Κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Όλα τα προγράμματα, χρηματοδοτούν δράσεις που εντάσσονται στο Θεματικό στόχο 6: «Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων», ο οποίος εξιδεικεύεται κατά περίπτωση, ανάλογα με το όραμα και τους στόχους κάθε Περιφέρειας.

4.2.6 Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020

Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής, η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ) αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Το σύνολο των προγραμμάτων αφορά σε δράσεις ανταλλαγής εμπειριών και γνώσης μεταξύ χωρών σε σημαντικούς τομείς, όπως είναι το περιβάλλον, ο πολιτισμός και δευτερευόντως στην υλοποίηση έργων χαμηλού προϋπολογισμού καθώς και στην πληροφόρηση – ευαισθητοποίηση του κοινού. Εξειδικεύονται ως επί το πλείστον σε δράσεις που προωθούν την καινοτομία, το περιβάλλον, την προστασία περιοχών του Δικτύου Natura 2000, τον πολιτισμό κ.αλ.

Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία αποτελεί ένα από τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής και στοχεύει στην προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής και εδαφικής συνοχής μεταξύ των Κρατών Μελών της ΕΕ συμβάλλοντας με τον τρόπο στην αρμονική ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ένωση. Τα έργα εδαφικής και διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα του Περιβάλλοντος αποτελούν το συνηθέστερο αντικείμενο έργων του Στόχου Εδαφικής Συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Πίνακας 7 Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Διμερή	Πολυμερή
Greece-Bulgaria 2014 – 2020	Adriatic – Ionian (transnational)
Greece – Italy 2014-2020	MED (transnational)
Greece – Cyprus 2014-2020	MED ENI CBC (cross-border)
Greece - FYROM 2014-2020	Black Sea basin ENI CBC (cross-border)
Greece – Albania 2014-2020	INTERREG EUROPE (interregional)
	Balkan Mediterranean (transnational)

4.2.7 Προγράμματα CLLD/ LEADER: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η προσέγγιση LEADER διατηρεί το βασικό στοιχείο της εκ των κάτω προς τα επάνω προσέγγισης στο σχεδιασμό πολυτομεακών τοπικών στρατηγικών και παράλληλα δίδεται η δυνατότητα της πολυταμειακής προσέγγισης (CLLD) καθώς και της διεύρυνσης των περιοχών εφαρμογής. Διατηρούνται στο σύνολο τους οι καινοτόμες προσεγγίσεις των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και παράλληλα δίδεται η δυνατότητα διεύρυνσης των τοπικών προγραμμάτων ως προς το είδος των σχεδιαζόμενων δράσεων και των ΕΔΕΤ αλλά και των περιοχών εφαρμογής.

Οι στόχοι του τοπικού πολυταμειακού και πολυτομεακού προγράμματος CLLD/LEADER, καθώς και η στρατηγική που υιοθετείται για την επίτευξη των στόχων αυτών παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. The targets of the CLLD / LEADER, as well as the strategy adopted to achieve these objectives are set out in the table below:

Πίνακας 8 Στόχοι του τοπικού πολυταμειακού και πολυτομεακού προγράμματος CLLD/LEADER

Στόχοι του αγροδιατροφικού τομέα	Στρατηγική
Στοχος 1	Παραγωγή ποιοτικών, πιστοποιημένων, ανταγωνιστικών προϊόντων
Στόχος 2	Παραγωγή ποιοτικών ανταγωνιστικών προϊόντων με δυνατότητες εξαγωγών
Στόχος 3	Τουρισμός υψηλής ποιότητας και ειδικών μορφών
Στόχος 4	Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος και της άυλης κληρονομιάς

4.2.8 Το Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον LIFE

Για την προγραμματική περίοδο 2014- 2020, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διαθέσει πόρους 3,46 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το 75% θα κατευθυνθεί σε έργα για το περιβάλλον, ενώ το υπόλοιπο 25% για την κλιματική αλλαγή. Πιο συγκεκριμένα, το 55% των διαθέσιμων κονδυλίων για τα έργα περιβάλλοντος αφορούν τη φύση και τη βιοποικιλότητα. Σημειωτέως το πρόγραμμα LIFE χρηματοδοτεί μεν την υλοποίηση έργων αλλά δεν επεκτείνεται και στο πεδίο της έρευνας.

Για την περίοδο 2014-2020 έχει προβλεφθεί η υλοποίηση νέου προγράμματος LIFE 2014-2020 το οποίο θα περιλαμβάνει τα υποπρογράμματα Περιβάλλον και Δράση για το κλίμα.

Το υποπρόγραμμα Περιβάλλον έχει δομηθεί σε τρεις τομείς προτεραιότητας και συγκεκριμένα στους 1) Περιβάλλον και αποδοτικότητα πόρων, 2) Φύση και Βιοποικιλότητα, και 3) Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση. Αντίστοιχα το υποπρόγραμμα Δράση για το κλίμα έχει δομηθεί σε τρεις τομείς προτεραιότητας, δηλαδή: 1) Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, 2) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και 3) Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Για όλη τη διάρκεια του προγράμματος (2014-2020) για τα ολοκληρωμένα έργα, τα έργα τεχνικής βοήθειας, τα προπαρασκευαστικά έργα και τα έργα που χρηματοδοτούνται στον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» ανέρχεται έως το 60% των επιλέξιμων δαπανών και έως το 75% των επιλέξιμων δαπανών για τα έργα που αφορούν σε οικοτόπους και είδη προτεραιότητας.

Ο μέσος προϋπολογισμός των έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE στην Ελλάδα είναι 1,5-2,5 εκατ. ευρώ. Τα έργα αυτά αφορούν κυρίως το περιβάλλον και την αποδοτικότητα των διαθέσιμων πόρων, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων αλλά και την διαχείριση αποβλήτων. Αναφορικά με το κλίμα, τα έργα στοχεύουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και τον μετασχηματισμό της εγχώριας οικονομίας σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων με παράλληλη προαγωγή των αρχών της κυκλικής οικονομίας.

4.2.8.1 Πρόγραμμα LIFE 2018-2020

Εκδόθηκε το νέο Πολυετές Πρόγραμμα Εργασίας για την περίοδο 2018-2020 (MultiAnnual Work Programme for 2018- 2020, MAWP). Οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι για την εν λόγω περίοδο είναι 1.657.063.000 € και πρόκειται να διατεθούν ως εξής:

- 1.243.817.750 € για το Υποπρόγραμμα Περιβάλλον
- 413.245.250 € για το Υποπρόγραμμα Δράση για το Κλίμα

Ένα από τα βασικά σημεία στο νέο πρόγραμμα είναι και η δυνατότητα για υποβολή προτάσεων σε δύο στάδια (two-stage approach) εκτός της συνήθους πρακτικής του ενός σταδίου (one-stage approach). Η επιλογή της διαδικασίας υποβολής, θα γίνεται από τον Εκτελεστικό Οργανισμό για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (EASME) σε συμφωνία με

την Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τις οργανωτικές και λειτουργικές δυσκολίες κάθε ετήσιας πρόσκλησης.

Για το 2019, η διαδικασία υποβολής προτάσεων σε δύο στάδια θα εφαρμοσθεί μόνο για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον». Αν η παραπάνω διαδικασία έχει ικανοποιητικά αποτελέσματα μπορεί να εφαρμοσθεί τα επόμενα χρόνια και για τις προτάσεις στο υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα».

Για τη διαδικασία υποβολής προτάσεων σε δύο στάδια, οι ενδιαφερόμενοι θα υποβάλλουν στο πρώτο στάδιο ένα συνοπτικό κείμενο (concept notes) έως 10 σελίδες όπου εκτός από τις απαραίτητες φόρμες των δικαιούχων του προτεινόμενου έργου, θα υπάρχει και μια συνοπτική περιγραφή του έργου καθώς και του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δαπανών. Τα έργα που θα υποβληθούν στο πρώτο στάδιο θα αξιολογηθούν με βάση τα κριτήρια της συνολικής ποιότητας της πρότασης και συνολικής προστιθέμενης αξίας για την Ε. Ένωση. Εφόσον το έργο αξιολογηθεί και κριθεί επιλέξιμο τότε στο δεύτερο στάδιο θα υποβληθεί η πλήρης πρόταση του έργου. Στο δεύτερο στάδιο τα κριτήρια αξιολόγησης είναι τα ίδια όπως με τη διαδικασία του ενός σταδίου (one-stage approach).

4.2.9 HORIZON 2020 – Το Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία

Το Horizon 2020 (H2020) είναι το χρηματοδοτικό μέσο εφαρμογής της πρωτοβουλίας «Innovation Union», μιας Ευρωπαϊκής εμβληματικής πρωτοβουλίας με στόχο την εξασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Το πρόγραμμα χρηματοδότησης της Έρευνας και Καινοτομίας είναι μέρος της προσπάθειας για τη δημιουργία ανάπτυξης και νέων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Θα είναι ανοιχτό από το 2014 έως το 2020, με συνολικό προϋπολογισμό πάνω από €70 δισ.

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» υποστηρίζει τις ρηξικέλευθες τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τη στήριξη της καινοτομίας σε όλους τους τομείς, όπως είναι η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και η διαστημική τεχνολογία.

Οι βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής όπως η τεχνολογία προηγμένης βιομηχανικής παραγωγής και υλικών, η βιοτεχνολογία και οι νανοτεχνολογίες βρίσκονται στο επίκεντρο των προϊόντων που αλλάζουν τα δεδομένα: smart phone, μπαταρίες υψηλών επιδόσεων, ελαφρά οχήματα, νανοφάρμακα, έξυπνα υφάσματα και πολλά ακόμη. Η ευρωπαϊκή μεταποιητική βιομηχανία αποτελεί βασικό εργοδότη που παρέχει θέσεις εργασίας σε 31 εκατ. άτομα σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η εποχή των ανεξάντλητων φτηνών πόρων φτάνει στο τέλος της: η πρόσβαση σε πρώτες ύλες και καθαρό νερό δεν μπορεί πλέον να θεωρείται δεδομένη. Η βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα επίσης δέχονται πιέσεις. Η λύση είναι να επενδύσουμε τώρα στην καινοτομία για να στηρίξουμε την πράσινη οικονομία, μια οικονομία που θα βρίσκεται σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι μια πολυτομεακή προτεραιότητα στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» για την οποία διατίθεται το 35% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος. Financing opportunities from private sources

4.2.10 Δυνατότητες χρηματοδότησης από ιδιωτικές πηγές

4.2.10.1 Natural Capital Financing Facility (NCFF)

Η χρηματοδοτική διευκόλυνση φυσικού κεφαλαίου (NCFF), που εγκαινιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοχεύει στην ενίσχυση της χρηματοδότησης για την προστασία της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος μέσω της κινητοποίησης πόρων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με στόχο την ενθάρρυνση των επενδύσεων στα οικοσυστήματα.

Η NCFF υιοθετεί μια καινοτόμο προσέγγιση για την ενίσχυση των προσπαθειών της ΕΕ προκειμένου να βοηθήσει τα οικοσυστήματα να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή, να προστατέψει τη βιοποικιλότητα και να παρέχει στήριξη στον τομέα των πράσινων υποδομών. Είναι ένα από τα δύο νέα χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE —το άλλο είναι η ιδιωτική χρηματοδότηση για την ενεργειακή απόδοση.

Το πρόγραμμα θα παρέχει έως και 125 εκατομμύρια ευρώ για τα επιλεγμένα έργα μέσω μεσοπρόθεσμων χρεωστικών τίτλων και χρηματοδότησης από τα ίδια κεφάλαια. Επικεντρώνεται αποκλειστικά στα αποδοτικά έργα που βασίζονται στη φύση με στόχο την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και τη βιοποικιλότητα, και τα οποία μπορούν είτε να δημιουργούν έσοδα είτε να εξοικονομούν χρήματα από το κόστος.

4.2.10.2 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η προώθηση του θεσμού της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) μπορεί να συντελέσει ουσιαστικά στην αύξηση της χρηματοδότησης για την υλοποίηση μέτρων διαχείρισης στις περιοχές Natura 2000 ιδιαίτερα στο πλαίσιο της παρούσας οικονομικής συγκυρίας. Παρά τη μέχρι σήμερα μικρή ενεργοποίηση αυτής της πολιτικής, ιδιαίτερα στον τομέα του περιβάλλοντος, εντούτοις καταγράφεται η σημαντική συμβολή προγραμμάτων ΕΚΕ στην υλοποίηση δράσεων αναδάσωσης σε περιοχές Natura 2000 (και μη), γενικότερων περιβαλλοντικών μέτρων καθώς και ευαισθητοποίησης των πολιτών.

4.2.10.3 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)

Εκτός από τους ίδιους πόρους οι ΜΚΟ συνεισφέρουν στην εφαρμογή της διαχείρισης των περιοχών Natura 2000 μέσω της ενεργής συμμετοχής τους στην υλοποίηση Ευρωπαϊκών και άλλων προγραμμάτων, αποτελώντας έτσι μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης.

5 ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ, ΑΕΙΦΟΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

5.1 Άξονες και προτεινόμενα μέτρα

Τα σχέδια δράσης αποτελούν εργαλεία στρατηγικού σχεδιασμού τα οποία έχουν ως στόχο την παροχή ολοκληρωμένης επισκόπησης των μέτρων που απαιτούνται για την υλοποίηση του πανευρωπαϊκού δικτύου Natura 2000 και της συνδεδεμένης με αυτό πράσινης υποδομής, τον προσδιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών για τα εν λόγω μέτρα και τη σύνδεσή τους με τα αντίστοιχα χρηματοδοτικά προγράμματα. Σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας της ΕΕ για τους τύπους οικοτόπων, στην οποία βασίζεται το δίκτυο Natura 2000, τα μέτρα που πρέπει να προσδιορίζονται στα πλαίσια δράσης προτεραιότητας σχεδιάζονται με κύριο σκοπό «τη διασφάλιση της διατήρησης, ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των ειδών ενωσιακής σημασίας, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών απαιτήσεων, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών ιδιομορφιών».

Ως εκ τούτου, τα πλαίσια δράσης προτεραιότητας επικεντρώνονται στον προσδιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών και προτεραιοτήτων που συνδέονται άμεσα με τα ειδικά μέτρα διατήρησης που καθορίζονται για τους τόπους Natura 2000, με σκοπό την επίτευξη των στόχων διατήρησης σε επίπεδο τόπων για τα είδη και τους τύπους οικοτόπων για τους οποίους έχουν οριστεί οι τόποι. Δεδομένου ότι στο δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνονται επίσης οι ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) που έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με την οδηγία 2009/147/ΕΚ της ΕΕ για τα πτηνά, εν προκειμένω λαμβάνονται, συνεπώς, εξίσου υπόψη οι χρηματοδοτικές ανάγκες και τα μέτρα προτεραιότητας που συνδέονται με είδη πτηνών σε ΖΕΠ.

5.2 Οριζόντια μέτρα και διοικητικές δαπάνες για το σύνολο της περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Απαιτούμενα οριζόντια μέτρα σχετικά με χαρακτηρισμό και τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 στην περιοχή μελέτης αφορούν:

Μέτρα σχετιζόμενα με τη χαρτογράφηση (ενδιαιτημάτων, πυρήνων κατανομής και ευαισθησίας ειδών σε επιβαρυντικές ανθρώπινες δραστηριότητες και στη ρύπανση κ.ά.) και με μελέτες που θα τεκμηριώσουν την ανάγκη λήψης δράσεων/παρεμβάσεων/ρυθμίσεων για την προστασία ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

1. Μέτρα σχετιζόμενα με τη θεσμοθέτηση και νομοθέτηση χωρικών, εποχικών αλλά και άλλων διαχειριστικών μέτρων με σκοπό τη μείωση των επιπτώσεων ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
2. Μέτρα συσχετιζόμενα με κενά γνώσεων και ερευνητικές ανάγκες.
3. Μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που συνδέονται με το Natura 2000, εκπαίδευση και πρόσβαση επισκεπτών

Τα μέτρα που προτείνονται έχουν ως στόχο τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης των περιοχών Natura 2000. Τα μέτρα χαρτογράφησης θα επιτρέψουν στις αρμόδιες υπηρεσίες να σχεδιάζουν με ακριβέστερο τρόπο τα μέτρα διατήρησης, να γνωμοδοτούν για την κατασκευή έργων έχοντας επικαιροποιημένα και ακριβή γεωχωρικά δεδομένα, να υλοποιούν

προγράμματα παρακολούθησης και να εκδίδουν κανονιστικές/ρυθμιστικές διατάξεις λαμβάνοντας υπόψη νέα στοιχεία. Επιπλέον θα αξιολογηθεί ο βαθμός κατακερματισμού και κατάτμησης των ενδιαιτημάτων από το οδικό δίκτυο και θα καθοριστούν δράσεις, οι οποίες θα υλοποιηθούν μέσω άλλων μέτρων για την βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ενδιαιτημάτων των προστατευόμενων ειδών.

Οι δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σκοπεύουν να ενημερώσουν το κοινό και τους εμπλεκόμενους σε σχέση με την αξία, τη σημασία, τη λειτουργία, την ανάγκη ύπαρξης, τα αποτελέσματα και τις δυνατότητες του Δικτύου Natura 2000. Στόχος είναι σημαντική αύξηση του ποσοστού του κοινού και των εμπλεκόμενων που γνωρίζουν για το δίκτυο Natura 2000 και για τις Οδηγίες Οικοτόπων και πτηνών. Η ορθή και ευρεία ενημέρωση θα συμβάλλει σημαντικά στην ομαλή εφαρμογή μέτρων και δράσεων για την προστασία περιοχών, ειδών και οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος, καθώς τόσο το ευρύ κοινό όσο και οι εμπλεκόμενοι αποτελούν τους τελικούς και ουσιαστικούς χρήστες του φυσικού περιβάλλοντος.

Θα πραγματοποιηθούν στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού και εμπλεκόμενων φορέων όσον αφορά συγκεκριμένα ζητήματα: ανθρώπινες επιδράσεις στην προστασία ειδών και οικοτόπων.

Θα συνεχίσουν οι δράσεις των ΦΔΠΠ και θα ενισχυθούν μέσω της υλοποίησης έργων ερμηνείας περιβάλλοντος, την αναβάθμισης και του εμπλουτισμού των υποδομών τους και της χρηματοδότησης προγραμμάτων ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης/ περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Πίνακας 9 Προτεινόμενα οριζόντια μέτρα για την περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βορείου Πίνδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ (σε Ευρώ)	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ
Χαρτογράφηση ευαισθησίας ομάδων ειδών ορνιθοπανίδας και χειροπτέρων σε ό,τι αφορά σε έργα και δραστηριότητες που δύναται να προκαλέσουν όχληση με σημαντικές επιπτώσεις στα είδη χαρακτηρισμού (ηλεκτροπληξία σε δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, προσκρούσεις σε ΑΠΕ, αλληλεπιδράσεις με ιχθυοκαλλιέργειες κ.α, εθνικό οδικό δίκτυο)	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€192.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ
Χαρτογράφηση υγροτοπικών οικοσυστημάτων εκτός περιοχών Δικτύου Natura 2000, με σκοπό με διατήρηση, προστασία και διαχείρισή τους για την ενίσχυση της συνοχής του Δικτύου.	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€130.000,00	ΕΣΠΑ
Μελέτη για την μεταφορά των αποτελεσμάτων των θεματικών σχεδίων διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας σε προστατευόμενες περιοχές	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€20.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΑΑ
Προσδιορισμός φαινολογίας θηρεύσιμων ειδών πτηνών.	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€100.000,00	ΗORIZON
Σύνταξη μελέτης για την εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς που υφίστανται οι κλάδοι της κτηνοτροφίας και γεωργίας από είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€10.000,00	ΠΑΑ
Εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για απειλούμενα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος συμπεριλαμβανομένης και της ορνιθοπανίδας.	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€20.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΑΑ, LIFE
Μελέτη αξιοποίησης οριακών αγροτικών γαιών για την παραγωγή ζωοτροφών με τη χρήση	Χαρακτηρισμός/Σχε διασμός διαχείρισης	€5.000,00	ΠΑΑ

αυτοφυών ειδών χλωρίδας και γηγενών ποικιλιών			
Μελέτη καθορισμού διαχειριστικών μέτρων για τη διατήρηση των ειδών ιχθυοπανίδας κοινοτικού ενδοαφέροντος στα τμήματα ποταμών με μεγάλα φράγματα σε περιοχές Natura 2000	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€29.000,00	ΕΣΠΑ
Υποστήριξη των στρατηγικών πρόληψης δασικών πυρκαγιών σε χερσαίους οικοτόπους Κοινοτικού Ενδιαφέροντος με το συνδυασμό μοντέλων διάδοσης πυρκαγιών και δορυφορικά δεδομένα υψηλής ευκρίνειας σε επιχειρησιακό επίπεδο στην Ελλάδα	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€26.000,00	ΕΣΠΑ, INTERREG
Χαρτογράφηση του οδικού δικτύου εντός των περιοχών Natura 2000, αξιολόγηση βαθμού κατάτμησης και κατακερματισμού των οικοτόπων και προτάσεις μέτρων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€25.000,00	ΕΣΠΑ
Χαρτογράφηση ενδιαιτημάτων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του δικτύου Natura 2000	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€50.000,00	ΕΣΠΑ
Χαρτογράφηση κρίσιμων ενδιαιτημάτων της ορνιθοπανίδας και άλλων ειδών πανίδας	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€100.000,00	ΕΣΠΑ, LIFE
Χαρτογράφηση των οικολογικών διαδρομών που μπορούν να συμβάλλουν στη συνεκτικότητα του δικτύου (Οριοθέτηση, πιθανή ένταξη των οικολογικών διαδρόμων σε ειδικό καθεστώς και αποτελεσματική διαχείρισή τους).	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€30.000,00	LIFE
Σχέδια ανάπτυξης οικότουρισμού	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€10.000,00	ΕΣΠΑ, LEADER, INTERREG

Δράσεις αναδάσωσης για τον έλεγχο της εδαφικής διάβρωσης σε υποβαθμισμένα εδάφη	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€ 40.000,00	ΕΣΠΑ
Υλοποίηση δασικών διαχειριστικών μελετών για αύξηση της παραγωγής ξυλείας και διατήρηση των δασικών τύπων οικοτόπων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€ 60.000,00	ΕΣΠΑ
Υλοποίηση σχεδίων βόσκησης για τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€ 50.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ
Μελέτη μελισσόκομίας για την παραγωγή τοπικών προϊόντων και απόκτηση Πιστοποιητικού Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).	Προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης	€ 30.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Μελέτη μανιταροκαλλιέργειας για την παραγωγή τοπικών προϊόντων και απόκτηση Πιστοποιητικού Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).	Προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης	€ 30.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Ενισχύσεις για οικοσυστημικές υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη και ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων Payments for ecosystem services in integrated water management resources	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	€ 80.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ
Δημιουργία Συστήματος Πιστοποίησης αγροτικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών προϊόντων που παράγονται εντός του Δικτύου NATURA 2000	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	€10.000,00	ΠΑΑ
Κατάρτιση προσωπικού Φορέων Διαχείρισης ΠΠ στην υλοποίηση και	Διοίκηση/Επικοινωνία με	€1.200,00	ΕΣΠΑ

προώθηση του Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης Προϊόντων περιοχών του Δικτύου Natura 2000	ενδιαφερόμενους φορείς		
Δημιουργία πλαισίου σύνδεσης των διαχειριστικών σχεδίων που υλοποιούνται στις περιοχές του δικτύου Natura 2000	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	€2.000,00	ΕΣΠΑ
Καταπολέμηση της εμπορίας ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	€5.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΑΑ
Σεμινάρια κατάρτισης σχετικά με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000, το νομοθετικό πλαίσιο και τις χρηματοδοτήσεις. Δημιουργία ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση εκδηλώσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων και των παραγωγικών ομάδων (π.χ. ημερίδες, dialogue events, e-learning, webinars)	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	€30.000,00	ΕΣΠΑ, LIFE
Δράσεις παρακολούθησης της τάσεως των πληθυσμών των αγροτικών ειδών ορνιθοπανίδας σε περιοχές N2000.	Παρακολούθηση	€17.000,00	ΠΑΑ
Δράσεις παρακολούθησης της μετανάστευσης της ορνιθοπανίδας. Προσδιορισμός των σημαντικών μεταναστευτικών σταθμών και στενωπών σε εθνικό επίπεδο. Προσδιορισμός της φαινολογίας της μετανάστευσης και των πληθυσμιακών τάσεων των ειδών προτεραιότητας.	Παρακολούθηση	€63.000,00	ΕΣΠΑ, LIFE, HORIZON
Πιλοτικό σύστημα ελέγχου και παρακολούθησης αλλαγών και καταγραφής απειλών και πιέσεων με εργαλεία τηλεπισκόπησης και τηλεπισκοπικά	Παρακολούθηση	€30.000,00	LIFE, HORIZON

δεδομένα μακρινής απόστασης.			
Επικαιροποίηση του "εθνικού μητρώου αρκούδας" (βάσης δεδομένων) για την αξιολόγηση της πληθυσμιακής και γενετικής κατάστασης της καφέ αρκούδας (<i>Ursus arctos*</i>) στην περιοχή	Παρακολούθηση	€35,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE
Πληθυσμιακές εκτιμήσεις λύκου (<i>Canis lupus</i> ,) με τη χρήση βιοδηλωτικών ενδείξεων και γενετικής ανάλυσης και διερεύνηση τροφικών συνηθειών του είδους στην περιοχή	Παρακολούθηση	€24,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE
Ανάπτυξη πληροφοριακού γεωγραφικού συστήματος για τη εκτίμηση και παρακολούθηση του πληθυσμού χερσαίων θηλαστικών ειδών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος σε δασικά οικοσυστήματα της περιοχής	Παρακολούθηση	€29,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE
Καταγραφή και παρακολούθηση των ημερόβιων λεπιδοπτέρων μέσω της επιστήμης πολιτών, με έμφαση στα 10 είδη της Οδηγίας 92/43 εντός του δικτύου Φύση 2000	Παρακολούθηση	€26,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιαιτήματος για τα Ερπετά της Οδηγίας 92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€10,000.00	LIFE, HORIZON
Δημιουργία αποθετηρίου δορυφορικών δεδομένων για την περιοχή	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€100,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE, HORIZON
Διερεύνηση εκτακτων περιστατικών θανάτων άγριας πανίδας με σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση διατήρησης ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€40,000.00	ΕΣΠΑ, LIFE

συμπεριλαμβανομένων και των άγριων πτηνών.			
Αξιολόγηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους Τύπους Οικοτόπων της περιφέρειας	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€50.000,00	HORIZON, LIFE
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιατήματος για τα Ψάρια της Οδηγίας 92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€70.000,00	ΕΣΠΑ, LIFE
Αξιολόγηση της τρωτότητας των δασικών τύπων οικοτόπων προτεραιότητας στην κλιματική αλλαγή.	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€50.000,00	HORIZON
Συσχέτιση Τύπων οικοτόπων με συνταξιονομικές μονάδες βλάστησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€7.500,00	HORIZON
Μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε είδη ιχθύων κοινοτικού ενδιαφέροντος των ποταμών της Περιοχής - Καθορισμός μέτρων διαχείρισης και προστασίας.	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€3.500,00	HORIZON, LIFE
Μελετες αξιολόγησης της καταστασης διατήρησης, των τάσεων ειδών χερσαίων θηλαστικών κοινοτικού ενδιαφέροντος με άγνωστη κατάσταση διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€100.000,00	HORIZON, LIFE
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιατήματος για φυτά της Οδηγίας 92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	€10.000,00	HORIZON, LIFE
Δράσεις σχεδιασμού και υλοποίησης Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την αξία διατήρησης και προστασίας του δικτύου Natura 2000 και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός των προστατευόμενων περιοχών.	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€100.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE
Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κοινωνικών εταίρων και του ευρύτερου κοινού για την	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€60.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE

ανάγκη προστασίας και διατήρησης των χειροπτέρων και των ενδιαιτημάτων τους (σπήλαια)			
Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων ερμηνείας περιβάλλοντος, αναβάθμιση και εμπλουτισμός υφιστάμενων δομών και πινακίδες σήμανσης του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών στο Εθνικό Πάρκο Βορείου Πίνδου	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€180.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE
Δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, των εμπλεκόμενων φορέων και των αρμόδιων υπηρεσιών για τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη.	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€15.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE
Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού και των εμπλεκόμενων φορέων για τη σημασία της διατήρησης των παρόχθιων δασών	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€15.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE
Προγράμματα ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης για τις προστατευόμενες περιοχές της Περιοχής	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση/Πρόσβαση	€70.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ, LIFE

5.3 Μέτρα και διοικητικές δαπάνες για κάθε περιοχή Natura

Σύμφωνα με την τελευταία εθνική έκθεση αναφοράς για το άρθρο 17 της Οδηγίας, οι κύριες απειλές και πιέσεις που ασκούνται στους τύπους οικοτόπων της περιοχής και περιγράφονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 2 ανά περιοχή Natura 2000 είναι η εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων, εκτεταμένη βόσκηση, τουριστικές δραστηριότητες, ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες, αλλαγή χρήσεων γης, διαχείριση υδάτινων πόρων, εξάπλωση και εγκατάσταση χωροκατακτητικών ξενικών ειδών, διάνοιξη δρόμων και άλλες επιβαρυντικές ανθρώπινες δραστηριότητες.

5.3.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων με μη ικανοποιητική ή κακή κατάσταση διατήρησης (βελτίωση δομών και λειτουργιών)

- Διατήρηση/αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος με μη ικανοποιητική ή κακή κατάσταση διατήρησης καθώς και των πτηνών που απαντούν εντός και εκτός των περιοχών Natura 2000

- Ορθή διαχείριση των κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων για τη μείωση των επιπτώσεων τους στους τύπους οικοτόπων και τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.

- Περιορισμός των επιπτώσεων των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών

- Περιορισμός του κατακερματισμού των δασικών οικοσυστημάτων εντός και εκτός των περιοχών Natura 2000

- Βελτίωση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών σε και προώθηση συμβατών δραστηριοτήτων (τουρισμός, αναψυχή, αθλητισμός κλπ).

- Βελτίωση της ανθεκτικότητας των τύπων οικοτόπων και ειδών στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

- Προώθηση ορθών κτηνοτροφικών πρακτικών με χαμηλότερες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα των τύπων οικοτόπων

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κοινού και εμπλεκομένων για την ανάγκη προστασίας των τύπων οικοτόπων

5.3.2 GR 1310001 Βασιλίτσα

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	€14.570,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ

Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ
Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (ΤΟ 91Ε0*, 91F0, 92Α0, 92D0, 92C0): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€20.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων βραχωδών οικοτόπων, θινών και εκτάσεων με αραιή βλάστηση εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.3 GR1310003 Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή)

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€11.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	€42.570,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινωτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψη τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του ΤΟ 95Α0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο	€8.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.4 GR2130008 Όρος Μιτσικέλι

Ονομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€11.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	€42.570,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ

Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων βραχωδών οικοτόπων, θινών και εκτάσεων με αραιή βλάστηση εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, δίδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.5 GR2130006 Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρτα)

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης	€16.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ

κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών		
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	€42.570,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών	€12.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του ΤΟ 95Α0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο	€8.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακεραματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχρωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)		
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	€14.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών εκτάσεων και δασών εκτός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχρωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€16.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.6 GR2130001 Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υδροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών	€60.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης σε δυσπρόσιτες και ορεινές περιοχές για την αποκατάσταση λειμώνων	€14.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€11.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινωτικού ενδιαφέροντος σε	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν		
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών	€12.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του ΤΟ 95A0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο	€8.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του	€14.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000		
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων βραχωδών οικότοπων, θινών και εκτάσεων με αραιή βλάστηση εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 3290: δράσεις καταπολέμησης ξενικών ειδών, αποκατάσταση υδρολογικών συνθηκών, κ.ά.	€15.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.7 GR2130004 Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών	€60.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€11.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκένά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ
Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (ΤΟ 92C0): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών	€12.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερατισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	€14.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 3290: δράσεις καταπολέμησης ξενικών ειδών, αποκατάσταση υδρολογικών συνθηκών, κ.ά.	€15.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

5.3.8 GR2130002 Κορυφές Όρους Σμόλικα

Ονομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών	€60.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€11.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	€42.570,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	€12.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	€1.430.800,00	ΠΕΠ, ΠΑΑ
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	€1.071.100,00	ΠΑΑ

Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (TO 91E0*): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.	€18.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	€18.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€10.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Διατήρηση και αποκατάσταση οικολογικών διαδρόμων σε 91E0 για τη βελτίωση της συνοχής δικτύου Natura 2000 με σκοπό τον περιορισμό του κατακερματισμού της μετακίνησης ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	€19.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων βραχωδών οικοτόπων, θινών και εκτάσεων με αραιή βλάστηση εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	€10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή	€11.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE

επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.		
---	--	--

5.3.9 Πίνακας μέτρων για τη διατήρηση της ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου (GR2130011 Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι/GR2130009 Όρος Τύμφη (Γκαμήλα) /GR1310004 Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας/GR1310002 Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου)

Όνομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών	€160.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	€71.285,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	€20.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Λειτουργία δικτύου χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών: κατασκευή χώρων, λειτουργικά έξοδα	24.700,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Έλεγχος της παράνομης χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων για την μείωση της θνησιμότητας των πτωματοφάγων πτηνών μέσω της δημιουργίας και λειτουργίας ομάδων με ειδικά εκπαιδευμένα σκυλιά για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων	41.600,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ
Περιορισμός του φαινομένου της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ελληνική ύπαιθρο: καταγραφή και καταχώρηση περιστατικών δηλητηρίασης, εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης χρηστών γης και κοινού, εξειδικευμένα σεμινάρια σε υπαλλήλους	17.150,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων, επικαιροποίηση και υλοποίηση των τοπικών σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων		
Μέτρα μείωσης της θνησιμότητας ειδών ορνιθοπανίδας από ηλεκτροπληξία και προσκρούσεις στα δίκτυα μεταφοράς ενέργειας και ΑΣΠΗΕ	18.140,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Μέτρα διατήρησης αρπακτικών πτηνών: σπορά σε δυσπρόσιτες περιοχές για την ενισχυση των περιοχών τροφοληψίας των ειδών σε μη καλλιεργούμενες εκτάσεις, τηλεμετρία και παρακολούθηση με τη χρήση πομπών	6.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Βελτίωση συνθηκών φωλεοποίησης για είδη ορνιθοπανίδας: συντήρηση, αντικατάσταση και εγκατάσταση τεχνητών φωλιών	12.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

5.4 Πρόσθετα ειδικά ανά είδος μέτρα που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα οικοσυστήματα ή οικοτόπους

5.4.1 Αναμενόμενα αποτελέσματα για τα στοχευόμενα είδη του Εθνικού Πάρκου

- Μείωση της θνησιμότητας των μεγάλων σαρκοφάγων που χρησιμοποιείται ως μέσο αντεκδίκησης

- Βελτίωση της συνύπαρξης ανθρώπων και μεγάλων σαρκοφάγων μέσω μέτρων πρόληψης (ειδικοί σκύλοι φύλαξης κοπαδιών, ηλεκτροφόρες περιφράξεις, κ.ά.), λειτουργίας ομάδων άμεσης επέμβασης και οργάνωσης εθνικής πλατφόρμας συνύπαρξης με μεγάλα σαρκοφάγα

- - Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων μερών στις συγκρούσεις (αλιείς, ιχθυοκαλλιεργητές, κυνηγοί, γεωργοί, κτηνοτρόφοι κ.ά.)

- Μείωση της απώλειας εισοδήματος από ζημιές στο ζωικό και φυτικό κεφάλαιο που προκαλούνται από μεγάλα σαρκοφάγα

- Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών αποζημίωσης από τον ΕΛΓΑ για τους κτηνοτρόφους και τους γεωργούς

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κατά την υλοποίηση και λειτουργία μέτρων προτεραιότητας (λειτουργία Κέντρου Αναπαραγωγής και Μητρώου Ελληνικών Φυλών Σκύλων φύλαξης κοπαδιών).

- Προώθηση βιώσιμων πρακτικών γεωργίας και κτηνοτροφίας με μειωμένες επιπτώσεις σε τύπους οικοτόπων και είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Ονομασία και σύντομη περιγραφή των μέτρων	Εκτιμώμενο κόστος σε ευρώ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο
Πρόγραμμα Περιήλασης και Επανάταξης Άγριων Σαρκοφάγων	5.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ
Διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για την βιωσιμότητα μετα-πληθυσμών καφέ αρκούδας σε περιοχές επανατοίησης: συλλογή στοιχείων, διοργάνωση ημερίδων, υποστήριξη δικτύου ποιμενικών σκύλων, πιλοτική χορήγηση προληπτικών μέτρων	25.700,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΑΑ
Κατασκευή ειδικών περασμάτων για την αποτροπή της θανάτωσης αμφιβίων, ερπετών και μικρών θηλαστικών από διερχόμενα οχήματα	17.100,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE,
Μέτρα αποτροπής θανάτωσης ερπετών, αμφιβίων και μικροθηλαστικών: εγκατάσταση ειδικών ραμπών σε φρεάτια	3.400,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE,
Μέτρα για την μείωση της ανθρωπογενούς θνησιμότητας ειδών ασπονδύλων γλυκών υδάτων σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης: ενημέρωση κοινού με χρήση έντυπου υλικού και δημιουργία/τοποθέτηση ενημερωτικών η απαγορευτικών πινακίδων και ενημέρωση εμπλεκόμενων μερών	7.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Δράσεις ενίσχυσης πληθυσμών ειδών ιχθύων σε κακή κατάσταση διατήρησης	25.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Ex situ διατήρηση φυτικών ειδών του Παραρτήματος II και IV της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών ειδών εντός των περιοχών Natura: συλλογή και διαχείριση σπερμάτων, φύτευση, αποθήκευση, ανάπτυξη φυτών	8.500,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Δράσεις καταπολέμησης χερσαίων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών	35.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE
Μελέτη παρακολούθησης και διαχείρισης των επιπτώσεων και πληθυσμών ξενικών ειδών θηλαστικών: Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, χρήση νέων τεχνολογιών για τον εντοπισμό του με τη χρήση citizen science, περιορισμός εξάπλωσης μέσω σύλληψης και στείρωσης, παγίδευση και θανάτωση κ.α.	22.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, LIFE, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Οργάνωση και λειτουργία " Πλατφόρμας Συνύπαρξης με Μεγάλα Σαρκοφάγα"	9.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ
Ανάπτυξη εφαρμογής για συσκευές κινητής τηλεφωνίας για γεωργούς και κτηνοτρόφους για την αποτελεσματικότερη αποζημίωσή τους από τον ΕΛΓΑ για ζημιές από είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος	10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ

Αναβάθμιση καταγραφής δεδομένων και συνθηκών κατασπαράξεων από μεγάλα σαρκοφάγα (αρκούδα και λύκος) από το προσωπικό του ΕΛΓΑ	10.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Ενίσχυση κτηνοτρόφων για την εφαρμογή προληπτικών μέτρων με σκοπό τον περιορισμό των επιθέσεων και ζημιών που προκαλούνται από μεγάλα σαρκοφάγα και τη μείωση της ανθρωπογενούς θνησιμότητας των ειδών αυτών εξαιτίας φαινομένων αντεκδίκησης	65.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ, ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Οργάνωση και θεσμοθέτηση των "Ομάδων Άμεσης Επέμβασης" για την αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών αλληλεπίδρασης ανθρώπου - λύκων σε περιαστικές περιοχές: δημιουργία πρωτοκόλλου και συναντήσεις με εμπλεκόμενους/δημόσιες αρχές	15.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Λειτουργία περιφερειακών "Ομάδων Άμεσης Επέμβασης" για την αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών αλληλεπίδρασης ανθρώπου - μεγάλων σαρκοφάγων (ειδών προτεραιότητας)	50.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δημιουργία και λειτουργία επισκέψιμου Κέντρου Αναπαραγωγής Ελληνικών Φυλών Σκύλων φύλαξης κοπαδιών με σκοπό τον περιορισμό των ζημιών από μεγάλα σαρκοφάγα.	85.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Δημιουργία και λειτουργία "Μητρώου Ελληνικών Φυλών Σκύλων φύλαξης κοπαδιών"	3.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ
Εφαρμογή πιλοτικών μέτρων διαχείρισης διενέξεων των λύκων με κυνηγούς: δοκιμή και διάδοση ειδικών ηλεκτροφόρων γιλέκων προστασίας κυνηγετικών σκύλων	62.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ, LIFE
Εφαρμογή μέτρων αποφυγής προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένους οικισμούς: χρήση ηλεκτροφόρων περιφράξεων γύρω από αποθήκες, κήπους, οπωρώνες και άλλες ανθρωπογενείς πηγές τροφής για αρκούδες, δημιουργία τεχνικού οδηγού και συμβουλευτικές υπηρεσίες, τροποποίηση κάδων απορριμμάτων για την αποτροπή παραβίασής τους	36.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ, LIFE
Αποζημιώσεις σε ζωικό και φυτικό κεφάλαιο από προστατευόμενα είδη (πχ. <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i>)	140.000,00	ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΠΑΑ

6 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

6.1 Επίδραση των οριζοντίων μέτρων στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες στο σύνολο της Περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Πίνακας 10 Προτεινόμενα οριζόντια μέτρα για τη βελτίωση της κεφαλαιοποίησης της βιοποικιλότητας στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, σύμφωνα με την ταξινόμηση CICES και τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης στο παραδοτέο 4.1.1.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))	
		Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Χαρτογράφηση ευαισθησίας ομάδων ειδών ορνιθοπανίδας και χειροπτέρων σε ό,τι αφορά σε έργα και δραστηριότητες που δύναται να προκαλέσουν όχληση με σημαντικές επιπτώσεις στα είδη χαρακτηρισμού (ηλεκτροπληξία σε δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, προσκρούσεις σε ΑΠΕ, αλληλεπιδράσεις με ιχθυοκαλλιέργειες κ.α, εθνικό οδικό δίκτυο)	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Φυσικές και βιωματικές αλληλεπιδράσεις με το φυσικό περιβάλλον/3.1.1.2
Χαρτογράφηση υγροτοπικών οικοσυστημάτων εκτός περιοχών Δικτύου Natura 2000, με σκοπό με διατήρηση, προστασία και διαχείρισή τους για την ενίσχυση της συνοχής του Δικτύου.	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης (Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3

			Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Μελέτη για την μεταφορά των αποτελεσμάτων των θεματικών σχεδίων διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας σε προστατευόμενες περιοχές	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4
Προσδιορισμός φαινολογίας θηρεύσιμων ειδών πτηνών.	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Φυσικές και βιωματικές αλληλεπιδράσεις με το φυσικό περιβάλλον/3.1.1.2
Σύνταξη μελέτης για την εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς που υφίστανται οι κλάδοι της κτηνοτροφίας και γεωργίας από είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1
Εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για απειλούμενα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος συμπεριλαμβανομένης και της ορνιθοπανίδας.	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης (Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/ 2.2.2.1
Μελέτη αξιοποίησης οριακών αγροτικών γαιών για την παραγωγή ζωοτροφών με τη χρήση αυτοφυών ειδών χλωρίδας και γηγενών ποικιλιών	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1
Μελέτη καθορισμού διαχειριστικών μέτρων για τη διατήρηση των ειδών ιχθυοπανίδας	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες	Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς

κοινοτικού ενδοαφέροντος στα τμήματα ποταμών με μεγάλα φράγματα σε περιοχές Natura 2000		διατήρησης (Biotic)	προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.1.1
Υποστήριξη των στρατηγικών πρόληψης δασικών πυρκαγιών σε χερσαίους οικοτόπους Κοινοτικού Ενδιαφέροντος με το συνδυασμό μοντέλων διάδοσης πυρκαγιών και δορυφορικά δεδομένα υψηλής ευκρίνειας σε επιχειρησιακό επίπεδο στην Ελλάδα	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.2.1
Χαρτογράφηση του οδικού δικτύου εντός των περιοχών Natura 2000, αξιολόγηση βαθμού κατάτμησης και κατακερματισμού των οικοτόπων και προτάσεις μέτρων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Χαρτογράφηση ενδαιτημάτων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του δικτύου Natura 2000	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Χαρτογράφηση κρίσιμων ενδαιτημάτων της ορνιθοπανίδας και άλλων ειδών πανίδας	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Χαρτογράφηση των οικολογικών διαδρομών που μπορούν να συμβάλλουν στη συνεκτικότητα του δικτύου (Οριοθέτηση, πιθανή ένταξη των οικολογικών διαδρομών σε ειδικό καθεστώς και αποτελεσματική διαχείρισή τους).	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Σχέδια ανάπτυξης οικότουρισμού	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Abiotic)	Φυσικές και βιωματικές αλληλεπιδράσεις με το φυσικό περιβάλλον/3.1.1.1-3.1.2.4 Φυσικά, αβιοτικά χαρακτηριστικά της φύσης που ενεργοποιούν

			βιοματική αλληλεπίδραση/6.1.1.1
Δράσεις αναδάσωσης για τον έλεγχο της εδαφικής διάβρωσης σε υποβαθμισμένα εδάφη	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.1
Υλοποίηση δασικών διαχειριστικών μελετών για αύξηση της παραγωγής ξυλείας και διατήρηση των δασικών τύπων οικοτόπων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.3 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.2
Υλοποίηση σχεδίων βόσκησης για τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.3
Μελέτη μελισσόκομίας για την παραγωγή τοπικών προϊόντων και απόκτηση Πιστοποιητικού Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).	Προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.3
Μελέτη μανιταροκαλλιέργειας για την παραγωγή τοπικών προϊόντων και απόκτηση Πιστοποιητικού Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).	Προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Άγρια φυτά (περιλαμβανομένων μυκήτων κ.α.) ως πηγή τροφής/1.1.5.1
Ενισχύσεις για οικοσυστημικές υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη και ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων Payments for ecosystem services in integrated water management resources	Χαρακτηρισμός/Σχεδιασμός διαχείρισης	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Abiotic)	Επιφανειακά ύδατα για διατροφή, παροχή ενέργειας και πρώτων υλών/4.2.1.1
Δημιουργία Συστήματος Πιστοποίησης αγροτικών,	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και

κτηνοτροφικών, αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών προϊόντων που παράγονται εντός του Δικτύου NATURA 2000			παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Εκτρεφόμενα υδρόβια ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.4.2 Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Wild animals (terrestrial and aquatic) for nutrition, materials or energy/1.1.6.1
Κατάρτιση προσωπικού Φορέων Διαχείρισης ΠΠ στην υλοποίηση και προώθηση του Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης Προϊόντων περιοχών του Δικτύου Natura 2000	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Εκτρεφόμενα υδρόβια ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.4.2
Δημιουργία πλαισίου σύνδεσης των διαχειριστικών σχεδίων που υλοποιούνται στις περιοχές του δικτύου Natura 2000	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Καταπολέμηση της εμπορίας ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Σεμινάρια κατάρτισης σχετικά με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000, το νομοθετικό πλαίσιο και τις χρηματοδοτήσεις. Δημιουργία ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση εκδηλώσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων	Διοίκηση/Επικοινωνία με ενδιαφερόμενους φορείς	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

και των παραγωγικών ομάδων (π.χ. ημερίδες, dialogue events, e-learning, webinars)			
Δράσεις παρακολούθησης της τάσεως των πληθυσμών των αγροτικών ειδών ορνιθοπανίδας σε περιοχές N2000.	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις παρακολούθησης της μετανάστευσης της ορνιθοπανίδας. Προσδιορισμός των σημαντικών μεταναστευτικών σταθμών και στενωπών σε εθνικό επίπεδο. Προσδιορισμός της φαινολογίας της μετανάστευσης και των πληθυσμιακών τάσεων των ειδών προτεραιότητας.	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Πιλοτικό σύστημα ελέγχου και παρακολούθησης αλλαγών και καταγραφής απειλών και πιέσεων με εργαλεία τηλεπισκόπησης και τηλεπισκοπικά δεδομένα μακρινής απόστασης.	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Επικαιροποίηση του "εθνικού μητρώου αρκούδας" (βάσης δεδομένων) για την αξιολόγηση της πληθυσμιακής και γενετικής κατάστασης της καφέ αρκούδας (<i>Ursus arctos*</i>) στην περιοχή	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Πληθυσμιακές εκτιμήσεις λύκου (<i>Canis lupus</i> ,) με τη χρήση βιοδηλωτικών ενδείξεων και γενετικής ανάλυσης και διερεύνηση τροφικών συνηθειών του είδους στην περιοχή	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

Ανάπτυξη πληροφοριακού γεωγραφικού συστήματος για τη εκτίμηση και παρακολούθηση του πληθυσμού χερσαίων θηλαστικών ειδών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος σε δασικά οικοσυστήματα της περιοχής	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Καταγραφή και παρακολούθηση των ημερόβιων λεπιδοπτέρων μέσω της επιστήμης πολιτών, με έμφαση στα 10 είδη της Οδηγίας 92/43 εντός του δικτύου Φύση 2000	Παρακολούθηση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιατήματος για τα Ερπετά της Οδηγίας 92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δημιουργία αποθετηρίου δορυφορικών δεδομένων για την περιοχή	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Διερεύνηση εκτακτων περιστατικών θανάτων άγριας πανίδας με σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση διατήρησης ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος συμπεριλαμβανομένων και των άγριων πτηνών.	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αξιολόγηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους Τύπους Οικοτόπων της περιέχης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιατήματος για τα Ψάρια της Οδηγίας	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης			
Αξιολόγηση της τρωτότητας των δασικών τύπων οικοτόπων προτεραιότητας στην κλιματική αλλαγή.	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Συσχέτιση Τύπων οικοτόπων με συνταξινομικές μονάδες βλάστησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε είδη ιχθύων κοιντικού ενδιαφέροντος των ποταμών της Περιοχής - Καθορισμός μέτρων διαχείρισης και προστασίας.	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Μελετες αξιολόγησης της καταστασης διατήρησης, των τάσεων ειδών χερσαίων θηλαστικών κοιντικού ενδιαφέροντος με άγνωστη κατάσταση διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών οικολογίας-βιολογίας-ενδιατήματος για φυτά της Οδηγίας 92/43 με Άγνωστη Κατάσταση Διατήρησης	Κενά γνώσεων/Ερευνητικές ανάγκες	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις σχεδιασμού και υλοποίησης Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την αξία διατήρησης και προστασίας του δικτύου Natura 2000 και των ειδών κοιντικού ενδιαφέροντος εντός των προστατευόμενων περιοχών.	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κοινωνικών εταίρων και του ευρύτερου κοινού για την ανάγκη προστασίας και	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

διατήρησης των χειροπτέρων και των ενδαιτημάτων τους (σπήλαια)			
Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων ερμηνείας περιβάλλοντος, αναβάθμιση και εμπλουτισμός υφιστάμενων δομών και πινακίδες σήμανσης του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών στο Εθνικό Πάρκο Βορείου Πίνδου	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, των εμπλεκόμενων φορέων και των αρμόδιων υπηρεσιών για τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη.	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού και των εμπλεκόμενων φορέων για τη σημασία της διατήρησης των παράχθιων δασών	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Προγράμματα ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης για τις προστατευόμενες περιοχές της Περιοχής	Ενημέρωση/Ευαισθητοποίηση /Εκπαίδευση/Πρόσβαση	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

6.2 Επίδραση στη βελτιώμενη κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες ανά περιοχή Natura 2000.

6.2.1 «Βασιλίτσα» GR1310001

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές με ποταμούς και λίμνες	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1

	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic	Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (TO 91E0*, 91F0, 92A0, 92D0, 92C0): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

<p>Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάσταση γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>

6.2.2 «Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα - Ευρύτερη Περιοχή» GR1310003

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
<p>Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3</p>

		<p>Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3</p> <p>Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2</p> <p>Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2</p> <p>κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1</p> <p>Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p> <p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1</p> <p>Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1</p> <p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p> <p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1</p> <p>Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1</p> <p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Δράσεις βελτίωσης ενδιαίτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκενά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p> <p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1</p> <p>Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1</p> <p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p> <p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1</p> <p>Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1</p> <p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>

<p>Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3</p>
<p>Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του TO 95A0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αποκατάσταση ενδιατημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2</p>

		Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
--	--	--

6.2.3 «Όρος Μιτσικέλι» (GR2130008)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
		Είδος Υπηρεσίας
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης (Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων (Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4
Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1

<p>2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic</p>	<p>Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκηνά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Καταπολέμηση παρασίτων (συμπεριλαμβανομένων ξενικών ειδών)/2.2.3.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4</p>
<p>Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.4 Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>

<p>Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, διόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>

6.2.4 «Περιοχή Μετσόβου (Ανήλιο – Κατάρρα)» GR2130006

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αιεφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]

<p>Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υδροτοπικών ενδιαιτημάτων</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις δημιουργίας νέων φυτοφρακτών κατά μήκος των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις του δικτύου Natura 2000 για τη βελτίωση των αγροτικών ειδών πανίδας</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκενά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες &</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1</p>

	υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Intellectual and representative interactions/3.2.1.3
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3
Δράσεις αποκατάστασης του TO 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του TO 95A0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών,	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών		
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις προστασίας του TO 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, δόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζηματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3

6.2.5 «Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου» GR2130001

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αιεφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του
------------------	--------------	--

		σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5</p> <p>Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3</p> <p>Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3</p> <p>Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2</p> <p>Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1</p> <p>Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαίτηματος τροφοληψίας των αρπακτικών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1</p> <p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2</p> <p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκενά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1</p> <p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2</p> <p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1</p> <p>Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2</p> <p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>

<p>Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>
<p>Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>
<p>Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>
<p>Δράσεις ex-situ διατήρησης για εμπλουτισμό/αποκατάσταση του ΤΟ 95A0: συλλογή/διαχείριση/φύτρωση σπερμάτων, ανάπτυξη φυτών σε φυτώριο</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>
<p>Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών /1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες &</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>

ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις προστασίας του TO 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων βραχωδών οικοτόπων, θινών και εκτάσεων με αραιή βλάστηση εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης του TO 3290: δράσεις καταπολέμησης ξενικών ειδών, αποκατάσταση υδρολογικών συνθηκών, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, δίοδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζηματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3

6.2.6 «Κεντρικό Τμήμα Ζαγορίου» GR2130004

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαιτήματος τροφοληψίας των αρπακτικών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

<p>Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκενά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψη τους από δέντρα που τους σκιάζουν</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (TO 92C0): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις ανόρθωσης των πρεμνοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες &</p>	<p>Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3</p>

	υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις προστασίας του ΤΟ 92C0: ενημέρωση και πρόληψη της επέκτασης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 9560*: μελέτη και δασοκομικοί χειρισμοί με απομάκρυνση πλατύφυλλων ειδών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης του ΤΟ 3290: δράσεις καταπολέμησης ξενικών ειδών, αποκατάσταση υδρολογικών συνθηκών, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1

		Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, δόδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5</p> <p>Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3</p> <p>Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3</p> <p>Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2</p> <p>Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2</p> <p>κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1</p> <p>Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>

6.2.7 «Κορυφές Όρους Σμόλικα» GR2130002

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση γης για την προστασία και αποκατάσταση παραλίμνιων, παραποτάμιων και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5</p> <p>Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3</p> <p>Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3</p> <p>Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2</p>

		<p>Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3</p>
<p>Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδιαίτηματος τροφοληψίας των αρπακτικών</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων εδαφοπανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και τα διάκενά τους: αποκατάσταση/δημιουργία πετροσορών και λίθιοκτιστων τοίχων αναβαθμίδων, αποκάλυψή τους από δέντρα που τους σκιάζουν</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Βιολογικές καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αγροπεριβαλλοντικά μέτρα σε καλλιέργειες σε περιοχές Natura με ποταμούς και λίμνες (700 ευρώ/ha)</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)</p>	<p>Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3</p>

		Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιοματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3
Δράσεις προστασίας των παρόχθιων δασών (TO 91E0*): φυτεύσεις με χαρακτηριστικά τοπικά είδη, απομάκρυνση ξενικών ειδών, ενδυνάμωση φυσικής αναγέννησης, καθαρισμοί από σκουπίδια, διαχείριση υδάτων, κ.ά.	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ανόρθωσης των πρεμοφυών δασών με τη μέθοδο των αναγωγικών καλλιεργητικών υλοτομιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ασπονδύλων, φυτών και ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις αποκατάστασης κατακερματισμένων δασικών τύπων οικοτόπων εντός περιοχών Natura 2000 από την ύπαρξη παράνομων δρόμων: μόνιμες ή ειδικές φραγές (πασσαλοπήξεις, επιχωματώσεις, μπάρες ελεγχόμενης διέλευσης, κ.ά.)	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιατημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Διατήρηση και αποκατάσταση οικολογικών διαδρόμων σε 91E0 για τη βελτίωση της συνοχής δικτύου Natura 2000 με σκοπό τον περιορισμό του κατακερματισμού της μετακίνησης ειδών κοινοτικού	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες &	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3

ενδιαφέροντος, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αποκατάσταση ενδαιτημάτων ιχθυοπανίδας σε υδάτινα συστήματα: δημιουργία καναλιών παράκαμψης, δίοδων διέλευσης ιχθύων μείωση ροής ή δημιουργία πρόσθετης ροής, αφαίρεση ή επανεισαγωγή ιζήματος, δημιουργία νησίδων, κ.ά.	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic) Πολιτιστικές υπηρεσίες (Biotic)	Ρύθμιση των φυσικών ροών και των ακραίων συμβάντων/2.2.1.5 Ρύθμιση του υδρολογικού κύκλου και των ροών των υδάτων(Π.χ. διαχείριση πλημμυρών & παράκτια προστασία)/2.2.1.3 Διατήρηση φυτωρίων και οικοτόπων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γονιδίων)/2.2.2.3 Ρύθμιση της χημικής κατάστασης γλυκών υδάτων με βιοτικές διαδικασίες/ 2.2.5.2 Παρέμβαση σε απόβλητα ή τοξικές ουσίες ανθρωπογενούς προέλευσης μέσω βιοτικών διαδικασιών/2.1.2.2 κατάσταση υδάτων/ 2.2.5.1 Βιωματική και πνευματική αλληλεπίδραση/3.2.1.3

6.2.8 *Κεντρικό Ζαγόρι και Ανατολικό Τμήμα Όρους Μιτσικέλι GR2130011 /GR2130009 Όρος Τύμφη (Γκαμήλα) /GR1310004 Όροι Όρλιακας και Τσούργιακας/GR1310002 Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου)*

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν αειφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Ενίσχυση της εκτατικής βόσκησης με την ευνόηση μικρής κλίμακας μετακίνησης κτηνοτρόφων για την αύξηση του ενδαιτηματος τροφοληψίας των αρπακτικών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης με σκοπό την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για την βελτίωση/διατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1

	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις διαχείρισης δασών που αποτελούν ενδιαίτημα ειδών ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιούν νεκρό ξύλο και δέντρα μεγάλης ηλικίας: μελέτη, καταγραφή και διατήρηση υπερώριμων δέντρων, αύξηση/διατήρηση της νεκρής ξυλείας στο έδαφος, αλλαγή στις διαχειριστικές πρακτικές εμπορικών δασών, κατάρτιση προσωπικού δασικών υπηρεσιών, τοποθέτηση τεχνητών φωλιών	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Άγρια φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.5.1-1.1.5.3 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Λειτουργία δικτύου χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών: κατασκευή χώρων, λειτουργικά έξοδα	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Έλεγχος της παράνομης χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων για την μείωση της θνησιμότητας των πτωματοφάγων πτηνών μέσω της δημιουργίας και λειτουργίας ομάδων με ειδικά εκπαιδευμένα σκυλιά για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Περιορισμός του φαινομένου της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ελληνική ύπαιθρο: καταγραφή και καταχώρηση περιστατικών δηλητηρίασης, εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης χρηστών γης και κοινού, εξειδικευμένα σεμινάρια σε υπαλλήλους αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων, επικαιροποίηση και υλοποίηση των τοπικών σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

6.3 Επίδραση στη βελτιωμένη κεφαλαιοποίηση ειδών που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα οικοσυστήματα ή οικοτόπους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	Οικοσυστημικές υπηρεσίες εντός της προστατευόμενης δασικής περιοχής, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να κεφαλαιοποιηθούν
------------------	--------------	---

		αιιφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα του σχεδίου Δράσης (ταξινόμηση σύμφωνα με το σύστημα CICES (v5.1))
	Είδος Υπηρεσίας	Ομάδα Υπηρεσίας/Τάξη [κωδικός]
Πρόγραμμα Περιθαλψης και Επανάταξης Άγριων Σαρκοφάγων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για την βιωσιμότητα μετα-πληθυσμών καφέ αρκούδας σε περιοχές επαναποίκησης: συλλογή στοιχείων, διοργάνωση ημερίδων, υποστήριξη δικτύου ποιμενικών σκύλων, πιλοτική χορήγηση προληπτικών μέτρων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Κατασκευή ειδικών περασμάτων για την αποτροπή της θανάτωσης αμφιβίων, ερπετών και μικρών θηλαστικών από διερχόμενα οχήματα	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Μέτρα αποτροπής θανάτωσης ερπετών, αμφιβίων και μικροθηλαστικών: εγκατάσταση ειδικών ραμπών σε φρεάτια	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Μέτρα για την μείωση της ανθρωπογενούς θνησιμότητας ειδών ασπονδύλων γλυκών υδάτων σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης: ενημέρωση κοινού με χρήση έντυπου υλικού και δημιουργία/τοποθέτηση ενημερωτικών η απαγορευτικών πινακίδων και ενημέρωση εμπλεκόμενων μερών	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις ενίσχυσης πληθυσμών ειδων ιχθύων σε κακή κατάσταση διατήρησης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Ex situ διατήρηση φυτικών ειδών του Παραρτήματος II και IV της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών ειδών εντός των περιοχών Natura: συλλογή και διαχείριση σπερμάτων, φύτευση, αποθήκευση, ανάπτυξη φυτών	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Δράσεις καταπολέμησης χερσαίων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Μελέτη παρακολούθησης και διαχείρισης των επιπτώσεων και πληθυσμών ξενικών ειδών θηλαστικών: Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, χρήση νέων	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

τεχνολογιών για τον εντοπισμό του με τη χρήση citizen science, περιορισμός εξάπλωσης μέσω σύλληψης και στείρωσης, παγίδευση και θανάτωση κ.α.		
Οργάνωση και λειτουργία " Πλατφόρμας Συνύπαρξης με Μεγάλα Σαρκοφάγα"	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Ανάπτυξη εφαρμογής για συσκευές κινητής τηλεφωνίας για γεωργούς και κτηνοτρόφους για την αποτελεσματικότερη αποζημίωσή τους από τον ΕΛΓΑ για ζημιές από είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Αναβάθμιση καταγραφής δεδομένων και συνθηκών κατασπαράξεων από μεγάλα σαρκοφάγα (αρκούδα και λύκος) από το προσωπικό του ΕΛΓΑ	Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Ενίσχυση κτηνοτρόφων για την εφαρμογή προληπτικών μέτρων με σκοπό τον περιορισμό των επιθέσεων και ζημιών που προκαλούνται από μεγάλα σαρκοφάγα και τη μείωση της ανθρωπογενούς θνησιμότητας των ειδών αυτών εξαιτίας φαινομένων αντεκδίκησης	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Οργάνωση και θεσμοθέτηση των "Ομάδων Άμεσης Επέμβασης" για την αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών αλληλεπίδρασης ανθρώπου - λύκων σε περιαστικές περιοχές: δημιουργία πρωτοκόλλου και συναντήσεις με εμπλεκόμενους/δημόσιες αρχές	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3
Λειτουργία περιφερειακών "Ομάδων Άμεσης Επέμβασης" για την αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών αλληλεπίδρασης ανθρώπου - μεγάλων σαρκοφάγων (ειδών προτεραιότητας)	Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)	Διατήρηση πληθυσμών, ενδιαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3

<p>Δημιουργία και λειτουργία επισκέψιμου Κέντρου Αναπαραγωγής Ελληνικών Φυλών Σκύλων φύλαξης κοπαδιών με σκοπό τον περιορισμό των ζημιών από μεγάλα σαρκοφάγα.</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Δημιουργία και λειτουργία "Μητρώου Ελληνικών Φυλών Σκύλων φύλαξης κοπαδιών"</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Εφαρμογή πιλοτικών μέτρων διαχείρισης διενέξεων των λύκων με κυνηγούς: δοκιμή και διάδοση ειδικών ηλεκτροφόρων γιλέκων προστασίας κυνηγετικών σκύλων</p>	<p>Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Εφαρμογή μέτρων αποφυγής προσέγγισης αρκούδων σε κατοικημένους οικισμούς: χρήση ηλεκτροφόρων περιφράξεων γύρω από αποθήκες, κήπους, σπωρώνες και άλλες ανθρωπογενείς πηγές τροφής για αρκούδες, δημιουργία τεχνικού οδηγού και συμβουλευτικές υπηρεσίες, τροποποίηση κάδων απορριμμάτων για την αποτροπή παραβίασής τους</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>
<p>Αποζημιώσεις σε ζωικό και φυτικό κεφάλαιο από προστατευόμενα είδη (πχ. Ursus arctos, Canis lupus)</p>	<p>Προμηθευτικές Υπηρεσίες (Biotic) Ρυθμιστικές υπηρεσίες & υπηρεσίες διατήρησης(Biotic)</p>	<p>Εκτρεφόμενα ζώα ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.3.1 Καλλιεργούμενα φυτά ως πηγή τροφής, ενέργειας και παροχής πρώτων υλών/1.1.1.1-1.1.1.2 Διατήρηση πληθυσμών, ενδαιτημάτων και γενετικού αποθέματος/2.2.2.3</p>

7 ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΟΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΑΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

7.1 Γενικά

Η αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών αποτελεί σημαντικό εργαλείο στη διαδικασία ανάπτυξης των συστημάτων πληρωμών. Οι αποτιμήσεις χρησιμοποιούνται για να αποδείξουν τη συμβολή των υπηρεσιών υδατικών πόρων μιας υδρολογικής λεκάνης στην τοπική και εθνική οικονομία και τον τρόπο με τον οποίο τα συστήματα πληρωμών μπορούν να ωφελήσουν οικονομικά τους ενδιαφερόμενους. Συμβάλλουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα υφιστάμενα οφέλη που παρέχουν τα οικοσυστήματα που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών των υδατικών πόρων στους ανθρώπους και, ως εκ τούτου, ενισχύουν τη στήριξη των τοπικών φορέων και πολιτικών για τη θέσπιση συστημάτων πληρωμών. Επιτρέπουν επίσης τη σύγκριση των οικονομικών συστημάτων πληρωμών με άλλες εναλλακτικές λύσεις.

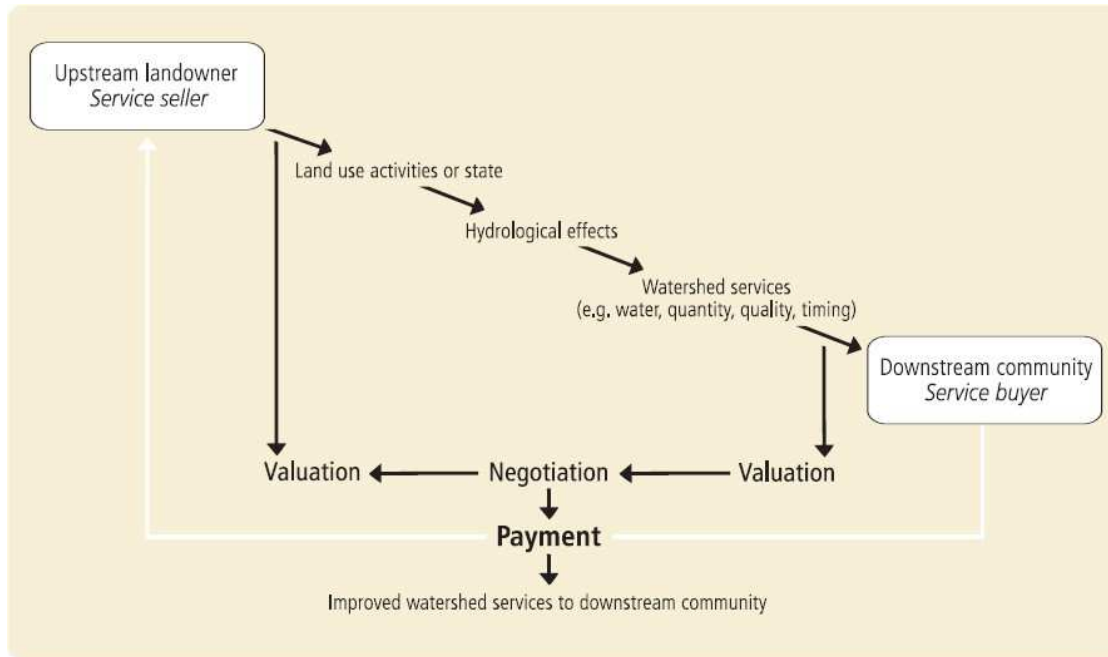
Ωστόσο, οι αποτιμήσεις δεν καθορίζουν τις τιμές που πληρώνονται από τους δικαιούχους υπηρεσιών υδατικών πόρων σε παρόχους υπηρεσιών. Όπως και σε κάθε συναλλαγή μεταξύ συμβαλλομένων, οι τιμές που καταβάλλονται για τις υπηρεσίες υδατικών πόρων στο πλαίσιο καθεστώτων πληρωμών αποτελούν το αντικείμενο διαπραγματεύσεων που καθοδηγούνται από τα συμφέροντα και τις προτιμήσεις των δικαιούχων και των παρόχων υπηρεσιών.

Για τους δυνητικούς δικαιούχους, η τιμή που είναι διατεθειμένη να καταβληθεί υπολογίζεται με βάση το πρόσθετο κόστος που θα προέκυπτε από την επιζήμια αλλαγή των υπηρεσιών υδατικών που παρέχονται από τους παραγωγούς (π.χ το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου). Πρόκειται για το οριακό κόστος της υποβάθμισης της λεκάνης απορροής - που προκύπτει από την απώλεια παροχών ή το κόστος αντικατάστασης των παροχών - και δεν θα είναι χρήσιμο για τους δικαιούχους να πληρώσουν ένα τίμημα για τις υπηρεσίες λεκάνης απορροής που είναι υψηλότερες. Για παράδειγμα, οι φορείς εκμετάλλευσης ενός φράγματος δεν θα πληρώσουν περισσότερα για να διατηρήσουν τις ροές σε ένα ποτάμι από το εισόδημα που θα χάσουν αν μειωθούν οι ροές. Παρομοίως, οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας δεν θα είχαν κατ'αρχήν κίνητρο να προστατεύσουν έναν υγρότοπο από την καταστροφή εάν ήταν φθηνότερο να αποκτηθούν τα ίδια οφέλη καθαρισμού του νερού με την οικοδόμηση μιας μονάδας φιλτραρίσματος.

Οι προμηθεύτριες υπηρεσίες που προτιμούν να αποδεχθούν καθορίζονται είτε από το πρόσθετο κόστος που πρέπει να φέρουν για την αύξηση της παροχής υπηρεσιών είτε από το εισόδημα που πρέπει να αποφύγουν - το κόστος ευκαιρίας - εάν επιλέξουν να εγκαταλείψουν πρακτικές διαχείρισης ή αλλαγές στη χρήση γης που υποβαθμίζουν υπηρεσίες υδροληψίας. Για παράδειγμα, η αναδάσωση και η εξαίρεση των βοοειδών από τη βόσκηση μπορεί να συμβάλει στη μείωση της διάβρωσης και της αύξησης των υδάτινων ροών, αλλά θα αυξήσει το κόστος για τους κτηνοτρόφους λόγω των εργασιών αναδάσωσης και της ανάγκης για περίφραξη. Ένα καθεστώς πληρωμών που προσφέρει μια τιμή χαμηλότερη από αυτές τις δαπάνες δεν θα είναι ελκυστική για τους κτηνοτρόφους. Ομοίως, ένα καθεστώς πληρωμών που αποσκοπεί στην παροχή κινήτρου στους ιδιοκτήτες γης για τη διατήρηση των δασών σε επικλινή γη θα πρέπει να προσφέρει μια τιμή που θα αντικαθιστά το εισόδημα που διαφορετικά θα προέκυπτε από τη μετατροπή των δασών σε βοσκότοπους ή σε αγροτικές καλλιέργειες.

7.2 Τα συστατικά των καθεστώτων πληρωμών

Τα βασικά στοιχεία ενός καθεστώτος πληρωμών για τις υπηρεσίες υδατικών πόρων σε λεκάνες απορροής συνοψίζονται σχηματικά (Εικόνα 12). Εδώ, οι προηγούμενες πρακτικές χρήσης και διαχείρισης της γης συνδέονται - μέσω μιας σειράς βημάτων και χρησιμοποιώντας μια πληθώρα πληροφοριών και δεδομένων - στις πληρωμές από τους προμηθευτές των υπηρεσιών προς τους παραγωγούς των υπηρεσιών.

Εικόνα 12 Οι πληρωμές συνδέουν τους παραγωγούς και τους προμηθευτές (ενδιαφερόμενους φορείς) στις υπηρεσίες υδατικών πόρων των υδρολογικών λεκανών. (Από: Smith, M., de Groot, D., and Bergkamp, G. Pay. 2006. Establishing payments for watershed services. IUCN, Gland, Switzerland, 109 pp.)

Αυτά τα βήματα ξεκινούν με δραστηριότητες (ή δυνητικές δραστηριότητες) από τους χρήστες των περιοχών που τροποποιούν τις υδρολογικές διαδικασίες που ελέγχουν την ποιότητα των υδάτων και την ποσότητα νερού. Με τη σειρά τους, αυτές επηρεάζουν τις υπηρεσίες υδατικών πόρων στις λεκάνες απορροής που είναι διαθέσιμες από τους παραγωγούς, οι οποίες επηρεάζουν την ευημερία των ατόμων και των κοινοτήτων και την κερδοφορία των βιομηχανιών και των επιχειρήσεων. Όπου οι επιπτώσεις στις υπηρεσίες υδατικών πόρων είναι αρνητικές (π.χ. αυξημένη ρύπανση) και όπου οι κανονισμοί δεν επιβάλλουν ελέγχους στους παραγωγούς, οι μετέπειτα ενδιαφερόμενοι φορείς πρέπει στη συνέχεια να σκεφθούν επιλογές για τη μείωση ή την αντιμετώπιση της απώλειας υπηρεσιών που αντιμετωπίζουν. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν μελέτες αποτίμησης για να συγκρίνουν το κόστος και τα οφέλη των εναλλακτικών μέσων αποκατάστασης ή συντήρησης των υδρολογικών λεκανών απορροής

Στη συνέχεια, μπορούν να προσδιορίσουν ποιες πιθανές λύσεις είναι πιο οικονομικές. Εάν οι ενδιαφερόμενοι φορείς που εμπλέκονται στα αρχικά στάδια είτε για να εφαρμόσουν επιθυμητές πρακτικές διαχείρισης είτε για να αποτρέψουν αρνητικές αλλαγές στη χρήση της γης αποδεικνύονται οικονομικά αποδοτικές επιλογές, τότε οι δυνητικοί φορείς παροχής υπηρεσιών πρέπει να

αξιολογήσουν την οικονομική αποδοτικότητα της συμμόρφωσης. Αυτό μπορεί να γίνει με τη σύγκριση των καθαρών κερδών που προκύπτουν από εναλλακτικές χρήσεις γης ή πρακτικές διαχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη τα πιθανά συστήματα πληρωμών.

Οι οικονομικές και χρηματοοικονομικές μελέτες που πραγματοποιούνται από τους αγοραστές των μεταγενέστερων υπηρεσιών και τους παρόχους προηγμένων υπηρεσιών χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση και υποστήριξη του σχεδιασμού και των διαπραγματεύσεων ενός καθεστώτος πληρωμών. Οι μελέτες αυτές συμβάλλουν στη συσχέτιση των συμφερόντων και των υποχρεώσεων των ενδιαφερομένων σε ένα σχήμα πληρωμών με το πραγματικό κόστος και την αποδοτικότητα. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών καθορίζουν στη συνέχεια την τιμή που καταβάλλουν οι αγοραστές υπηρεσιών για να αποζημιώσουν τους παρόχους υπηρεσιών. Επομένως, η οικονομική αποτίμηση μπορεί να αιτιολογήσει την επένδυση σε υπηρεσίες υδατικών πόρων και να επιτρέψει τον εντοπισμό των πλέον αποδοτικών επιλογών για την παροχή των αναγκαίων υπηρεσιών. Ωστόσο, οι κοινωνικές αντιλήψεις, οι πολιτικές απόψεις και η διαπραγματευτική ισχύς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις πολύπλοκες διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων για τις τελικές τιμές που πληρώνονται για τις υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διαδίδονται όσο το δυνατόν ευρύτερα διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες συνδέσεις μεταξύ της χρήσης γης και των οικοσυστημάτων με βάση το νερό, των μελετών αποτίμησης και της οικονομικής αποτελεσματικότητας της ανάληψης ενός καθεστώτος πληρωμών. Ο στόχος πρέπει να είναι η ευαισθητοποίηση και το ενδιαφέρον των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων για τη συμμετοχή τους και η διευκόλυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Κατά τις διαπραγματεύσεις απαιτείται επίσης συμφωνία σχετικά με τον τρόπο κάλυψης του κόστους ολόκληρου του καθεστώτος, όχι μόνο των πληρωμών μεταξύ αγοραστών και παρόχων υπηρεσιών. Εκτός από τις πραγματικές πληρωμές, υπάρχουν πολλές άλλες δαπάνες που συνδέονται με τη δημιουργία ενός καθεστώτος πληρωμών. Δεν πρέπει να υποτιμάται το κόστος σχεδιασμού και λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

Τα προκαταρκτικά έξοδα περιλαμβάνουν μελέτες για τον εντοπισμό υπηρεσιών λεκανών απορροής και συνδέσεις με τη χρήση γης, διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη, μελέτες οικονομικής αποτίμησης κλπ. Οι δαπάνες συναλλαγών περιλαμβάνουν την προσέλκυση αγοραστών και πωλητών, διαπραγματεύσεις και παρακολούθηση συμμόρφωσης. Τα έξοδα συναλλαγών είναι συχνά σημαντικά, ιδίως όταν εμπλέκονται μεγάλος αριθμός ενδιαφερομένων.

7.3 Λίστα ελέγχου: δημιουργία δομής πληρωμής στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου

1. Σύνδεση της παραγωγή ύδατος στο Εθνικό Πάρκο και τα οφέλη του επόμενου σταδίου
2. Προσδιορισμός των υπηρεσιών του οικοσυστήματος που σχετίζονται περισσότερο με τη διαχείριση των λεκανών απορροής.
3. Καθιέρωση σαφών σχέσεων αιτίας-αποτελέσματος μεταξύ χρήσης/διαχείρισης γης και παροχής υπηρεσιών υδρολογικών λεκανών. Χρησιμοποίηση επικαιροποιημένων επιστημονικών γνώσεων και, όπου χρειάζεται, πραγματοποίηση ειδικών αναλύσεων και συλλογή νέων δεδομένων.

4. Αξιολόγηση των αναμενόμενων συμβιβασμών στη λεκάνη απορροής λόγω αλλαγών στη χρήση γης ή στη διαχείριση.
5. Χρησιμοποιήστε αυτών των σχέσεων και των δεδομένων για την επιλογή προτεραιότητας στις τοποθεσίες παρέμβασης.
6. Επιλογή δεικτών για τον ορισμό των γραμμών βάσης και την πρόοδο της παρακολούθησης
7. Επιλογή δεικτών για τη μέτρηση και την παρακολούθηση των υπηρεσιών υδατικών πόρων
8. Απόκτηση και οργάνωση των δεδομένων που απαιτούνται για την υποστήριξη, τον προγραμματισμό, τη διαπραγμάτευση και τη διαχείριση ενός καθεστώτος πληρωμών.
9. Κατανόηση των αναγκών και τις ικανότητες των ενδιαφερομένων
10. Προσδιορισμός των κυριότερων ενδιαφερόμενους στην λεκάνη απορροής, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών αγοραστών και πωλητών (Εταιρείες εμφιάλωσης ΒΙΚΟΣ, ΖΑΓΟΡΙ).
11. Σύγκριση του επιπέδου στο οποίο παρέχονται οι υπηρεσίες υδατικών πόρων και την κλίμακας δράσης/επιπέδου παροχής που είναι δυνατή να επιτευχθεί.
12. • Διεξαγωγή ανάλυσης των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών και συμφερόντων των ενδιαφερομένων, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα πληρωμών είναι κατάλληλα για τις ανάγκες τους
13. Δημιουργία μια υπόθεσης για επενδύσεις στη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής από τους ενδιαφερόμενους και επαφές με αυτούς.

8 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΒΙΟΦΥΣΙΚΗΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΩΝ ΤΗΛΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ

Για την παρακολούθηση της κατάστασης των δασικών οικοσυστημάτων περιοχής και της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας προτείνεται η χρήση του δείκτη Φυλλικής επιφάνειας (LAI), ο οποίος είναι μια σημαντική βιοφυσική μεταβλητή για την ποσοτικοποίηση της δομής των οικοσυστημάτων. Ο δείκτης LAI είναι καθαρός αριθμός και εκφράζει τη συνολική επιφάνεια των φύλλων ανά μονάδα επιφάνειας εδάφους. Παίρνει τιμές που κυμαίνονται από 0 έως 10 (Watson 1947) και δίνεται από την εξίσωση

$$LAI = \frac{\text{leaf area}}{\text{ground area}}$$

Ένας παραπλήσιος ορισμός του LAI που επίσης συναντάται στην βιβλιογραφία περιορίζει την μέτρηση της φυλλικής επιφάνειας στην επιφάνεια εδάφους που καλύπτεται από φύλλα ή αλλιώς στην κάθετη προβολή της κόμης ενός φυτού σε οριζόντιο έδαφος. Η διαφορά των παραπάνω ορισμών έγκειται στην χωρική κλίμακα που δίνεται στον LAI

Ο δείκτης LAI είναι ένας βασικός παράγοντας των βιογεωχημικών κύκλων στα οικοσυστήματα και ουσιαστικά περιγράφει το μέγεθος της «φωτοσυνθετικής μηχανής» μιας φυτοκοινωνίας και

καθορίζει το μέγεθος της αλληλεπίδρασης μεταξύ του φυλλώματος και της ατμόσφαιρας. Ο εν λόγω δείκτης χρησιμοποιείται σε ευρύ φάσμα μοντέλων σε μελέτες γεωργίας, οικολογίας, κλίματος, παραγωγικότητας οικοσυστημάτων κτλ καθώς αποτελεί βασικό δείκτη για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών αύξησης της βιομάζας. Σε φυσικά οικοσυστήματα και φυτοκοινωνίες, ο LAI αυξάνει κατά τρόπο που εξαρτάται από το ισοζύγιο του νερού, την επάρκεια σε θρεπτικά, την κατανομή του φωτός μέσα στη φυτική κόμη και μια σειρά από άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες (π.χ θερμοκρασία). Η γνώση των μεταβολών του δείκτη, αποτελεί ένα μέτρο της παραγωγικότητάς της βλάστησης καθώς και ένα τρόπο για την κατανόηση και παρακολούθηση οντογενετικών αλλαγών και χαρακτηριστικών ανάπτυξης. Για αυτούς τους λόγους, ο LAI χρησιμοποιείται ως βασική μεταβλητή κλίματος (Essential Climate Variable-ECV) σε πολλά μοντέλα που περιγράφουν αλληλεπιδράσεις βλάστησης-ατμόσφαιρας, ειδικά σε σχέση με τον κύκλο του άνθρακα και του νερού.

Για τον προσδιορισμό του LAI έχουν αναπτυχθεί αρκετές άμεσες και έμμεσες μέθοδοι. Οι επίγειες μέθοδοι ως άμεσοι μέθοδοι μέτρησης LAI και τα αποτελέσματά τους έχουν περιγράψει εκτενώς στη διεθνή βιβλιογραφία. Βασίζονται στην μέτρηση φυλλικής επιφάνειας συνήθως κάποιου αντιπροσωπευτικού δείγματος φύλλων. Είναι συνήθως χρονοβόρες, με πολλές πρακτικές δυσκολίες και μπορεί να είναι καταστροφικές στα αείφυλλα είδη. Η κάθε μέθοδος παρουσιάζει πλεονεκτήματα και αδυναμίες καθώς μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο εφαρμόσιμη ανάλογα με την περιοχή. Πχ Ο δείκτης LAI καθώς και άλλες σχετικές ECV (Essential Climate Variable) (FAPAR, βιομάζα, και επιφάνεια albedo) μπορεί να εκτιμηθούν με επίγειες μεθόδους χρησιμοποιώντας εμπορικά διαθέσιμους μετρητές LAI, πολύ πιο δύσκολα σε ψηλά (και ιδιαίτερα ετερογενή) δασικά οικοσυστήματα από ότι σε καλλιέργειες ή λιβάδια.

Πίνακας 11 Επίγειες μέθοδοι μέτρησης LAI Πηγή: (Fang et al.,2019)

Μέθοδος	Αρχές	Αναφορές
Καταστροφική	Καταστροφική δειγματοληψία και μέτρηση επιφάνειας των φύλλων	Asner et al. (2003), Baret et al. (2010); Fang, Wei, and Liang (2012), and Majasalmi et al. (2013)
Παγίδες φύλλων	Συλλογή και μέτρηση επιφάνειας των φύλλων στις παγίδες	
Αλλομετρική	Σχέση μεταξύ επιφάνειας φύλλων και άλλων δομικών μεταβλητών	
LAI-2200	Εξίσωση Miller	Bréda (2003), Fournier and Hall (2017), Weiss et al. (2004), and Woodgate et al. (2015)
TRAC	Εξίσωση Beer-Lambert	
DCP & DHP	Ταξινόμηση και εκτίμηση κενών	

Οι έμμεσες μέθοδοι είναι μη-καταστροφικές, πιο εύχρηστες και ταχύτερες από τις άμεσες και βασίζονται στην θεωρία μετάδοσης της ακτινοβολίας μέσα από τον θόλο (radiative transfer theory) (Ross 1981). Η εκτίμηση LAI μέσω δορυφορικών μετρήσεων είναι μια έμμεση προσέγγιση, βασισμένη στη σχέση μεταξύ LAI και τα χαρακτηριστικά της ηλιακής ακτινοβολίας που αντανακλάται από την κόμη, όπως μετράτε από έναν οπτικό αισθητήρα. Εκτός από την αλληλεπίδραση του φωτός

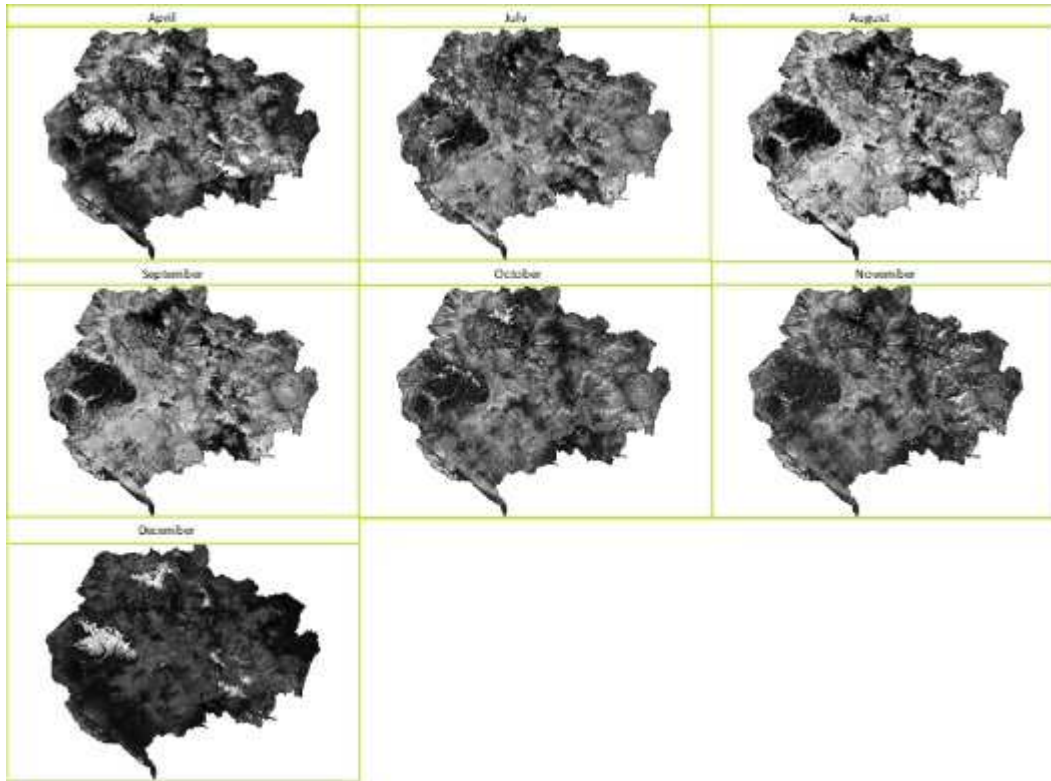
εντός της κόμης, τα δορυφορικά δεδομένα επηρεάζονται από την παρέμβαση της ατμόσφαιρα, τα χαρακτηριστικά του αισθητήρα και την επεξεργασία του λαμβανόμενου σήματος (Gobron and Verstraete, 2009).

Οι επίγειες μετρήσεις του LAI (και άλλων ECV) απαιτούνται για την υποστήριξη μακροπρόθεσμων ερευνών για το κλίμα σε παγκόσμιο επίπεδο για δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος είναι η διασφάλιση της σωστής και σταθερής δειγματοληψίας όλων των βιοκοινότητων, η οποία θα επιτρέψει την παρακολούθηση των αλλαγών φυσικής βλάστησης και αποθέματος άνθρακα σε όλα τις καίριες θέσεις. Ο δεύτερος λόγος είναι η δημιουργία των απαιτούμενων δεδομένων πεδίου για την επικύρωση δορυφορικών μετρήσεων επιτρέποντας τον υπολογισμό αυτών των παραμέτρων σε παγκόσμια κλίμακα (Gobron and Verstraete, 2009).

Οι οργανισμοί διαστήματος και άλλοι θεσμικοί φορείς (π.χ. MODIS, MISR και GlobCarbon) δημιουργούν χάρτες της παραμέτρου LAI σε διάφορες χωρικές αναλύσεις για σε όλο τον πλανήτη, χρησιμοποιώντας κυρίως οπτικούς αισθητήρες δορυφόρων και κυρίως φυσικές προσεγγίσεις. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, δημιουργήθηκαν αρκετά προϊόντα LAI μέτριας ανάλυσης (250 m έως 7 km) (Πίνακας 12), τα οποία παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα για τις παγκόσμιες μελέτες φαινολογίας λόγω των υψηλότερων κύκλων επαναδιέλευση τους (Fang et al., 2019).

Πίνακας 12 Χαρακτηριστικά προϊόντων LAI Μεσαίας Ανάλυσης. Πηγή: (Fang et al., 2019)

Products	Αισθητήρας	Χωρική ανάλυση	Χρονική ανάλυση
CYCLOPES	SPOT/VEGETATION	1/112°	10-day (1997–2007)
EUMETSAT Polar System	MetOp/AVHRR	1.1 km	10-day (2015–)
GA-TIP	SPOT/VEGETATION and EnvisAT/MERIS	1 km	8-day (2002–2011)
GEOV2	SPOT/VEGETATION, MODIS	1/112°	10-day (1999–)
GLASS	SPOT/VEGETATION, MODIS	1 km	8-day (2000–)
GLOBCARBON	SPOT/VEGETATION, ENVISAT/ATSR	1 km	Monthly (1998–2006)
GLOBMAP	MODIS	500 m	8-day (2000–)
JRC-TIP	MODIS	0.01°	16-day (2000–)
MERIS	EnvisAT/MERIS	300 m	10-day (2003–2011)
MISR	MISR	1.1 km	Daily (2000–)
MODIS	MODIS	500 m	4-day (2000–)
PROBA-V	PROBA-V	300 m	10-day (2014–)
University of Toronto (UofT)	MODIS, MISR	250 m	10-day (2003)
VIIRS	SNPP/VIIRS	500 m	8-day (2012–)

Εικόνα 13 Ο δείκτης Φυλλικής επιφάνειας ως μέτρο παρακολούθησης της υγείας/βιοποικιλότητας του Εθνικού Πάρκου.

9 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΣΩ ΔΕΙΚΤΩΝ

Για την παρακολούθηση της επίδρασης της υλοποίησης και εφαρμογής των μέτρων του Σχεδίου Δράσης στη βιοποικιλότητα των τύπων οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, προτείνεται επίσης η επιλογή δεικτών. Οι δείκτες αυτοί περιλαμβάνονται στους κατάλογους δεικτών αξιολόγησης: (α) για την κατάσταση των τύπων οικοσυστημάτων, όπως προσδιορίστηκαν ενδεικτικά από την 5η αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δράση MAES και (β) για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες, όπως προσδιορίστηκαν ενδεικτικά από την 2η αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δράση MAES. Οι δείκτες αυτοί θεωρούνται ως αντιπροσωπευτικοί και κατάλληλοι για την αξιολόγηση της κατάστασης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους στα Κράτη-Μέλη, διότι αναπτύχθηκαν με βάση τα δεδομένα που υπήρχαν διαθέσιμα σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο, και τις παραμέτρους των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους που πρέπει να αναπτυχθούν από τα Κράτη-Μέλη.

Για κάθε οικοσυστημική υπηρεσία που χαρτογραφήθηκε και αποτιμήθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο παρέχεται ο κατάλληλος δείκτης (Maes et al. 2014):

Πίνακας 13 Παρακολούθηση εφαρμογής μέσω δεικτών των υπηρεσιών που χαρτογραφήθηκαν στο Παραδοτέο 4.1.1

Υπηρεσία των οικοσυστημάτων στην προστατευόμενη περιοχή	Δείκτης παρακολούθησης	
Forest Provisioning services	Milk production	Παραγωγή γάλακτος
	Meat production	Παραγωγή κρέατος
	Forage production	Παραγωγή βοσκήσιμης ύλης
	Mushrooms production	Κατανομή οικοτόπων κατάλληλων για μανιτάρια/μέτρηση παραγωγής σε δειγματοληπτικές επιφάνειες
	Honey production	Κατανομή οικοτόπων κατάλληλων για παραγωγή μελιού
	Timber production	Παραγωγή ξυλείας
	Water supply	Παραγωγή νερού ανά δασική περιοχή
Forest Regulation and maintenance services	Soil protection	Έκταση δάσους
	Carbon sequestration	Έκταση δάσους
	Air purification	Έκταση δάσους
	Surface runoff	Περιοχές προστασίας για τη μείωση πλημμυρικών ροών
	Water purification	Έκταση δάσους
Forest cultural services	Cultural heritage	Αριθμός επισκεπτών
	Scenic beauty	Αριθμός επισκεπτών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Asner, G. P., Scurlock, J. M. O., & Hicke, J. A. (2003). Global synthesis of leaf area index observations: Implications for ecological and remote sensing studies. *Global Ecology and Biogeography*, 12,191–205

Baret, F., de Solan, B., Lopez-Lozano, R., Ma, K., & Weiss, M. (2010). GAI estimates of row crops from downward looking digital photos taken perpendicular to rows at 57.5° zenith angle: Theoretical considerations based on 3D architecture models and application to wheat crops. *Agricultural and Forest Meteorology*, 150(11), 1393–1401. <https://doi.org/10.1016/j.agrformet.2010.04.011>

Bréda, N. J. J. (2003). Ground-based measurements of leaf area index: A review of methods, instruments and current controversies. *Journal of Experimental Botany*, 54, 2403–2417

Fang, H., Wei, S., Jiang, C., & Scipal, K. (2012). Theoretical uncertainty analysis of global MODIS, CYCLOPES and GLOBCARBON LAI products using a triple collocation method. *Remote Sensing of Environment*, 124,610–621. <https://doi.org/10.1016/j.rse.2012.06.013>

Fang, H., Baret, F., Plummer, S., & Schaepman-Strub, G. (2019). An overview of global leaf area index (LAI): Methods, products, validation, and applications. *Reviews of Geophysics*, 2018RG000608. <https://doi.org/10.1029/2018RG000608>

Fournier, R. A., & Hall, R. J. (Eds) (2017). *Hemispherical photography in forest science: Theory, methods, applications (Vol. 28)*. The Netherlands: Springer.

Gobron, N., Verstraete, M.M., 2009. Leaf Area Index. *Assess. status Dev. Stand. Terr. Essent. Clim. Var.* 10.

Majasalmi, T., Rautiainen, M., Stenberg, P., & Lukes, P. (2013). An assessment of ground reference methods for estimating LAI of boreal forests. *Forest Ecology and Management*, 292,10–18. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2012.12.017>

Maes, J., Teller, A., Erhard, M., Murphy, P., Paracchini, M., José, B., Grizzetti, B., 2014. Mapping and assessment of ecosystems and their services: Indicators for ecosystem assessments under Action 5 of the EU Biodiversity Strategy to 2020. *Publ. Off. Eur. Union, Luxemb.* 81. doi:10.2779/75203

Reyers, B., Stafford-Smith, M., Erb, K-H., Scholes, R., Selomane, O. 2017. Essential Variables help to focus Sustainable Development Goals monitoring. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 2017, 26–27:97–105

Ross, J. (1981). *The Radiation Regime and Architecture of Plant Stands*. Hague: Dr. W. Junk Publishers.

Smith, M., de Groot, D., and Bergkamp, G. Pay. 2006. *Establishing payments for watershed services*. IUCN, Gland, Switzerland

Watson, D.J. (1947). Comparative physiological studies on the growth of field crops: I. Variation in net assimilation rate and leaf area between species and varieties, and within and between years. *Annals of Botany*, 11, 41-76.

Weiss, M., Baret, F., Smith, G. J., Jonckheere, I., & Coppin, P. (2004). Review of methods for in situ leaf area index (LAI) determination part II: Estimation of LAI, errors and sampling. *Agricultural and Forest Meteorology*, 121(1-2), 37–53.

Woodgate, W., Jones, S. D., Suarez, L., Hill, M. J., Armston, J. D., Wilkes, P., et al. (2015). Understanding the variability in ground-based methods for retrieving canopy openness, gap fraction, and leaf area index in diverse forest systems. *Agricultural and Forest Meteorology*, 205(0), 83–95. <https://doi.org/10.1016/j.agrformet.2015.02.012>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ανάπτυξη ερωτηματολογίου για την συλλογή απόψεων για τις τοπικές ανάγκες από τους εμπλεκόμενους φορείς διαχείρισης των περιοχών

Στα πλαίσια σύνταξης του σχεδίου δράσης για την κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν 2 ερωτηματολόγια, κατόπιν εκτεταμένης βιβλιογραφικής ανασκόπησης, με δυναμική χρήση και πέρα του προγράμματος BIOPROSPECT

1. Το πρώτο είχε ως στόχο την καταγραφή διοικητικών, περιβαλλοντικών, και νομικών παραμέτρων από ένα φορέα διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής. Παράλληλα καταγράφει τις προτεραιότητες για την κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών σε μια προστατευόμενη περιοχή
2. Το 2^ο έχει στόχο να συγκεντρώσει πληροφορίες από διαφορετικούς τύπους ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders) σχετικά με τη βιοποικιλότητα, τις οικοσυστημικές υπηρεσίες και τους κινδύνους σε μια προστατευόμενη περιοχή.

Για τους σκοπούς του έργου το 1^ο ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από στελέχη του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου κατόπιν συζήτησης για τα προβλήματα, ανάγκες και προτεραιότητες για την κεφαλαιοποίηση της βιοποικιλότητας, ενώ το 2^ο συμπληρώθηκε από 4 διαφορετικούς φορείς μετά από διαλογική συζήτηση.

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του έργου BIOPROSPECT του Προγράμματος Διακρατικής Συνεργασίας «Balkans» - Μετάνοος 2014-2020». Σκοπός του έργου BIOPROSPECT είναι να δοκιμασθούν και να τεκμηριωθούν την οικονομική αξία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών διαφόρων περιοχών και τους τρόπους της βελτίωσης «αφελούς» αποτίμησης τους, ως μέσο για την απευθείας διαχείριση, ανάπτυξη και προστασία των περιοχών.

Φορείς υλοποίησης του έργου είναι το :

- Το Πλημνσίτιο Πανεπιστήμιο Φράνκφρτ - Τμήμα Αστροφύλαξης και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πάρκων του Δημοκριτίου Πανεπιστημίου Φράνκφρτ,
- το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Τμήμα Οικονομικού Επιστημών, το Ινστιτούτο Γεωγραφικών Ερευνών,
- το Εθνικό Κέντρο Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών),
- το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου,
- το εκπαιδευτικό «έντρο AGRICULTURE LIFE της Βουλγαρίας,
- ο Δήμος του Vrapiste από την πΓΔΜ και
- ο Δήμος του Mbiq από την Αλβανία.

Προσκαλούμε θερμά για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και σας ευχαριστούμε ειλικρινά προτού να το πρύνετε, η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Εάν έχετε οποιαδήποτε ερωτήσεις σχετικά με αυτόν τον έρευνα ή το έργο παρακαλώ στείλτε μας email (info@balkanmed-bioprospect.eu) ή επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: <http://balkanmed-bioprospect.eu>

Το προτεινόμενο ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε πέντε τμήματα:

A. Γενικές πληροφορίες: περιέχει πληροφορίες για τον προσδιορισμό της περιοχή Natura και την ονομασία

B. Γενική επισκόπηση: περιγραφή της περιοχή από οικολογική και διοικητική άποψη και προστατευμένη διαχείρισης

Γ. Οικονομική και χρηματοοικονομική απόδοση: παραλή πληροφορίες σχετικά με τους οικονομικούς πόρους στην περιοχή

Δ. Περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πιέσεις (ποσοτικές πιέσεις σύντομη περιγραφή ποσοτικών πληροφοριών σχετικά με τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πιέσεις της περιοχής)

Ε. Υπηρεσίες οικοσυστημάτων: οι εταιρίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις τοπικές δραστηριότητες

1 | Page

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

A. Γενικές πληροφορίες	
Όνομα περιοχής	
«κόδικος Natura	
Διοικητική αρχή	
Νομοθετικό ή διάταγμα που αφορά την περιοχή	
Καθίστημα	
Διαχειριστής αρχής	
Όνομα συντάκτη	
Αρμόδιος	
Τηλέφωνο	
e-Mail	
Ημερομηνία	
Άλλος συντάκτης	
Αρμόδιος και στελέχη επικοινωνίας	
Τηλέφωνο	
e-Mail	

2 | Page

Εικόνα 14 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής

8 Γενικά Βασικά

1	Η (ΟΙ) ΠΕΡΙΟΧΗ (ΕΣ) NATURA 2000 ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΑΜΕΝΗ (ΕΣ) ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΝΙΣΤΗΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ, ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ, ΦΥΣΙΚΑ ΠΑΡΚΑ, ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΤΟΠΙΑ Η ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΣΗΜΑΤΙΣΜΟΙ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
2	ΣΕ ΠΟΙΑ ΛΕΚΑΝΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ	
3	ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΧΑΡΙΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΜΑ, ΕΝΔΗΜΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΕΜΑ, ΕΙΔΗ ΣΤΑ ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ II ΚΑΙ IV, ΑΛΛΑ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
4	ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΠΑΝΙΔΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΙΔΗ ΕΝΔΗΜΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΕΜΑ, ΕΙΔΗ ΣΤΑ ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ II ΚΑΙ IV, ΑΛΛΑ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
5	ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΟΚΚΙΝΗ ΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΧΑΡΙΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΗΘΕΣ ΕΙΔΩΝ ΕΙΣΡΕΦΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ / IUCN ¹)	ΝΑΙ ΟΧΙ
6	ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΟΚΚΙΝΗ ΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΠΑΝΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΗΘΕΣ ΕΙΔΩΝ ΕΙΣΡΕΦΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ / IUCN ¹)	ΝΑΙ ΟΧΙ
7	ΔΙΑΠΟΡΕΪΤΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΚΛΙΝΩΝ ΠΛΑΝΤΩΝ	ΝΑΙ, από άλλους φρούς (υποδείξτε ποιος θα μπορούσε να παράγει αυτές τις πληροφορίες) ΟΧΙ

¹ Εξαιρετικά (Extinct, EX) - Δεν υπάρχουν πλέον άτομα του είδους.
 Εξαιρετικά σπάνια στο έδαφος (Extinct in the Wild, EW) - Εξιδιώκουν μόνο στον αιμαλώδη, ή ως εισαγωγές στη φύση.
 Κινδυνεύοντα (Critically Endangered, CR) - Είναι μεγάλος κίνδυνος εξαφάνισης στη φύση.
 Κινδυνεύοντα (Endangered, EN) - Μεγάλος κίνδυνος εξαφάνισης στη φύση.
 Ελάττω (Vulnerable, VU) - Μεγάλο κίνδυνο κρίσιμης κατάστασης.
 Ελάττω (Least Concern, LC) - Είναι πιθανό να γίνουν κινδυνεύοντα στο άμεσο μέλλον.
 Δεδομένης Διανομής (Least Concern, LC) - Ελάχιστος κίνδυνος.
 Ανεπιβεβαιωτά Γνωστά (Data Deficient, DD) - Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα ώστε να γίνει αποτίμηση του κινδύνου εξαφάνισης.
 Μη Αξιολογημένα (Not Evaluated, NE) - Δεν έχουν ακόμη καταταχθεί με βάση τα κριτήρια.

8 ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ GIS (ΑΡΧΕΙΑ ΟΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΗΜΑΤΩΝ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

8	ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ GIS (ΑΡΧΕΙΑ ΟΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΗΜΑΤΩΝ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΝΑΙ ΟΧΙ
9	ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ GIS ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΛΗΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΣΕ ΑΚΤΙΝΑ 20 ΧΛΜ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
10	ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΗΣ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ)	Αποδοτικότητα (Αποδοτικότητα) Περιφέρεια (Περιφέρειες) Άλλος (Προσδιορίστε) Φορέας (Προσδιορίστε) Άλλο (Προσδιορίστε)
11	ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ)	Αποδοτικότητα (Αποδοτικότητα) Περιφέρεια (Περιφέρειες) Άλλος (Προσδιορίστε) Φορέας (Προσδιορίστε) Άλλο (Προσδιορίστε)

Εικόνα 15 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενη περιοχής

12	ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΕ ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΚΩΝ 2020	ΝΑΙ ΟΧΙ
13	ΕΚΕΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΟΜΩΝΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΝΑΙ ΟΧΙ
14	ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑ ΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΗ ΤΟΥ	Τοπικό οργανισμό Οργανισμό περιφέρειας Εθνικοί φορείς
15	ΠΟΙΟΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ	
16	ΣΤΟΥ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ, ΑΝΑΓΡΕΪΤΕ ΕΑΝ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΦΥΛΑΧΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΠΡΟΣΒΛΕΠΕΤΑΙ ΣΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	Ποτέ Ευδοφημέρως ΝΑΙ ΟΧΙ
17	ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΚΕΙ ΕΚΠΟΝΗΘΗ 1) ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΚΕΡΣΗΣ Η 2) ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ	ΝΑΙ ΟΧΙ
18	ΑΝ ΝΑΙ, έχει συνταχθεί αλλά δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί εγκρίθηκε από την Περιφέρεια (προσδιορίστε την περιφερειακή εννομοτομία σε κωδικό κατά χώρα)	ΝΑΙ ΟΧΙ
19	ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΚΕΡΣΗΣ Η ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΠΡΟΣΒΛΕΠΕΙ ΘΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΕΞΑΙΔΙΑΣΗ (ΚΑΝΟΠΩΠΗΤΗΚΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
20	ΠΟΙΑ ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπηρεσιακό σχέδιο Σχέδιο διατήρησης ειδών, ειδικός σχεδιασμός πρόνοιας για λιγυρικούς σκαθισμούς Διαχειριστικό σχέδιο λιγυρικών σκαθισμών Άλλο (προσδιορίστε)
21	ΕΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ, ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΕΝΟΜΕΝΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	Πολύπλοκα Απλοδοκίμια Άλλο (προσδιορίστε)
22	ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΒΟΛΕΚΗΣ ΕΠΙΡΡΕΪ Η ΘΕΣΠΙΣΤΕΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ

23	Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	ΝΑΙ ΟΧΙ
24	ΑΝ ΝΑΙ, ΕΧΟΥΝ ΠΟΛΙΤΕΣ	ΝΑΙ ΟΧΙ
25	ΟΙ ΕΙΣ ΛΟΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΡΡΕΦΟΝΤΑΙ ΜΕ ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΑΛΛΑ)	ΝΑΙ (προσδιορίστε την κοινή διοικητική πολιτική) ΟΧΙ
26	ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ	Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη) Διαδικασία για τη συγκοπή (Είδη)
27	ΥΠΑΡΧΕΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΚΕΡΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	ΝΑΙ ΟΧΙ
28	ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΚΑΙΩΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑ, ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ, ΔΙΑΚΤΟΡΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ, ΑΛΛΟ)	ΝΑΙ ΟΧΙ
29	ΑΝ ΝΑΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ	Είδη (αναγράψτε τους περιορισμούς (έκταση, διάρκεια, θρησκευτικές, πολιτικές, άλλες)) ΝΑΙ ΟΧΙ
30	ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΠΟΥ ΕΙΣΡΕΦΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΝΑΙ (προσδιορίστε το όνομα του είδους και το επίπεδο προστασίας) ΟΧΙ
31	ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΑΡΕΥΟΛΟΓΙΚΟ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΝΑΙ (επισημαίνετε από κωδικολογίο) ΝΑΙ, από άλλα τεχνικά όργανα (υποδείξτε ποιος θα μπορούσε να παράγει αυτές τις πληροφορίες) ΟΧΙ

Εικόνα 16 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Γ. Οικονομική Και Χρηματοοικονομική Επιστάθιση

- ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ Η / ΚΑΙ ΕΚΔΕΙΞΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ:
ΝΑΙ
ΟΧΙ
Άλλο...
- ΣΤΟΝ ΠΛΟΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΕΥΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ, ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΔΕΙΞΗ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΚΟΝΤΑΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΝΑΙ (σπεκιοφίστε τα στοιχεία βασισμένα για τα τελευταία πέντε έτη)
ΟΧΙ
- ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΙΑΔΕΙΞΙΜΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΟΡΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΟΣΟΣ;
Υποχρέωση
Περιφέρεια
Ελλάδα
Άλλο
- ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ, ΠΟΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣ ΒΑΤΩΣΗΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (ΕΤΟΣΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ);
20... €
20... €
20... €
20... €
- ΣΥΜΠΛΗΡΙΞΤΕ ΤΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΟ ΠΙΝΑΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΟΣΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΟΥ ΑΦΟΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΡΟΛΩΝ (ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ).
Έτος: α/α Ετήσιες/μηνιαίες προσαύξουσες Δουροδοτήσεις % του χρόνου που αφιερώνεται σύμφωνα με σύμβαση ή διορισμό (έκτα κατάσταση)
- Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΡΓΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΑΝ ΝΑΙ, ΑΝΑΓΕΡΕΤΕ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΟΣ
LIFE
Interreg
LIFE
NATURA
Άλλο (συνειδητοποιήστε)

7 | Page

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

- ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΠΡΟΒΛΗΗ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΝ ΚΟΝΩΝ/ΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ, Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΕ ΟΙΘΟΝΕΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ, ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ, ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΑ) ΔΙΑΔΡΕΤΙΚΑ ΑΠΟ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 25;
ΝΑΙ (προσδιορίστε)
ΟΧΙ
- ΕΛΑΒΕ Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΠΡΟΒΛΗΗ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΝ ΚΟΝΩΝ/ΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ;
ΝΑΙ (συνειδητοποιήστε ότι είναι δυνατόν)
ΟΧΙ (δεν είναι δυνατόν)
Άλλο (συνειδητοποιήστε)
- ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ 25 ΚΑΙ 26 ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ
ΝΑΙ (συνειδητοποιήστε)
ΟΧΙ
- ΑΝ ΝΑΙ, ΑΝΟΙΚΤΑΣΤΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ;
ΝΑΙ (προσδιορίστε τον τύπο οικιστικού και την έκταση)
ΟΧΙ
- ΠΡΟΔΕΙΧΝΕΤΕ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΑΥΣΑΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΝ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΑΝΘΩΝΩΝ, Η ΤΩΝ ΚΟΡΩΝ ΑΝΑΦΑΡΑΓΩΝ, ΤΩΝ ΤΡΟΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΔΕΙΧΝΟΝΤΕΣ ΤΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ;
ΝΑΙ (συνειδητοποιήστε)
ΟΧΙ
- ΑΝΑΓΕΡΕΤΕ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΒΕΛΤΙΩΣΑΝ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΕΡΕΞΕΣ, ΣΥΚΛΩΝΙΣΗ ΣΤΑΔΥ ΚΤΛ).
ΝΑΙ
ΟΧΙ

8 | Page

Εικόνα 17 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Δ. Περιβαλλοντικές, Οικονομικές Και Κοινωνικές Πτυχές (Ποσοτικές Πτυχές)

ΣΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑ ΕΤΗΣΙΑΣ (2013-2022) ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΟΜΗΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΠΟΥ ΔΙΟΙΚΕΙΤΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΟ ΥΠΟΚΡΕΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ, ΠΩΣ ΔΙΟΙΚΕΙΤΕ Η ΑΠΟΛΕΞΕΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ;

- ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΘΩΣ ΑΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ, ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΤΗΚΑΝ ΣΥΚΛΕΡΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ Η ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΙ ΜΗ) ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ;
- ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΛΛΑΖΑΝ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ
ΝΑΙ
ΟΧΙ
Αν ναι, τι άλλαξε; π.χ. η έκταση, οργάνωση έκταση, οργάνωση εκπαίδευση, αριθμός ή φυσικός χώρος, μόνιμες κολλυμβησες, διάσπορα-έκταση έκταση, άλλα (προσδιορίστε) ποιότητα, ποσότητα, ποσότητα, ποσότητα, ποσότητα, ποσότητα
- ΤΟ ΤΟΠΙΟ ΜΕΤΑΒΛΗΘΗΚΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΑΝ ΝΑΙ, ΑΛΛΑΞΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΜΕΙΩΘΗΚΑΝ ΤΑ ΒΙΟΤΟΜΕΑ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΑΥΞΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΘΑΜΝΟΤΟΠΟΙ
ΝΑΙ
ΟΧΙ
Άλλο (προσδιορίστε)

9 | Page

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

- ΟΙ ΑΛΛΑΞΕΙΣ ΕΠΗΡΕΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA
ΝΑΙ
ΟΧΙ
Αν ναι, από ποιά; ποιά; ποιά; ποιά; ποιά;
- ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΔΙΟΡΙΣΤΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙΘΕΤΕΡΑ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
- ΥΠΑΡΧΕΙ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ / ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΙΑΔΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
Δεδομένα εντός κερματισμού (συνειδητοποιήστε φορείς που παρέχουν αυτά τα δεδομένα)
- ΑΝ ΝΑΙ, Πόσο; (προσδιορίστε) αριθμός αναφορών (έτος)
- ΑΝΑΓΕΡΕΤΕ ΣΤΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΟ ΠΙΝΑΚΑ ΤΙΣ ΣΥΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙΤΑΣ ΖΩΝΗΣ 20 ΚΙΛΟΜΕΤΡΩΝ.
Οικονομική δραστηριότητα Έτος Έτος (έκταση 20 γήμ) Μηνιαίος Έτος
Καλλιέργεια Πολυκαλλιέργεια/καλλιέργειες διασποράς Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Μη διασπορά πρόσοδοτα Κοιτόρα Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Συλλογή/έκταση κτισμάτων/επιχειρήσεων Γαλακτοκομία Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Παραγωγή προϊόντων παραγωγής ή/και κτηνικής στροφής Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Εργασία και/και κτηνικής στροφής Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Τουρισμός Οικονομικοί Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο
Εντοπιστική Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο Λαμβάνει από τόπο

10 | Page

Εικόνα 18 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο σε ένα φορέα διαχείρισης μια προστατευόμενης περιοχής

Interreg **Balkan-Mediterranean**
BIOPROSPECT

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Οικονομικές Υπηρεσίες – Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου				
<small>Παρακαλώ διαβάστε/λέστε:</small>				
✓ Πότε συμπληρώθηκε αυτής της Οικονομικής Υπηρεσίας, σε κλίμακα από μη συμπληρωθεί (0) ως πολύ σημαντικό (5)				
✓ Πόσο συχνά έχει αλλάξει τα τελευταία 10 έτη				
Ρυθμιστικές Υπηρεσίες				
> Υπερβολικός κίνδυνος και διατήρηση ρυθμικών υδάτων 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Προστασία από διάβρωση 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Ρύθμιση ποταμιών και κλιμακωτή αποθήκευση υδάτων κ.α. 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Προστασία από πλημμύρες 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Καταργώντας του νερού & του νερού/ 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Προστασία και διατήρηση βιοποικιλότητας οικοτόπων 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Μπαρμπαλά, μείωση επιβλαβών από επιβλαβείς οργανισμούς άγριου κ.α. 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	

3 | Page

Interreg **Balkan-Mediterranean**
BIOPROSPECT

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Οικονομικές Υπηρεσίες – Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου				
<small>Παρακαλώ διαβάστε/λέστε:</small>				
✓ Πότε συμπληρώθηκε αυτής της Οικονομικής Υπηρεσίας, σε κλίμακα από μη συμπληρωθεί (0) ως πολύ σημαντικό (5)				
✓ Πόσο συχνά έχει αλλάξει τα τελευταία 10 έτη				
Πολιτισμικές Υπηρεσίες				
> Τουρισμός και Αναψυχή 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Αισθητική αξία 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Εκπαίδευση 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Περιβαλλοντικές υπηρεσίες γης 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Πολιτισμική κληρονομιά 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	
> Παιδαγωγική αξία 0 1 2 3				
<small>Για τα τελευταία 10 έτη, σε πόσο έτος η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας στο Εθνικό Πάρκο έχει...</small>				
α) Μικροί	β) Παράσιτοι στο ίδιο επίπεδο	γ) Αιχμηροί	δ) Δις γρηγορά	

4 | Page

Interreg **Balkan-Mediterranean**
BIOPROSPECT

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Απειλές Διατήρησης Οικονομικών Υπηρεσιών – Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου				
<small>Παρακαλώ διαβάστε/λέστε:</small>				
✓ Πότε είναι οι κύριες απειλές / προκλήσεις για τις οικονομικές υπηρεσίες στην περιοχή σε κλίμακα από μη σημαντικό (0) ως πολύ σημαντικό (5)				
> Μετατροπή και υποβάθμιση οικοτόπων (κατασκευαστικές από δραστηριότητες, αλλαγή δασικής κάλυψης και αποδάσωση, διάβρωση κ.α.) 0 1 2 3 4 5				
> Πυρκαγιές 0 1 2 3				
> Ασβεστοί 0 1 2 3				
> Απτήν επιπτώση-επίπτωση τεχνητών επιφανειών 0 1 2 3				
> Υπερ-εκμετάλλευση και παραγωγή ενέργειας 0 1 2 3				
> Μαζικές τουριστικές 0 1 2 3				
> Ουτομόρφωση, ζύδιση 0 1 2 3				
> Ρύπανση και μόλυνση 0 1 2 3				
> Χαρακτηριστικά ζωνικά είδη 0 1 2 3				
> Κλιματική μεταβολή 0 1 2 3				
> Μαζικές τουριστικές 0 1 2 3				
> Δημογραφικές αλλαγές 0 1 2 3				
> Τεχνικά είδη 0 1 2 3				

5 | Page

Εικόνα 23 Τμήμα του ερωτηματολογίου απευθυνόμενο στα ενδιαφερόμενα μέρη μιας προστατευόμενης περιοχής

